

Українське Козацтво

Рік XII

СІЧЕНЬ — БЕРЕЗЕНЬ 1975

Ч. 1 (31)

Генерал-Полковник **МИХАЙЛО ОМЕЛЯНОВИЧ-ПАВЛЕНКО** (1878-1952)
Отаман Запорозького Коша Українського Козацтва в 1918 р., Начальний Вождь Української Галицької Армії, Командир Української Дієвої Армії і Військовий Міністр УНР в рр. 1918 - 1921 і Військовий (Патрон Куреня УВК ч. 16 в Денвері, ст. Колорадо, ЗСА)
Отаман У. В. К. в 1942 - 1944 рр.

Генерал - Поручник **ІВАН ОМЕЛЯНОВИЧ - ПАВЛЕНКО** (1881 - 1962)
Отаман Слобідського Коша Українського Козацтва в 1918 р., Командир Окремої Кінної Дивізії і Інспектор Кінноти Дієвої Армії УНР в 1918-1920 рр., Почесний Отаман У. В. К. в рр. 1960 - 1962.
(Патрон Куреня УВК ч. 2 в Чикаго, Ілліной, ЗСА)

«УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО»
квартирний
Українського Вільного Козацтва

„UKRAINSKE KOZATSTVO”
Veterans' Brochure
Ukrainian Cossack Brotherhood

Редагує колегія:

Головний редактор і адміністратор — Антін Кущинський,
Співредактори: Михайло Петруняк, Петро Федоренко, Павло Бабяк і
Володимир Засадний

Address:

„UKRAINSKE KOZATSTVO”
2100 W. Chicago Ave.
Chicago, Ill. 60622 — USA

З М І С Т Чис. 1 (31)

о. Микола Литваківський — Христос Рождається	Стор. 1
Павло Бабяк — Мета УВК на тлі сучасности	8
Антін Кущинський — Два брати козацькі генерали	11
Гаврило Гордієнко — Отаман Йосип Гладкий	19
Яків Шупляк — Роля українського козацтва в організації Кубанського Козацького війська	22
Леся Лисак — Непоборна	25
Ірина Косенко — Василько	27
Володимир Засадний — Мазепинство в Америці	32
Андрій Гуменюк — Про козацькі танці	36
С. Савицький — Булава (вірш)	40
Наша свідина	41
Звичаї чемности українського народу	44
Бодиться знати	48
На добру пам'ятку	54
На 58-му році існування У. В. К.	55
Відійшли у вічність	63

ПОСПИШТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ «У. К.» НА 1975 РІК

Річна передплата для ЗСА, Канади, Англії й Німеччини 6. доларів
ЗСА, для Австралії 4. австралійських долари, для Південної Америки
20 нових аргентинських пезів, для інших країн рівновартість 6. доларів
ЗСА. Ціна окремого числа 1,50 дол.

Закликаємо всіх організованих і неорганізованих прихильників Ко-
зацької Ідеї за порогами Батьківщини підтримувати і далі наш жур-
нал своїми бодай найменшими фінансовими дарами. Завдяки тому ви-
дання журналу, як і до цього часу, не буде мати дефіциту ні жодних
боргів, хоч кошти друку й поштові видатки ще далі ростуть.

Адміністрація «Українського Козацтва»

Передрук дозволено з поданням джерела.

В прилозі: Графіка Инж. Евгена Курилюка — «Запорозька Січ і Укра-
їнське Вільне Козацтво» з легендою

Українське Братство

Рік XII

СІЧЕНЬ — БЕРЕЗЕНЬ 1975

Ч. 1 (81)

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

«Ірод вельми засмутився,
що Христос Цар народився,
слуги свої розсилає,
Христа вбити посилає!..»

УЛЮБЛЕНІ ВО ХРИСТІ БРАТИ І СЕСТРИ !

Минають роки з того часу як, рятуючись від лютої Іродової, нашої українцям, доводиться святкувати величне, і прекрасне в своїх традиціях та стародавніх звичаях, Свято Різдва Христового не на своїй землі, а в далекій чужині.

Скаламутився світ, порушився спокій, знялась велика хуртовина, лютої Іродова перевищила силу терпіння.

Засмутився український нарід і масово змушений був покинути БАТЬКІВЩИНУ, рідню — батьків, матерей, братів, сестер і дітей та мандрувати в чужі світи.

Тяжкий і жахливий шлях пройшов НАШ НАРОД в скитавних на еміграції.. та змилосердився Господь над змученим народом і не допустив до загибелі.

Розсіявшись по всьому світі, український народ знайшов у різних державах притулок, опіку і захист, і взявся до організації свого церковного життя.

За правду змагається УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД, і тепер, більше як коли, вірять, що в ім'я цієї правди для нього також засвітить зоря ВОЛІ..

Те, що НАРОД НАШ дотепер не дав себе знищити, ми, в значній мірі, завдячуємо нашій Церкві й нашим традиціям, які були носіями нашої культури, а вона не допустила до того, щоб стерти нас з лиця землі.

Тому кріпко стіймо при нашій ЦЕРКВІ і наших традиціях, підтримуймо їх, та в них і з ними жиймо і працюймо, бо це головні чинники, які в теперішні скрутні часи захищають наше національне «Я» серед скomплексованої еміграційної дійсності.

Святкуючи Різдво Христове, всі наші громади повинні зберігати ВІРУ в БОГА та гідно стояти в обороні нашої ЦЕРКВИ.

Під час святкувань ми повинні дотримуватись всіх наших родинних та громадських традицій і звичаїв, що еднають нас з нашою світлою минувиною.

Бо Різдво Христове — ця Вифлеємська містерія — це ПОЧАТОК ХРИСТИЯНСТВА. В цю Вифлеємську ніч на землю зійшла християнська ПРАВДА, яка принесла людству віру та світлу перемогу ПРАВДИ над ЗЛОМ.

Від віків існувало стремління людства до правди, і Син Божий прийшов на землю для цієї справедливости, в її ім'я Він віддав опісля Своє життя.

Свято Різдва Христового пригадає і нам, УКРАЇНЦЯМ, що стремління до правди і справедливости на наших РІДНИХ ЗЕМЛЯХ та змагання до САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ не є облудними вогниками, а являються нашою життєвою правдою, опертою на законах, накреслених Всевишнім для всіх часів і народів СВІТУ.

У цьогорічні Свята, Свята Різдва Христового, коли цілий СВІТ переживає духову кризу та різні напруження, що можуть довести до чергового світового катаклізму, молімся і віруймо від усього серця нашого.

Нехай не тривожать нас сучасні іроди своїми писаннями, які заперечують Христа. Христос Господь сказав: «то кукіль, насіяний дияволом. Кінець їх — загибель вічна.» (Мтв. 13, 38 - 42.)

А ми, Мої Дорогі, наслідуймо Волхвів і Пастухів, які поклонилися Дитяткові — Христу. Піднесімо нині наші серця до Господа, щоб ВІН укріпив твердою вірою в Його безмежну любов, і цією вірою щоб ogrів Він серця усіх людей СВІТУ, що не пізнали ще Єдиного Бога як ВІЧНЕ ДОБРО, ЛЮБОВ І СПРАВЕДЛИВІСТЬ.

У тиху Святвечірню ніч ми благаємо НОВОНАРОДЖЕНОГО ХРИСТА, щоб скріпив нам віру в нашу, УКРАЇНСЬКУ ПРАВДУ, додаючи нам сили, виrozumіння і витривалости в щоденних змаганнях за краще завтра ДОРОГОЇ НАМ БАТЬКІВЩИНИ — УКРАЇНИ та цілого УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

«Слава во вишніх БОГУ, а на землі мир людям ДОБРОЇ ВОЛІ.»

СЛАВМО ЙОГО!

Протопресвітер о. Микола Литваківський
Генеральний Капелян УВК

НОВОРІЧНЕ ПРИВІТАННЯ

З надходячим Новим 1975 - Роком засилаю найкращі побажання щастя в добрім здоровлі Кошовому Огаманові Генералові Інженерові Антонові Кущинському, Генеральній Булаві, о.о. Козацьким Капелянам та всім Побратимам і Посестрам Патріотичного Славного Українського Козацтва!

П. Шандрук
Генерального Штабу Генерал
Почесний Отаман

НА СВЯТ - ВЕЧІР В ГОСТІ

(«Пороги», Буенос Айрес, 1951. Мистець невідомий. Репродукція пером інж. Євгена Курилюка 1974 р.)

Гряде третя війна. І ми знов у ній візьмемо участь, байдуже як, але зі зброєю в руках. І якщо нам самим вік не дасть змоги цього зробити, то за нас ростуть наші діти — тут і, головне, там, у Рідному Краю.

Тому нам треба плекати наші військові святкування, плекати збройні традиції нашого народу, щоб військовий дух українського народу зміг у майбутньому розвинути свої дужі крила на всю широчінь — на всю Україну, на всю східню Європу!

(З летючки Ділового Комітету святкування в Чикаго 60-річчя вимаршу УСС - ів і 30-річчя бою під Бродами)

НАКАЗ УКРАЇНСЬКОМУ ВІЛЬНОМУ КОЗАЦТВУ ЧИС. 1
м. п. 7 січня р. Б. 1975
РІЗДВЯНЕ Й НОВОРІЧНЕ ПРИВІТАННЯ
ВЕЛЬМИГІДНИМ І ДОРОГИМ НАШИМ:

Командирів Української Національної Армії і Почесному Отаману Українського Вільного Козацтва Генерального Штабу Генерал-Кошовому Павлові Шандрукові, Високепреподобним Отцям Козацьким Капеляням, Почесним Козакам, Генеральному Судді, Генеральному Контролерові, Отаманам Паланок і Куренів з їхніми Управами та всім Дорогим Посестрам і Побратимам УВК з їхніми благородними Родинами, Прихильникам Козацької Ідеї, Вельмишановним Читачам нашого журналу, всім Генералам, Старшинам і Воякам всіх Українських Військових формацій, що боролись за Волю України і Її Державу —

шлемо щире, братерське, козацьке привітання з великим святом РІЗДВА ХРИСТОВОГО, святом народження світла, правди і миру на землі та з НОВИМ 1975-м РОКОМ БОЖИМ і бажаємо Їм здоров'я, щастя і всього, всього найкращого!

Неволя, пригноблення й жахливий визиск панують на нашій багатющій та родючій землі. Завзятий ворог намагається всіма силами зламати вільний дух козацької нашої нації, робить наших людей кріпаками своєї рабської системи.

МАРНІ ЙОГО НАМАГАННЯ!

Козацтво жило, живе і жити буде. Невблаганна історія повільно, але впевнено посувається наперед, і своїм побідоносним рухом знищить криваву навалу і знедоленій Україні поверне світло, волю і правду.

Не за горами бо час, коли знову на рідній нашій Українській Землі зійде ясна зоря, як і 1974 роки тому, і звістить про перемогу добра над злом. Як і колись, серед Вільного Козацтва на вільній землі залунає величним співом різдвяна коляда:

«Ясна на небі зірка засяла,
 Дивну подію звіщає:
 ВИЗВОЛУ ХВИЛЯ В СВІТ ЗАВІТАЛА —
 БОГ ЛЮДЯМ СИНА ЗСИЛАЄ.
 В стаї-вертепі, в яслах на сіні
 Спас спочиває, Цар світу,
 Всі поспішаймо до Його нині —
 Нашого жде Він привіту.»

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ! — СЛАВТЕ ЙОГО!
БУДЬТЕ ЗДОРОВІ З НОВИМ РОКОМ, З НОВИМ ЩАСТЯМ!
ДАЙ, БОЖЕ!

Інк. Антін Кушинський
Генеральний Значковий УВК
Кошовий Отаман
з Генеральною Булавою УВК
і Редакцією «У. К.»

СТАРОВИННА КОЛЯДКА

Ой що ж то в полі забовваніло?
 Ой дай, Боже!
 Ой що ж то в полі забовваніло?
 Святий вечір!
 То ж Павлечко з війни їде,
 З війни їде, коника веде,
 Побіля коня московського царя.
 А за ним біжить московський мужик:
 — На тобі коня, верни нам царя!
 — Коня не озьму, царя не верну.
 Поведу царя в свою сторону,
 Отцю на хвалу, панам на славу
 Отцю на хвалу, панам на славу.

СТАРОВИННА ЩЕДРІВКА

Ой славен козак да старий Павло
 Хвалився конем перед королем,
 Хвалився лучком перед гайдучком,
 Хвалився мечем перед паничем,
 Хвалився стрілкою перед дівкою:
 «Немає у короля такого коня,
 Немає у гайдучка такого лучка,
 Немає у панича такого меча,
 Немає у дівки такої стрілки.
 Як я схочу, Дунай перескочу,
 Як я схочу, весь ліс потопчу,
 Як я схочу, море перепливу,
 Море перепливу, ноги не вмочу,
 Море перепливу, стременичка не
 змочу.

КОЛЯДНИКИ

Олійний образ мгр. Мирослава Котиса

НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ, А ЧИМ СКОРІШЕ ВИШЛІТЬ ПЕРЕДПЛАТУ НА
 1975 - Й РІК!

РІЗДВО КНЯЗЯ ОСМОМИСЛА

Було це з вісімсот років тому, коли ще в Україні княжили наші рідні князі. Князь Галича Володимирко виїхав на полювання в непроходимі карпатські ліси, в яких жили ведмеді, рисі, вовки, дикі свині, а то й дворогі тури. З князем поїхав і його 12-річний син Ярослав.

На тому місці, де тепер стоїть над річкою Прутом містечко Микуличин, жив собі боярин Микулич, який зі своїми вояками обороняв кордони української держави від мадярів. До цього то боярина і заїхав князь Володимирко і звідсіля виїжджав з сином у ліси на лови. Гуцули дуже полюбили малого княжича Ярослава, який зі своїм ловецьким соколом заходив до гуцульських хат, розмовляв з дітьми і старшими та не цурався нікого. Старий сторічний гуцул, який слухав розмови малого княжича, похитав головою і сказав:

— Мудрий наш господин - княжич. В свого прадіда пішов Ярослава Київського! Вісім мислей має, одна одну спомагає! Буде колись славний на весь світ.

Наближалось Різдво і треба було повертатися до столиці, але князь Володимирко так захопився полюванням, що вирішив святкувати в горах, разом зі своїм боярином.

Святково засіли всі в тисових світлицях боярина Микулича до Святої Вечері. А вранці почали збиратися на Богослуження. Та нараз перед хатою почувлися прегарні пісні і всі кинулися до вікон, побачити, що це за колядники прийшли. Малий Ярослав вибіг аж на двір, а за ним пішов і князь - батько і побачили прекрасний образ.

Від дороги на подвір'я ішли з топірцями молоді гуцули. Та не йшли вони звичайним кроком, а в підстрибках і в присядах. Пара за парою легіні, потрясаючи топірцями в правій руці,

дрібно підстрибували і, підходячи до вікон двору, знову подавалися до воріт. Легіні плясали і цей звичай гуцульських колядників задержався аж до тепер на нашій Україні.

А коли так пританцювали аж до вікон двора в третій раз, то заспівали:

**Гой, зійшла зоря
З синього моря,
Над полонинов стала,
Там Мати Божа,
Красная, гожа
Бога - Сина рождала!**

**Гой, прийшли князі,
Потужні усі
З золотими мечами,
До Господина,
Божого Сина
З багатими дарами.
Гой, хто перший, хто?
Володимирко.
Він низенько вклонився,
Як блиснув мечем,
Срібним топірцем,
Гой, Ісус звесилився.**

**Гой, хто другий став?
Молод Ярослав.
Гей, той сокіл ясенський,
Копіє кинув,
Коліна пригнув.
Каже Ісусик маленький:
«Гой, хто ж бо то є,
Що так звіра б'є,
Ще й сокола тримає?
Хай же він Мене,
Дитятко мале,
Від врага сохрание!»**

Як доспівали, взяли гуцултики Ярослава поміж себе в коло, піднесли топірці вгору й пішли в бистрий танець-хоровід.

— Обдаруй своїх танцівників! — сказав князь - батько до Ярослава після танцю і подав йому жменю срібних грошей.

Але гуцули не хотіли взяти:
— Не за срібло танцювали ми, а тому,

що то втіха наша! — сказав їх верховод, вказуючи на Ярослава.

Зрадів князь і вапитався:

— А чи не згідні ви, легіники, послужити моему синові в срібній зброї?

— Згідні, княже - господине наш!

— відповіли молоді і низько поклонилися.

Після свят 16 найкращих легінів поїхали з княжичем Ярославом до Галича і стали його прибічними дру-

жинниками. А слова старого гуцула сповнилися: після смерти князя Володимирка став княжити його син Ярослав, якого називали за його ясний розум Осмомислом. Українська Держава була тоді могутня і сягала від Дунаю по Чорне море. Над Дунаєм заклав князь місто Малий Галич, який нині зветься Галац.

(З архівної збірки «У.К.»)

ЗАКЛИК ДО НАШИХ ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ

Деякі читачі нашого журналу «У. К.» хотіли б жертвувати на його пресовий фонд більшу суму ніж дарують, але їхні обставини не дають на те можливості. Ми їх розуміємо і щиро їм вдячні.

Інші ж стримуються від таких дарів, бо не хочуть виставити себе на «критику» з боку сусідів чи знайомих, а може, й від своїх рідних...

Коли ж журнал Вам подобається, а ідеї, які в ньому провадяться, є близькі Вашому серцю, то не лишайте його тільки своїми прихильними увагами на словах, але не забувайте ще про те, що на видання журналу потрібно мати кошти, які все зростають.

Хоч редакція й адміністрація працюють наполегливо і без жадної грошевої винагороди, але за друк, за папір, за висилку поштою журналу і листів необхідно платити готівкою.

Тому згадуйте про «Українське Козацтво» підчас всіляких нагод веселих і щасливих і зорганізуйте при тому збірки на наш пресовий фонд. А при своїй останній волі пригадайте про наш журнал і у своєму, належно оформленому при свідках, тестаменті.

Так забезпечуйте фінансово майбутність нашого журналу.

Ваше ім'я, неначе золотими пам'ятними буквами, буде записано в наших аналах — на сторінках звітів про щедрі дари наших добродіїв.

Бо ж сила, чин і козацьке мислення та ідейна вихова, про що старається в своєму провідному змісті «Українське Козацтво», допоможуть нашому народові відновити суверенність нашої Української Держави.

Редакція й Адміністрація «У. К. »

Журнал «УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО» потребує дістати ще 500 нових передплатників і тим самим здобути сильнішу фінансову базу, щоб змогти знизити передплату і появлятися частіше.

ШАНОВНИЙ ЧИТАЧУ, ТО Ж ПРИДБАЙТЕ І ВИ ЩЕ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА!

Павло Бабяк

Генеральний Писар УВК

МЕТА УВК НА ТЛІ СУЧАСНОСТІ

Члени Українського Вільного Козацтва і читачі журналу «У. К.» напевно уявляють собі, що Генеральна Канцелярія УВК і Редакція журналу займають велике і вигідне приміщення в якому працює теж відповідно велике число робітників. Звичайно так повинно би бути і так думають особливо ті, що служили при війську і мали нагоду стрінутись з роботою в канцеляриях подковних, курінних чи хочби сотенних, про корпусні, дивізійні чи бригадні вже навіть не згадуючи, і знають, скільки то робітників різної ранги і приділення було в кожній такій канцелярії. Інакше не могло й бути, коли усе мало виконуватись справно й докладно. Канцелярія УВК, що знаходиться в приватному помешканні, на жаль, не є навіть мінімальною щодо кількості працівників і самого приміщення в порівнянні хочби і з найменшою військовою канцелярією, хоч не можна сказати, що би не могла такою бути, але брак охочих людей до праці та фінансові неодолення стоять усього на перешкоді. На жаль серед більшості української спільноти дається відчувати таку якусь загальну апатію, неохоту до громадської праці, хоч на кожному кроці пишешось потрібними сильними словами, підкреслюємо свою особисту важливість й любов до України, але... та годі про це писати. Наша праця закінчується. Це час незрозуміле для нас є, то що ж дивного, коли чужинець не може нас зрозуміти, коли і ми самі блукаємо весь час на роздоріжжі нарікаючи на всіх і вся та нехочемо признатись, що найбільшими винуватцями нашого загального нещастя є таки ми самі. Це є дуже прикре твердження, на жаль профпро - правдиве. І не маємо відваги, а може й не хочемо прямувати шляхом згоди й конструктивної громадської праці, щоби об'єднав-

шись єдиною волею і готові на всяку жертву для Рідного Краю приспівити визволення нашого знедоленого але нескореного народу.

До тих справ ще вернемо, але ще кілька слів про Генеральну Канцелярію УВК. Отож в козацькій централі працює двоє людей: Кошовий Отаман (він же головний редактор і адміністратор журналу «У.К.») і Генеральний Писар (він також фінансовий референт і скарбник Генеральної Булави при спорадичній допомозі інших членів Ген. Булави). До обслуговування маємо 650 членів, об'єднаних в 30-ох Куреннях УВК і 8-ох Паланках. Не має дня, щоби до Ген. Канцелярії пошта не приносила десятків листів, вимагаючи негайної відповіді, не згадуючи про розмови телефонічні й редагування журналу, що майже в цілості спочиває на плечах Кошового Отамана при частковій допомозі членів редакції.

Листи бувають різного характеру: інформативного, організаційного, касового, похвального, а часом й докучливого, що на кілька днів ослаблює рівновагу двох працівників. Очевидно в таких умовах бувають й деякі недотягнення, особливого організаційного характеру, бо не маючи допомоги працюємо понад наші сили і на це всі наші члени повинні звернути свою особливу увагу й не відкладаючи думати про серйозне підкріплення відповідальними працівниками так в Ген. Канцелярії як і в Паланках й Куреннях, де також лише одиниці зайняті у виконванні статутних обов'язків. Це таке зрозуміле і незвичайно важливе в кожній організації, зокрема в організації Вільного Козацтва, що як парамілітарна організація об'єднує в своїх рядах військовиків і невійськових, молодь і старших обох полів, отже має усі

дані перетривати хочби і найважче ликоміття й нести поміч Рідному Краєві та у відповідну пору вернути до праці на рідних землях.

Як нам це прикре, але в живих остала вже тільки горстка легендарних Усусусів, що їх 60-річчя і перший вихід у бій з ворогом в цьому році святкуємо. Не краще стоїть також справа з вояками наших Армій з Визвольних Змагань 1917/1921 років. Покидають цей світ теж вояки 1-ої Дивізії Української Національної Армії рр. 1943/45 і воїни Повстанської Армії, отже відходять лицарі новітнього Українського Війська і залишаються тільки члени парамілітарної організації УВК, що мають стати переємцями боротьби і продовжувати славетні чини колишніх борців з періоду Визвольних Змагань. Інакше не може і не сміє бути і для цього є всі підстави у вільних країнах нашого поселення.

Час до часу в наказах УВК і в журналі «У.К.» пригадуємо ідейні засади і мету УВК. Пригадаймо їх також малими вийнятками і тепер, а всіх наших членів і читачів запрошуємо, щоби в Ген. Канцелярії закупили статут УВК (тільки 1.00 дол.) затверджений Великою Козацькою Радою 1974 року і запізнались з його змістом. В точці II цього статуту читається: «УВК є станова парамілітарна громадська, НЕ ПОЛІТИЧНА і НЕ ПАРТІЙНА організація. УВК льояльно ставиться до всіх українських самостійницьких угруповань і ПРАЦЮЄ ДЛЯ ІДЕЇ УКРАЇНСЬКОЇ САМОСТІЙНОЇ СОБОРНОЇ ДЕРЖАВИ, не зважаючи на форму устрою і влади в майбутній звільненій від окупанта Україні, крім, розуміється комуністичної. Про форму устрою і влади у вільній Україні, рішатиме український народ на Рідних Землях у вільно вибраному Сеймі, або способом вільного і таємного всенароднього референдуму...»

Метою УВК на чужині є: б) «Творення з Членів УВК організуючого

стану для служення українському народові за його вільне фізичне й духовно-культурне життя і розвиток: в) Оборона України і Українського визвольного руху в країнах поселення чи народження». (Подано лише у вийнятках.)

Отже УВК є установа парамілітарна громадська, НЕ ПОЛІТИЧНА і НЕ ПАРТІЙНА, в якій визнавці усіх партій і угруповань можуть знайти своє місце у співпраці для визволення України з червоно-московських лабел. УВК НЕ БОРИТЬСЯ ЗА ВЛАДУ, ні тут ні там у майбутній Вільній Українській Державі, бо про форму устрою і влади буде рішати увесь народ. Це подаємо всім до відома й усіх закликаємо до співпраці в рядах організації УВК.

Україна переживає тепер куди важчі часи як їх колиєбудь переживала. Кровожадний ворог палить і руйнує не тільки наші церкви, пам'ятники й увесь культурний дорібок довгих століть, але й посягає на знищення фізичної субстанції нашого народу переселяючи його на знищення в ледяній півночі, на пустельних степах Казахстану та творячи диарольсччими і дестулами советський (читай: московський нової масти) народ без віри в правдивого Бога і національної свідомості. Наш народ бореться там проти невиданих знущань, але ворог ще дуже сильний і задуть великі жертви на важкій дорозі спротиву. Не разі не тільки тому щизнення українських емігрантів, що була доля дозволила користати благ у вільних країнах, лежить обов'язок рятувати культурний дорібок наших дідів і батьків, бо вільна українська думка і традиційна українська культура можуть розвиватись й існувати покищо тільки поза межами України.

Наша сучасна еміграція мусить виконати обов'язок перед українським народом й не дати ворогові знищити

того, що творилось століттями - ясною національною ідеєю і його постійне, невгасяюче змагання до свободи і людяності у своїй **ВІЛЬНІЙ СОБОРНІЙ ДЕРЖАВІ**. Це для нас найвищий Божий і людський закон «Свята Святых» кожного свідомого українця.

Роля еміграції у всіх поневоленіх народів була завжди дуже велика і вона заважувала а то й не раз децидувала у створенні чи відновленні держави на їхніх землях. Погляньмо тільки на емігрантів ірландців, чехів, поляків а в найновіших часах і жидів. І коли Господь дозволив нам зажити у вільних країнах, де ніхто і ніщо не перешкоджає нам боронити своїх традицій, вірити в Єдиного Бога і молитись в рідній церкві, говорити мовою своїх дідів і батьків, розвивати і плекати свою тисячолітню культуру і тво-

рити усі цінності вільного народу, та коли ми маємо носити ім'я вірних синів Бога і України - миши єдино правдивий святій шлях іти правдивою українською дорогою.

То ж єдинаймось і гуртуймось, не жаліймо ні жертв ні труду та приймемо єдиним надійним шляхом в Ім'я Бога і Рідної України. Вступаймо у ряди Вільного Українського Козацтва, воно іде під тим самим Прапором і вам радо в об'єднанні допоможе. Живемо в часах великої технологічної революції, космічних подорожей і великих змін й несподіванок. Пам'ятаймо, що «шора це великая єсть» і вона заставляє нас **бути** завжди на все і всюди готовими. Було би велике горе, коли б події застали нас неготованими на великий чин. Зачинаймо кожний від себе і переможемо напевно під знаменем Бога і **України!**

СТЕЖА У. П. А. в зимовий вечір
Олійний образ м-р. Мирослава Котиса

Антін Кущинський

ДВА БРАТИ КОЗАЦЬКІ ГЕНЕРАЛИ

Вступне слово.

В історії новітньої збройної визвольної боротьби України проти Москви одні з перших місць серед героїв і заслужених полководців належать братам генералам - Михайлові та Іванові Омеляновичам - Павленкам. Обидва були видатні полковники російської царської армії, герої Русско-Японської і Першої світової воєн. Вони мали у москвинів забезпечену велику військову кар'єру, коли б стали по боці нової московської революційної єдиної неділимської влади. Але обидва вони в перших же днях відродження України запропонували свої беззастережені послуги рідній землі своїх предків задунайських козаків. Голос крові і поклик предків переміг асиміляційні впливи Москви за минулих віків. Власна патріотична свідомість покликала їх нестриманою силою на службу Україні. Дарма, що вони тоді зовсім не уміли говорити по українському. Дарма, що палкий вартовий старшина через те не хотів навіть пустити гвардії полковника Михайла Омеляновича, а потім і його брата Івана на авдієнцію до канцелярії Військового Секретаріату Української Центральної Ради, а кепкуючи радив спершу навчитися української мови. Вони стримано проковтнули ту насмішку і таки настирливо згодом добилися прийняття їх на українську військову службу, хоч спершу і на незначні становища. Кінчили ж обидва Омеляновичі-Павленки українську боеву службу так: Михайло як генерал-полковник став легендарним Командармом і Військовим Міністром, а Іван генерал - поручник, командир окремої кінної дивізії, став Інспектором Кінноти Дієвої Армії. А у відродженому Українському Козацтві 1918 року Михайло був Кошо-

вим Отаманом Запорозького Коша, а Іван - Кошовим Отаманом Слобідського Коша і обидва мали найвищу козацьку рангу Генерал - Бунчужного. При тому Михайло в рр 1942-44 за порогами Батьківщини був Військовим Отаманом УВК, а Іван в 1960-1962 рр був Почесним Військовим Отаманом.

Походили вони зі знатного роду. Батько їх Володимир був генералом російської гвардійської артилерії і прямим нащадком задунайських козаків, а мати Олександра походила з роду грузинських князів Русієвих-Курцебашвілі.

Михайло Омелянович - Павленко

Михайло Омелянович - Павленко народився 8-го грудня ст. ст. 1878 року в м. Тбілісі (Тифліс) на Кавказі. Плекаючи родинні військові традиції, батько Михайла віддав його на виховання до Кадетського Корпусу з початку до Омська, а пізніше до Хабаровська. Після закінчення Кадетського Корпусу з відзначенням вступив до 1-ї Військової Павловської школи яку закінчив в р. 1900, також з відзначеннями в ранзі підпоручника із старшинством 1899 р. Для доповнення військового знання вступив до вищої Старшинської Піхотної Школи, з якої вийшов з нагородою.

Служив у гвардійським Волинським полку, з яким вирушив на війну російсько-японську рр. 1904-1905, де за хоробрість в боях нагороджений чотирма орденами мечами. Був на цій війні контужений.

В рр. 1907 - 1913 був начальником школи підстаршин у своєму полку тоді вже в ранзі капітана, провадив науково - педагогічну працю, про що бу-

лю широко відомо за межами його полку. Тоді були надруковані перші його наукові праці з ділянки виховання молодих вояків і підстаршин, а також з фізичного виховання юнацтва. Зокрема з під його пера вийшли російською мовою такі праці: «Тактична підготовка унтер-офіцерів» (1907) «Конспект уставу польової служби», (1908), «Програма для підготовки молодих старшин», тощо. В тому ж часі одержав сім стрілецьких призів (нагород) з яких три т. зв. «імператорські» Хрест св. Володимира 4 ст. з «бантом», дві чергові нагороди та чисельні подяки в наказах.

В першій світовій війні: 1914-1917 командував курінем, а пізніше Гренадирським гвардійським полком. Був тяжко поранений. Нагороджений хрестами: св. Юрія (старшинським), св. Володимира 3 ст. з мечами та іншими. Підчас видужування від поранення виконував обов'язки Інспектора підстаршинських шкіл гвардії в Петрограді, а пізніше начальника старшинської школи, що комплектувалася з абсолютів високих шкіл в Одесі. Тоді був представлений до ранги Генерал - Майора з старшинством з 1916 р. (Здійснено було вже за часів гетьманату.) З початку 1918 р. за часів Центральної Ради - працював у Міністерстві Військових Справ, а з приходом гетьмана - був призначений Командиром 11-ї дивізії в Полтаві, а згодом Отаманом Запорозького Козацького Коша в Катеринославі.

Від 10-го грудня 1918 до 7-го червня 1919 р. призначений Начальним Вождем Української Галицької Армії, що тоді провадила боєві операції проти поляків.

Підчас наступу на Київ Української Армії, об'єднаної під командою Головного Отамана С. Петлюри, генерал М. Омелянович-Павленко очолював місію для переговорів з білим генералом Денікіним, а коли переговори були перервані - його було при-

значено Командиром Запорозького корпусу, що оперував в боях з червоними в районі залізниці Вапнярка - Одеса і околиці.

В початках грудня 1919 р. Український Уряд призначив М. Омелянович-Павленка Командуючим Армією Зимового Походу. Похід цей тривав від 6-го грудня 1919 до 6-го травня 1920 р. підчас якого переведено до 50 більших боїв і сутичок з ворогом та здобуто велику кількість ріжної зброї, транспорту і обмундуровання для Української Армії. 6-го травня 1920 року Генерал Омелянович - Павленко на чолі своєї Армії прилучився до ново-сформованих в Польщі частин та здав звіт Головному Отаманові.

Підчас Польсько - большевицької війни в р. 1920, Генерал М. О. Павленко на чолі Української Армії, а пізніше III-ї російської армії та кінних полків Донських і Кубанських козаків, в союзі з поляками і румунами керував боєвими операціями проти большевиків аж до підписання сепаратного миру поляками. Після цього разом з іншими був інтернований в Польщі. За цю останню кампанію був підвищений до ранги Генерал - Полковника.

Нагороджений в Українській Армії: Хрестом С. Петлюри, Орденом «Залізного Хреста» ч. 1, Хрестом Українського Козацтва з мечами, золотою лавровою гілочкою і двома зірками та Відзнакою Української Галицької Армії.

1921 р. Рада У. Н. Р. на своєму пленарному засіданні одноголосно ухвалила призначити ген. О. Павленка на пост Військового Міністра з залишенням і надалі на становищі Командира Армії.

В 1922 р. переїхав на еміграцію до Чехії і працював в бібліотеці Української Господарської Академії в Подєбрадах.

В році 1926 одружився з п-і Марією з дому Меліхарових.

На еміграції в Чехах написав і видав наступні більші праці: «В Україні в роках 1917 - 18», «Українсько-Польська війна», «Переговори з Добрянською і війна з білими і червоними», «Зимовий Похід», «Семинар резервного старшини» та різні статті на історичні теми, що друкувалися в щоденнику «Діло», місячнику «Запорожець» тощо. В часі 2-ї світової війни видав працю «Битва народів у Фляндрії, як зразок модерної блискавичної військової операції», та написав і приготував до друку велику працю «Рік 1920» що служила відповіддю на працю польського генерала Кутшеби та французького Людвіга Форрі.

(Повищий опис військової служби Генерала Михайла Омеляновича - Павленка подано за матеріялами, які надіслав Осаул УВК Петро Поржи - Олексієнко, Отаман Куреня ч. 16 ім. Першого Лицаря ордену Залізного Хреста Ген. Мих. Омеляновича - Павленка та директор Українського Архіву-Музею в Денвері, стейт Колорадо ЗСА.

Дальший зміст цієї статті подаю на підставі своїх спогадів з персонального знайомства з Генералом та архівних матеріялів редакції «Українського Козацтва». — Ант. К.)

За часів перебування Генерала М. Омеляновича - Павленка в Чехії в Подєбрадах і Празі, пригадуються мені зустрічі з ним та розмови - спогади про недавнє минуле державне життя України 1917 -1921 рр. Особливо цікавим були його оповідання й мрії на козацькі теми, які були і моїм замилуванням. Генерал любив пригадувати як він за часів Гетьманщини 1918 року був Кошовим Отаманом Запорозького Козацького Коша та як він тоді завзято займався організуванням українського козацького стану, скасованого маніфєстами цариці Катерини 1772 -1780 рр. Та праця обірвалась через протигетьманське повстання, а Генерала за влади Директорії УНР було арештовано. Його врятував д-р Лонгин Цегельський, що вивіз Гене-

рала до Галичини, де в грудні 1918 року Генерала було призначено на становище Начального Вождя Української Галицької Армії...

* * *

По ухвалі Генеральної Управи УВК Генерал М. Омелянович - Павленко в роках 1942 - 44 виконував обов'язки козацького Військового Отамана. На ті часи припадає його особливе захоплення й праця та мрії про Козацьку Ідею і чинність козацької організації. В році 1945 він заініціював встановлення Хреста Українського Козацтва «для відзначення громадян і борців за волю України та щоб зберегти в пам'яті нащадків згадки про славу боротьбу Українського Вільного Козацтва», як то сказано в статуті цього відзначення.

Генерал вважав, що козацтво це є та основа, коло якої має будуватись відродження державности України. Ті свої думки він викладав на сходах з його однодумцями. На них він про те говорив або й читав свої пляни та проекти організації Козацького Руху Генерал радо вислухував міркування співбесідників про його ідеї. Часто сам спонукував молодших до висловлювання своїх думок і ставився до них прихильно, по батьківськи.

В результаті своїх мрій про майбутнє Генерал зорганізував 7-го травня 1943 р. з кількома старшими громадянами окреме козацьке товариство з первісною назвою: «Празька станиця Запорозького Козацького Національного Товариства в Протектораті Чех і Морави». Дня 15 березня 1944 року це Товариство організаційно злилося з Українським Вільним Козацтвом.

Цікавим би було довести докладніше козацькі ідеї Генерала Михайла Омеляновича - Павленка та його пляни які він тоді викладав та занотував в кількох обіжниках тодішньої нашої організації. Про них Шановні читачі можуть докладно довідатись з нашої

статті «Козацькі Ідеї Генерала» в ч. 3-4 (11-12) «У. К.» за рік 1969. Тут подано тільки кілька думок нашого славного Генерала, що були його засадничими дороговказами. Ось кілька уступів з обіжників його авторства:

«Ще недавно Козаки в Україні витворювали властивими їм методами провідну верству народа, здобулися на великі історичні чини, зуміли свої кращі якості прищепити ширшим верствам а тим підставно навязати народові назву Українського КОЗАЦЬКОГО Народу».

«Недавні спроби наших революційних провідників витврити провідну верству з кадрів деклясованих народніх елементів, без уваги на національні традиції, скінчилися крахом. Отже, коли хочемо бути життєздібними, мусимо виглядати цеглинок для провідної верстви нації з мужів ПРАЦІ, ВРОДЖЕНОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІ ТА ЛИЦАРСЬКОЇ ВДАЧІ, як свідомих нащадків Козацтва в Україні».

«Спинившись на цих принципах організації провідної верстви, наша Батьківщина здобуває собі природніх спільників - Козацтва Дону, Кубані й Тереку а з ними й нові господарські, стратегічні й політичні можливості, без яких необ'єднане Козацтво не спромоглося б виконати свого історичного завдання - бути ВАРТОВИМ ЕВРОПИ НА СХОДІ.»

«Козацтво на своєму прапорі несе ЯК ІДЕАЛ Українську Козацьку Державу, вірного спільника Козакії й інших Козацьких Земель, коли ж колесо історії поверне долю нашої Батьківщини на інший шлях - Козацтво, як посвятна національна традиція, всеж буде хребтом нашого національного тіла, носієм козацької ідеології в справах народньої вихови.»

«Нашими тактовними кроками має керувати пересвідчення, що наш Рух є й буде популярним на нашій Батьківщині. Там знайдуться потрібні для праці СИЛОВІ МАСИ, на чужині пік-

луємося придбати МІСІОНАРІВ Руху».

«Кількість членства не завжди є доброю прикметою організації, бо кількість вимагає акції а це в наших умовах є поза нашими можливостями. Отже за ДІЙСНИХ ЧЛЕНІВ приймаємо лише тих, що вже й сьогодні можуть бути чинними та фактично корисними співробітниками Руху».

Повищі виписки з підкресленнями Генерала М. Омеляновича - Павленка ми взяли з обіжників Генерала: ч. 1 з дня 15 липня 1943 та ч. 2 з дня 20 серпня 1943 р.

Згадуючи тепер зустрічі з сл. п. Генералом М. Омеляновичем - Павленком та його розмови і вказівки, пляни й мрії, часом романтичні, про Козацьку Ідею, вирисовується в моїй уяві такий духовний образ Генерала. Він був до глибини душі український козак патріот, перед очима якого все стояла невмируща козацька Україна. Йй він був готовий служити і служив незалежно від форми державного управління і її політичного самостійницького проводу. Це він доказав і своєю службою в Українській Армії; і за Центральної Ради, і за Гетьманщини, і за Західної Української Народньої Республіки і за Директорії УНР. Цю вояцьку рису кол. Козацького Кошового Отамана дуже добре розумів Гетьман Павло Скоропадський і Його дуже шанував й цинив та по побратимському наказав Гетьманській Управі висилати Генералові щомісячну дотацію, яку автор цієї статті мав честь доручати легендарному Командарму доки він перебував на терені окупованої німцями Чехії.

* * *

В 1950 році на початку липня Генерал М. Омелянович - Павленко з Німеччини виїхав до Франції. В Парижі 29 травня 1952 року помер в жалюгідних обставинах життя та прикрих душевних переживаннях.

Генерал Мих. Омелянович - Павленко
Остання знімка з 1952 р.

Тут хочемо подати хоч коротко про ці обставини останніх днів життя славного Командарма Зимового Походу, якого так любили всі старшини й рядове вояцтво та відносились до нього щиро - любовно, називаючи його «дідусем» - як до свого доброго батька, якому безмежно вірили, що веде їх до перемог над ворогами.

Але та популярність Генерала Михайла Омеляновича - Павленка серед ширших мас, не була всім до смаку, хто тому заздрив або в думках дивився на славного Командарма як на конкурента в досягненні такої популярності. Особливо на еміграції, в останні роки свого життя Генерал жалівся своїм найближчим приятелям на різні «накості», що їх діставав від своїх же людей, від яких того не сподівався. Але в своїй чесній і лицарській душевній простоті Він не хотів займатися обороною проти незаслужених персональних кривд а тільки гірко тернів.

В Парижі перебував в обставинах поступового фізичного знищення, бо не дістав навіть відповідного приміщення помімо обіцянок тих, від кого це залежало. Мешкав в комірниці, яку можна було назвати халівом, яка протікала, була сира й холодна. Крім загального захворіння організму, Генерал захворів на очі, а те ще збільшило

його душевні муки, людини, звиклої до постійної невтомної праці.

Добрі друзі з-за океану старалися допомагати Генералові і час від часу від себе або робили збірки серед довірених друзів - вояків і посилали Командарму фінансову допомогу. Але Генерал, коли навинуться йому якісь колінці вояки, то ділився з ними до останнього цента тими допомогоюми і це лише характеризувало Його як людину.

Дружина Генерала Високодостоїнна Пані Марія Омелянович - Павленкова повідомляючи Побратима Петра Федоренка про смерть свого Мужа, так написала в листі з 4 червня 1952 року:

Пишу Вам про трагічну справу. Ваш Генерал і Командарм на віки заснув... і не прокинеться більше ніколи на поклик своїх вояків і добрих приятелів. Генерала вже нема... і вже ніхто не буде Його кривдити... Його кінець був дуже шляхкий... Судно те, що в певний час йому можна було зробити операцію, але на операцію було вже пізно, бо затросня було повне.

Хотів ще так багато зробити для своєї дорогої, улюбленої Батьківщини, але боля не дала йому більше часу. Вірю, що там на небі буде просити Бога про поміч для тих, що будуть продовжувати Його діло.

...Хочеться мені кричати над трагедією божжямірлісової людини до себе і до других. Хочу, щоб усі Його неприятели... через яких він багато ночей не спав... щоб усі побачили Генерала бідного, убогого, малого Рибка Божого, що зирно спав - небесний спокій був на обличчю бідного, який ніколи і нікому не робив нічого злого. Можливо, що їх серце б заговорило і була б вони літшими...»

ГЕНЕРАЛ ІВАН ОМЕЛЯНОВИЧ - ПАВЛЕНКО сидить зліва за столом. (Це остання його знімка на іменинах у о. Протопресвітера Миколи Литваківського, який стоїть і приймає привітання. Сидить св. п. Владика Архiepіскоп УАПЦ Геннадій.)

ІВАН ОМЕЛЯНОВИЧ - ПАВЛЕНКО

Генерал - Бунчужний УВК, Кошовий Отаман Слобідського Козацтва в Україні за влади Гетьмана в 1918 році і Почесний Військовий Отаман УВК на чужині був видатним і хоробрим українським полководцем, твердим волею та бравурним в боях. Коли був ранений, то не лишив боевої лави і свого командного становища. В боях під ним було вбито два коні, але тоді на нім оправдалась козацька приповідка, що «ворог стріляє, але Бог кулі носить». Так генерал щасливо брав участь в чотирьох війнах.

Народився він 31 серпня 1881 року в м. Баку на Кавказі. Життєпис його - це шлях воюючого душою й тілом, як з покликання так і за освітою. Кінчив він Сибірський Кадетський Корпус та дві вищі військові школи: Константинівську Артилерійську та Офіцерську Кавалерійську в Петербурзі. Вже за участі в Російсько - Японській війні та в Першій Світовій війні він, крім надзвичайної особистої відваги, вия-

вив великі здібності полководця. Тому в російській армії його нагороджено всіма боевими орденами до св. Юрія включно, що в міжнародньому військовому світі шанується і вважається на першому місці після англійського ордену «Підв'язки». А наказом російського імператора його, ще молодого старшину підвищено до ранги полковника і призначено на становище командира гарматного дивізіону а потім командиром гусарського полку.

Широка військова кар'єра стелилася йому в російській армії, але він тим не скористався. Українська козацька кров і душа перемогли. З відродженням українського національно - державного життя, впали у нього всі попередні впливи московської асиміляції над кількома його старшими поколіннями. Він беззастережно віддає себе на службу Україні та видається у вир боротьби проти Московщини, як і його рідний брат Михайло. Тут маємо яскравий і знаменний приклад, як козацьких предків кров, навіть через кілька поколінь, може гаряче загово-

рити у нащадків.

І ось Іван Омелянович - Павленко на чільних військових і боєвих становищах в українському новітньому війську. При тому, як правдивий державник, він служить Україні при всіх її державних устроях: за Центральної Ради, за Гетьмана і за Директорії УНР. Спершу він українізував свій Лубенський Гусарський полк, переіменувавши його на ім. Гетьмана Сагайданого, Сердюцький полк. Наказом Гетьмана став Кошовим Отаманом Слобідського Козачого Коша. За Директорії УНР командує славною Окремою Кінною дивізією та став Інспектором Кінноти всієї Дієвої Армії. А вже на еміграції Генеральна Рада УВК обирає його Почесним Військовим Отаманом.

Був він типовим полководцем соборником. Бився він проти наших ворогів і на фронтах Наддніпрянщини і на фронтах Галичини. З визначних боїв, в яких він брав участь зі своєю козацькою кіннотою треба назвати бої під: Снітковим, Тернополем, Тереховою, Скалатом, Сидоровим, Гусятином, Нижнєм, Баром, у рейді по Дністру, у бою за Бурштин та інші. А за славнозвісного Листопадового Зриву в Галицькій області Української Землі він був командиром відтинку «Наварія» під Львовом. Він же зі своєю кіннотою прикривав останній відворот Армії УНР за Збруч 21 листопада 1920 року.

Як видатний, хоробрий та відважний вояка, дістав Іван Омелянович - Павленко в Українській Армії рангу Генерал - Хорунжого, а потім - Генерал Поручника, а в Українському Вільному Козацтві - найвищу рангу Генерал - Бунчужного. У відзначення ж за вірну й віддану службу Україні генерал дістав пропам'ятні хрести: Симона Петлюри, Української Галицької Армії, Директорії УНР, Українського Козацтва з мечами й золотою лавровою гілочкою а по його смерті влада УНР в екзилі нагородила його наказом Ке-

рівника військового resortу Воєнним Хрестом.

За Другої Світської війни генерал добився призначення його Начальником Охорони м. Вінниці, де zorganizував українську боєву частину і тим дав можливість розвинути в тому районі українському національно - громадському й культурному життю. Але за те був німцями примусово виселений до Німеччини. В 1950 році емігрував до ЗСА і в Чикаго, доки йому вистарчало фізичних сил, працював для заробітку на прожиття як звичайний чорнороб. Але і туд не переставав він служити Українській справі. Він активно цікавився українським громадським, політичним та релігійним життям. Українське суспільство високо цінило за те генерала і його було вшановано званням Почесного Голови в таких організаціях: місцевого відділу Об'єднання Бувших Вояків Українців, 4-го відділу Гетьманської Організації Америки, Товариства Американських Приятелів Антибольшевицького Бльоку Народів, Церковного Братства при Парафії УАПЦеркви св. Софії, а Українське Вільне Козацтво вшнувало його званням Почесного Військового Отамна

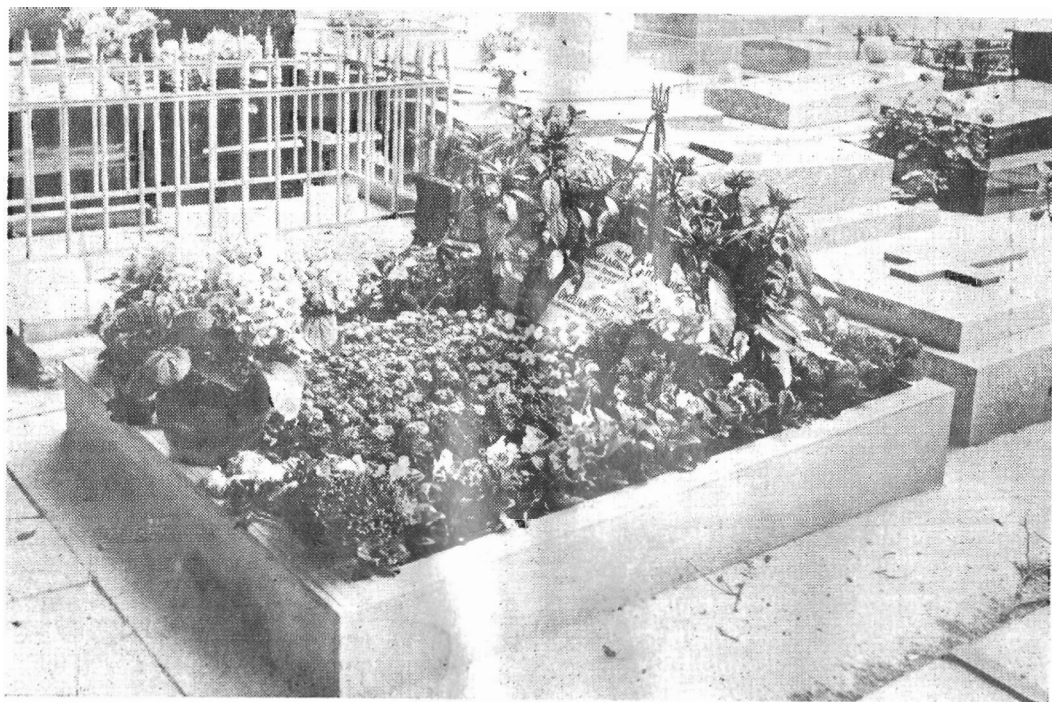
Про організоване відродження Козацького Руху генерал мріяв від самого початку приїзду в ЗСА і цю ідею плекав і нею жив до кінця свого життя. Тільки завдяки його наполегливим і авторитетним старанням та заохочуванням до праці і постала перша в Чикаго станиця УВК, яка після його смерти прибрала його ім'я. Це була остання й незабутня прислуга генерала Українській Справі. Прикладом свого воїцького козацького життя він лишив своєму улюбленому козацтву заповіт: «боротись за державне визволення соборної України, а не за внутрішню політичну владу».

У свій «вічний похід» генерал Іван Омелянович - Павленко відійшов по тяжкій педузі і упокоївся в Денвері,

стейт Колорадо, ЗСА, 8 вересня 1962 року. Після величавих урочистих похоронних відправ в Чикаго на чолі з Митрополитом Іоаном Теодоровичем за великої участі козацтва й комбатантів Визвольної Боротьби та організованих мас молоді і широкого суспільства Тіши останки Покійного було перевезено й поховано на цвинтарі св. Андрія в Бавнд-Бруку, Нью-Джерси 16 вересня 1962 року.

Пам'ятник на могилі Генерала Івана Омеляновича - Павленка на цвинтарі св. Андрія в Бавнд-Бруку, Н. Дж., ЗСА

ТЕПЕРІШНЯ МОГИЛА ГЕНЕРАЛА МИХАЙЛА ОМЕЛЯНОВИЧА - ПAVЛЕНКА В ПАРИЖІ

Гаврило Гордієнко

ОТАМАН ЙОСИП ГЛАДКИЙ

В «Українському Козацтві», ч. 3. (29.) 1974. на ст. 21. надруковано замітку під назвою «Могила Останнього Кошового». Назву замітки кожний освічений український читач би продовжив: «Кальнішевського», бо як раз він був останнім кошовим Запорізької Січі.

Але замітка говорить не про нього, а про Отамана Йосипа Гладкого, який був Отаманом Задунайської Січі, наказним отаманом Азовського козачого війська і остаточно генерал-майором російської армії.

Замітка підписана ініціалами В. П. - б. УСС. Підпис більш ніж скромний і незрозуміло чому автор замітки ховався під ініціали?!

Надруковано: «в серпні ц. р. «Українське Слово» ч. 1. 190 подало цікаву замітку в рубриці «Вістки з України» про «Могили останнього кошового».

Слідує замітка: «У Запоріжжі (Олександрівське), біля гуртожитку педінституту відновлено могилу останнього кошового отамана запорізьких козаків, Йосипа Михайловича Гладкого».

Далі автор згадує похід УСС-ів з Одеси через Херсон вгору Дніпром до Олександрівська, який УСС-и і здобули від большевиків). Як воно було насправді треба дивитися в ч. 2. (28.) «УК».

УСС-и стали залогою в місті Олександрівську, це вірно (Г. Г.) а далі автор п. В. П. - б. УСС фантазує. Виходить що він був якимось начальником, бо стояв на квартирі у когось, у кого була донька Нюра. Від тої Нюри він довідався, що коло міста Олександрівська є запорізьке кладовище, яке він пізніше з Нюрою мав нагоду відвідати й побачив там старовинні козацькі могили наших лицарів. Повний текст не подаю, а відсилаю читачів до відповідної сторінки в «УК». Я лише тут буду виправляти невірні

спомини пана В. П. Церква, яку він відвідав це не була ніяка стара запорізька церква з бунчуками та прапорами різних полків та куренів.

Це була звичайна приходська церква святого Пилипа для населення північно-західної частини міста Олександрівська. Та церква не була «опущена, не заросла бур'янами», як пише автор замітки. В той час, рік 1918 це була нормальна чинна парафіяльна церква, не заросла бур'янами та кущами, бо і в околиці церкви й на самому цвинтарі було вийнято мало зелені, значно менше, ніж на Головному цвинтарі міста Олександрівська, густо зарослому деревами й корчами.

Цвинтар біля Пилипівської церкви вже не був чинний. Ховати покійників на ньому перестали ще в 19. столітті. Могили позападали, на багатьох із них уже й не було хрестів. Невелика кількість хрестів, які ще не вгрузли цілком у землю, були з датами з 19. століття, а не з 18-го. Тому, щоб уважати цей цвинтар спеціально козацьким, нема підстав.

Або пан В. П. призабув як його інформувала панна Нюра, але во ім'я істини треба ствердити, що в тих краях, (Запоріжжя), у ті часи (1918 рік) цвинтарі, чи активні, чи вже нечинні, молодь використовувала як місце сходин, зустрічей, розваг, спільного виспівування й т. п. В кожному разі до тих розваг не можна вжити тих слів, які ужив пан В. П.: «Панна Нюра оповіла мені, що ночами на цьому нашому історичному Пантеоні найгірший зброд міста відбуває брудні свої оргії».

Читаючи це тепер в Америці й розуміючи слово «оргії» так, як ми його тепер зустрічаємо цим ми робимо величезну кривду тій молоді, яка тоді там розважалася, переважно середньошкільній молоді. Бож і сам автор

замітки з Ньюрою й з більшим товариством відвідували оте кладовище й там розважалися (напевно без оргій!)

А що пан автор замітки В. П. одного разу виявив ініціативу і з декількома своїми стрільцями лозинами, розігнали молодь з кладовища, то про це я й дещо помятаю. Населенням міста цей вчинок був прийнятий, як хуліганство з боку окупаційної влади яка, порушуючи прастарі звичаї використовувати цвинтарі, як парки, тим самим заліз у побутові звичаї місцевого населення. Були протести проти цього вибрику в українській комендатурі й мабуть таки в австрійській окупаційній владі.

Отже топографічні деталі: Пилипівська церква й цвинтар при ній були не «холо» Олександрівська, як пише автор замітки п. В. П., а в самому місті при Гоголівській і Пилипівській вулицях. Поруч з церквою й цвинтарем була Перша Дівоча Гімназія. На Північ від неї була Хлопяча Гімназія в якій року 1918 досить довго стояли постоем УСС - и

На Північ від цвинтаря була Середня Комерційна Школа. На Північ від комерційної й від хлоп'ячої школи був залізничний двірець Катерининської (у 1918 році Запорізької) залізниці. Дещо на Схід була Середня Технічна школа.

В колишній хлоп'ячій гімназії тепер міститься Педагогічний інститут, а Технічна школа перетворена на Технічний Інститут. При такій великій густоті культурних установ в тій околиці її можна вважати за культурний центр міста Запоріжжя тоді й тепер. Отже не «коло» а таки в місті.

Цілком випадково пишу ці рядки в день смерті Йосипа Гладкого 10-го липня. Помер він 1866 року від холери й поховано на цвинтарі біля Пилипівської церкви. Тому що він мав нащадків, то його внуки й упорядкували його могилу. В головах покій-

ника стоїть звичайний залізний хрест, які тоді масово ставили. На бляшаній таблиці на хресті напис: (По російському!) «Генерал майор Осип Михайлович Гладкий. Козак Платнірівського курення. Последній Кошевой Атаман Запорожской, Задунайской Сечи. Скончался 10 июля 1866 года».

На всю невеличку могилу лежить плита з білого мармуру, на якій дуже гарно, по мистецькому, вирізьблено перших 29 рядків «До Основ'яненка» клясичне Шевченківське «Б'ють пороги»! Ціла могила огорожена таким самим залізом, з якого зроблено й хрест.

Перед цією могилою стояв пан автор замітки В. П. і від зворушення не знав що робити чи плакати, чи радуватися.

Стояв і я там не раз і не двічі! Набирався я там духа «як на турка стати»! Зовсім не знаючи отого генерала майора похованого під тією білою мармуровою плитою. Я тільки знав й відчував, що той такий могутий текст нашого безсмертного Пророка із сторінок Кобзаря, якого не знали по яких кутках хати ховати від небажаного ока, тут на могилі на прилюдному місті був єдиним українським текстом під відкритим небом протягом довгих десятиліть. І не одна молода українська людина приходила до тої могили, читала наголос, впівголоса, а може й мовчки «Вернітєся»! Й на перекір «Не вернуться!» свідомо, чи й підсвідомо присягал собі в душі «Вернутися»!

Йсип Бондар (Гладкий) коло року 1820 прибув до Одеси з рідної Полтавщини на заробітки. Незабаром він мусів утекти за Дунай до запорожців, де й приписався до Платнірівського куреня. Приймав участь у війні турків з греками 1827 року.

Рoku 1828 наближалася війна Рсії з Туреччиною. Турецька влада пригнала запорожцям готувитися до війни з Росією. Війна та не була популярна

серед запорожців, бо треба би воювати з своїми рідними братами на російській стороні. Тому ніхто не хотів брати кошової булави.

Йосип Бондар, він же Гладкий мав багато прихильників не тільки серед козаків, але й серед цивільного населення, рибалак і селян, які його й обрали на Кошового Отамана.

Турецьке командування не довіряло козакам та й самому Гладкому, тому тільки Гладкому й пощастило сестрени на російський бік з двома сотнями козаків і якоюсь меншою кількістю селян рибалок. Але він вивіз усі козацькі регалії, бунчуки, перначі, булаву та й головніщі образи з церкви. Себто всі формальні ознаки його влади були з ним, тому російська влада його й зустріла і прийняла як Кошового Отамана.

На фронті над Дунаєм перебував тоді вже й сам цар Микола I, який милостиво прийняв Гладкого, надав йому титул полковника, а також відповідні ранги його старшинам. Царя через Дунай перевіз сам Гладкий, який виявив і таємні стежки до Дунаю для російського війська.

По закінченню російсько - турецької війни рештки задунайських козаків

перебували якийсь час, як Азовське козацьке військо, пізніше їх розпорошили на північному Кавказі, не даючи можливості осісти їм гуртом.

Гладкий дістав генеральський чин і 1600 десятин землі, інші його старшини одевжали по 200, по 400 десятин. Стали звичайними російським «слуужілими людьми».

Але зраду Туреччини заплатили всі ті запорожці, які залишилися під Туреччиною. Богато з них знищили, а решту розпорошили по Туреччині й уже ніколи не дозволяли поселятися близько Чорного Моря.

Помимо тих складних не завжди гонорових потягів, які мусів у життю проробляти Отаман Гладкий, він і з-за могили кличе нас на святе діло.

І оте згадане поновлення його могили студентами Запорізького Педагогічного Інституту є один із звен безконечного українського ланцюга, який в'яже нас в єдине неподільне тіло в часі і просторі!

Місто Олександрівськ, воно ж і Запоріжжя, то моє рідне місто, там я народився, там і виріс, там і виховався й не без того, що зернята свідомости пробудив у мені й покійний Отаман Йосип Гладкий.

Яків Шупляк

РОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА В ОРГАНІЗАЦІЇ
КУБАНСЬКОГО КОЗАЦЬКОГО ВІЙСЬКА

Від 1773 до 1775 рр. тривало одне з найбільших козацьких визвольних повстань, що виступає в російській історії під назвою «пугачовського бунту» — за ім'ям його провідника, донського козака Ємеляна Пугачова. За політичні та військові кадри цього повстання правили козаки, до яких долучились кілька місцевих під'яремних народностей. Маштаби цього повстання були такі великі, що російська влада була змушена терміново переглянути взаємостосунки козаків з російською державою.

Одним з поспішно вжитих засобів було знищення Запорозької Січі. Плян цього був розроблений аж до найдрібніших деталей. Великі російські збройні сили, під претекстом війни з кримськими татарами, раптом оточили Запорозьку Січ, оголосили козакам царський маніфест про скасування Січі і надіслали ультиматум про безоглядну здачу. За допомогою задалегіть підготовленої «п'ятої колони» і спеціально привезеного духовництва — воля козаків до збройного спротиву була зламана. Наслідком цього, частина козаків, з отаманом Ляхом, пішла до Туреччини, а друга частина здалася на ласку російської влади. Не солодка була та ласка: частина козаків потрапила до в'язниці, інші — до заслання, треті — на каторгу, четверті були зачислені кріпаками в новоутворених на запорозьких землях російських маєтках.

Шукаючи виходу з важкого становища, окремі козацькі старшини почали намацувати спільні інтереси з російською державою, з метою відродження Запорізької Січі. Серед цих осіб найбільшим успіхом визначився Сидір Білий. Йому, після довготри-

валих клопотів, вдалося добутись дозволу зорганізувати колишніх запорожців на так зване «Військо Вірних Козаків», що на його чолі він і був поставлений у характері кошового отамана. Перший козачий кіш формується у Василькові, а 1788 р. нове військо одержує землі вздовж турецького кордону, між Богом й Дністром, та в Кінбурзькому районі, на побережі Чорного моря. Того ж самого року, 7 квітня, козаки на своїх «чайках» розгромили міцну турецьку флоту біля Кінбурну, а за 9 днів (16 квітня) вже під Очаковим вдруге знищено велику турецьку ескадру. В цьому бою загинув сам і Сидір Білий. На його місце козаки обирають Захарія Ченігу, що під його командуванням «вірні козаки» закінчують турецьку війну в 1791 році.

У відплату за чотирирічну участь козаків у цій війні, російський уряд «обсипає їх ласкою: перейменовує «Військо Вірних Козаків» на Чорноморське Козацьке Військо», повертає йому заграбовані 1775 року запорожські військові регалії (прапори, булави й пірначі) і дозволяє розпустити козаків «на заробітки», бо вони ще не встигли впорядкувати господарство на місці поселення і будици спустошені війною, не мали навіть одягу та щоденного харчу. А 1792 року надійшов довгожданий для козаків папір, за яким їм дарувалось на вічні часи землі Таманського півострову, що були їм обіцяні ще 1787 року.

Переселення на Кубань провадилось не відразу, а поступово. Перші частини козаків висадились у Тамані 9. 6. 1792, друга частина (головні сили) — 7. 10. 1792. Того року були закладені на новому місці 20 поселень —

куренів. Впродовж 1793 року приходили далі окремі козацькі ватаги, і все переселення в основному закінчилось наприкінці 1793 р.

На січень 1794 року Чочноморське Військо нараховувало 18 тисяч мешканців (12 тисяч чоловіків і 5 з половиною тисяч жінок). Населені пункти вибирались за стратегічними міркуваннями, і під господарським поглядом вони виявились непридатними. Мешканці гір зустрічали козаків неприємно та турбували їх своїми нападами. Водночас із будівництвом нових поселень на правобережжі річки Кубані. Більшість основних куренів зберегли ті ймення, під якими вони існували в Запорозькій Січі. До 1794 року кількість куренів зросла до 45, засновано столицю війська — Єкатеринодар.

1795 року людність Чорноморського Війська вже дорівнювала 25 тисячам осіб. Козаки надзвичайно страждали від незвичного вологого підсоння, від гарячки та глибоких злиднів. За перших років смертність між ними була велетенська. Однак як і за часів Запорозької Січі, коли її склад безперервно доповнювався з українського козацтва — так і за нових умовин Чорноморське Козацьке Військо паче магнет притягало до себе постійний струм із лав українського козацтва. За рахунок цього безперервного доповнювання, кількість Чорноморського Війська дійшла 1820 року до 52 тисяч осіб (37 з половиною тисяч чоловіків і 24 з половиною тисяч жінок).

Російський уряд, бачачи непереможне тяжіння українського козацтва до Кубані, вирішили взяти ту справу у власні руки. Отак, в 1825 році, до чорноморців підселено козаків Чернігівської і Полтавської губернь в кількості 25 з половиною тисяч чоловіків і 23 тисяч жінок. 1834 року російський уряд оголосив закон про причислення до Чорноморського

Війська дітей рядовиків (салдатів), по закінченні їхніми батьками 25 річної військової служби. 1848 року підселенню ще 2 тисячі родин із козаків Чернігівської й Харківської губернь, що з них 1850 року дійшло до місця 8 тисяч чоловіків і 6 з половиною тисяч жінок. **1840 року курені перейменовано на станиці.**

Так було аж до 1861 року коли Чорноморське Козацьке Військо об'єднали з 6 бригадами Кавказького Лінійного Війська з Озівським Козацьким Військом — найменуванням їх усіх Кубанським Козацьким Військом. На той час воно числило вже 94 тисячі чоловіків і 90 тисяч жінок, плюс коло 5 тисяч іншгородніх (не козаків).

Для повноти картини слід розібратись у походженні обох об'єднаних із чорноморцями військ. Та частина Запоріжжя, що 1775 року пішла геть до Туреччини, незабаром почала клопотатись про дозвіл повернутись до України. Не солодко жилось у Туреччині, частина пішла незабаром до австрійських володінь, частина — аж у Мальту до мальтійських лицарів, третя частина, по 53 роках еміграції одержала дозвіл повернутись. З них утворено невелике Озівське Козацьке Військо, розташоване в районі Маріуполя та Бердянського. Історія виникнення Козацького Лінійного Війська починається з кінця 17 сторіччя. Кажучи сучасною мовою, тяглась безперервна мала війна між російською державною владою та місцевими гірськими народами, приблизно по лінії місцевостей Кавказька - Георгіївське. Ця лінія правила за постійний військовий фронт. До 1700 року на цей фронт посилали переважно донські козацькі війська, але від 1700 року російський уряд почав надсилати туди також українських і волзьких (астраханських) козаків. Ці козацькі частини після деякого перебування на тому фронті

заступали свіжі. Втрати козаків на тій війні були дуже великі. Зокрема в українській поезії збереглось про це таку згадку:

У Глухові, у городі, всі дзвони
дзвонять,
Та вже ж наших козаченьків на
лінію гонять:
У Глухові, у городі, стрельнули
з гармати
Не по однім козаченьку
заплакала мати.
Їхав козак на лінію, та й вельми
обдуся;
Іде козак із лінії — як лико
зігнувся!

1779 року «кавказьку лінію» реорганізує російський уряд — до неї переселяють на постійне мешкання козаків Хоперського відділу Донського війська, і таким самим порядком переселяють українських козаків із Чернігівської, Полтавської та Харківської губернь. З них усіх утворюється Кавказьке Козацьке Військо, а його людність повністю переселяють до району Мінеральних Вод і зараховують до Терського Козацького Війська. На час прилучення лінійників до чорноморців, ціла людність осягла при-

близно 30 тисяч чоловік, що з них майже половина походила з українських козаків.

Таким чином, відкинувши втрати чорноморського козацтва від воєн і хвороб — а вони були значні — можна правдоподібно встановити, що роля українського козацтва в організації Кубанського Козацького Війська була надзвичайно велика, і що її можна розглядати з двох поглядів: під арифметичним поглядом, за яким підсумок перших 70 років існування Чорноморсько — Кубанського Війська виявив зростання людности з 18 до 184 тисяч, тобто більше, ніж у десять разів, при чому весь цей доріст слід зарахувати до українського козацтва, бо донські козаки наприкінці цього терміну становлять лише 8% загального числа; і під моральним поглядом, який виявлявся в тому, що Чорноморсько - Кубанське Військо відіграло й надалі для українського козацтва ту саму ролю політичної та національної «відтулини», якою була для нього Запорозька Січ до 1775 року.

(«Куданський Край», 1953)

КУБАНСЬКИЙ ГІМН

Ти Кубань, Ти краю рідний наш,
Віковічний богатир,
Многоводна і роздольна Ти
Розлилася в далечінь.

Із усіх країв, з скитальчини,
З далекої сторони,
Б'єм чолом тобі, О! краю наш,
Твої вірні всі сини.

І про тебе вшминаючи,
Як про матір про свою,
Ворогів Кубані Вольної
Стрінем в страшному бою.

Тут про тебе вшминаючи
Чи за тебе не стоять?
За твою ту славу давнюю
Чи життя свого не дасть?

Ми про тебе тут гадаючи
Бога молим серцем всім
Про твої станиці, вольності
Про батьківський рідний дім.

І, як дань свою покірливу
Віл прославлених знамен,
Шлем тобі, Кубань, о краю наш,
До землі низький поклін!

Леся Лисак

НЕПОБОРНА

Коли ніч огортає місто, яке дало мені притулок, але яке ніколи не стане моє рідним, я шукаю в душі стежок, які ведуть до рідного. Я розгортаю книжку, одну з найкращих, які маю. Та це навіть не книжка, — це машинопис, який з великим трудом, і на моє щастя, вдалося мені роздобути. Це «Патетична Соната» Миколи Куліша. Мої втомлені працею очі читають:

«Учителя малювання та чистописання, українця запорізької крові Івана Степановича Ступай — Степаненка лі - то - пис. Березня сегого, року на Україні 1917. Місяць тому в ночі не спалось — думалось: ніч така велика, як Росія, а Росія, як ніч чорна — це видно й не чути нашої України. А нині читаю Відозву нашої Центральної Ради: народ український, народ селян, робітників, трудячого народу... Місяць минув, а яка одміна!»

«Березня двадцять сегого. Читав, як у неділю в Києві відбулося велике українське віче. Сотні, тисячі, десятки тисяч українців заприсягалися о зом Шевченка не складати рук, аж доки не буде відбудована вільна паша Україна. Присягаюсь і я!»

«Тридцять першого. Більшовики пишуть, що державних меж взагалі не треба. Вони за інтернаціонал. Це значить і Україна без меж? Та як їм не соромно?»

«Треба розтлумачити їм в чім справа і що таке Україна. -- Першого. Завтра Великдень. Маринка грає цілий вечір якусь прекрасну річ. Напевно українську, бо мені вчувається сивоусі лицарі — запорожці мчать кінями вічними степами по щастя — долю для своєї України».

Знімається вгору з бунтарних глибин до зоряних просторів хвиля світлоярого патосу. — Це красуня Ма-

рина, донька Івана Степановича, грає «Патетичну Сонату» Бетговена. А батькові задивленому в ідею вічної, непоборної України, й тут вчуваються українські мотиви... Бо може великий композитор десь чув нашу музику? Ось як він мотивує свої здогади: «Он росіяни — цілого Глинку у нас вкрали та ще й кажуть, що їхній! Та який він «Глінка», коли він глінка! Прізвище українське. Українець! А тепер, Маринко, не дамо! Ні півглинки, ні вуглинки! Ось я зараз піду вулицями, під церкву піду, де тільки є люди, агітувати й проповідувати за вільну нашу Україну. Бо кожний тепер українець мусить, лягаючи в голови класти клунок думок про Україну, вкриватися мусить думками про Україну і вставати разом з сонцем і клопотами про Україну».

Так говорить доньці старий вчитель, ідеаліст і романтик, Іван Степанович. Це він із захопленням кличе: «Грай, Маринко, патетичну! Україна воскресає! Слухай, як дзвонить і гра Україна! Устають з могил сивоусі запорожці, сідають на коней, мчать степами...»

Мої думки застигають на сторінках патетичної музики, зветься «Патетична соната» Бетговена, і вчувається ця сама візія, що в мене в думках: я бачу моїх козацьких предків Твердих, як сталь їхніх шабель. Шаблі інколи в бою щербилися, навіть ломалися — їхній дух ні. Завзяті були мої предки. Загартовані й сильні. Якою благодаттю є відважні, сильні лицарі!

Мені ввижаються очайдухи, що не боялися й смерті. Боялися тільки Господа Бога. Бог і Україна були для них святощами, за які клали свої голови. Без сліз, парікань. Без розрахунку: «оплатиться, чи ні»? Це зветься характером. Мої лицарські предки мали сильний, невгнутий характер.

Мемі ввижаються нескорені, в крові яких пливла незнищима живучість Ук-

раїни. Бо моя Батьківщина, яку тортували століттями вороги й свої перевертні, залишилася нескореною. Можна все втратити, але власної гідності ні! Коли чужинці хизуються своїми маєтками й потугою, питаю: «А коли б їх вам зрабувати, так, як рабували нас — що б вам залишилося? Чи знайшлася б у вас сила духа для боротьби за волю?»

У нічній тиші очі снуються по сторінках «Патетичної Сонати». В уяві зринає образ тієї, що «Патетичну» грала. Красуня Марина, струнка й висока з карими очима. Вона не тільки вміла грати на роялі.. Коли під ударами революції почала валитися російська імперія, Марина станула на чолі групи борців за визволення України. Знали її як «Чайку». Рискуючи життям, вкладала в цю боротьбу усі сили, знання, інтуїцію своєї пребогатої душі. Боролась завзято, хоч вигляди на перемогу були скупі.

Це її ніжні руки вивішували на будинку синьо - жовтий прапор, як знам'я українського Києва, як підйом духа для борців за Україну, як знам'я

нескоренності. Це її мелодійний голос видавав прикази, що діяти як перемагати ворога. Це вона не заламалася до останньої хвилини, коли встєятись не було сили, і червона навала залила Золотоверхий..

Очі зупиняються на закінченні прекрасної «Патетичної». Читаю: «І нагадали, що той борець за ідеї, що того лише ідеї переможуть, хто з ними виїде й на ешафот і смерти в вічі скаже. Ви скажете?»

Вона виразно: «Я сама про це скажу, так, я Чайка! Я тая Чайка, що лігала над Жовтими Водами, об дороги чумацької билась, що літа і бється у кожному козацькому серці... Я скажу, що я...»

Трагічним акордом кінчається прекрасна драма Миколи Куліша. Марина — Чайка гине за свої ідеали, за вільну Україну. Глибокий смуток вкрадається в глибоку ніч в чужому місті. Не перший він, і не останній. Але я не піддамся йому. Бо я знаю, що такою нескореною, як була горда козацька донька — Чайка, такою гордою і нескореною є її Земля Україна.

УВАГА!

ДУЖЕ ВАЖНЕ!

Для майбутніх потреб на рідних Українських Землях, коли їх буде звільнено від окупанта, наша Адміністрація зберігає 50 комплектів «Українського Козацтва» від початку видавання журналу. Примістити цей запас в такому місці, щоб забезпечити від усяких непередбачених в цю епоху подій і випадків, нема можливості. Тому рішено розпродати ці комплекти за знижену ціну з заповітним проханням до покупців: зберігати цю цінність для майбутнього. Так весь запас буде приміщено в різних місцях Вільного світу і тоді помимо всяких непередбачених катастроф всі комплекти не зможуть пропасти.

Ціна комплекту з пересилкою 25 доларів. Крім того, передплатникам заповітних комплектів будемо висилати безкоштовно слідуючі числа «УК» аж доки журнал буде видаватись, щоб вони могли ті комплекти доповнювати.

ЗАКЛИКАЄМО: ГОЛОСІТЬСЯ НА МЕЦЕНАТІВ ЦЬОЇ ВАЖЛИВОЇ ІДЕЙНОЇ СПРАВИ і присилайте передплату 25 доларів одноразово або вигідними для Вас ратами. **ПОСЛУЖІТЬ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО КОЗАЦЬКІЙ ІДЕЇ!**

Адміністрація «Українського Козацтва»

Ніна Косенко

ВАСИЛЬКО

До села непомітно зближався Свят-Вечір.

Василько лежав на печі підперши голову руками й водив по хаті очима. В хаті вже було свято. На столі, застеленому білим обрусом, стояла кутя й інші свят-вечірні страви, на покуті примостився дідух, а образ Божої Матері був прибраний новим вишиваним рушником і перед ним горіла лямпадка. В хаті було тепло, затишно й сумно. Василькова мати, пораючись коло печі, пишком втирала сльози. Василько теж був сумний. Здавалось — сум виповнив цілу хату, завис невидимим тягарем у повітрі, налягаючи на серце. Василько дивився на святочний стіл і думав про те, що коли вони сядуть вечеряти, одне місце за столом буде порожнє. Татове місце. І тому мама плаче й сумно поглядає у вікно, на заметений снігом ліс, який починається недалеко за селом. Бо там, у лісі, тато. І не тільки він один, багато людей з їхнього села і з сусідніх сіл є там, з татом, в лісі. Вони залишили свої хати й пішли в ліс тоді, як тут з'явилися чужі салдати. Мама казала, що то москалі. Вони мали на шапках червоні зірки й говорили якоюсь малозрозумілою мовою. Приходили кілька разів до них, перешукували хату й стодолу і кричали до мами, щоб казала, де тато. А мама плакала й казала, що тато забрали німці й що його напевне вже нема живого. Але тато був живий і знаходився разом з другими повстанцями в лісі, зовсім недалеко від свого села й одного разу, вночі, навіть був заскочив додому. Але сьогодні тато не прийде, Москалі знають, що в сусідньому лісі є повстанські загони, знають, що сьогодні в людей Свят Вечір і що хтось з повстанців може завітати вночі до села. І тому вони сьогодні особливо пильні. Через те, тато сидітиме сьогодні, в таке ве-

лике свято, сумний і буде думати про них, а вони з мамою, сидітимуть зажурені тут, а думки їх будуть там, коло тата, у тісній, вогкій землянці.

— Васильку, — озвалася від печі мама, — збирайся та понесеш до бабуні вечерю. Та поспішай, щоб повернувся поки стемніє...

Василько насупився й не відповів нічого, а в його малій голові почала снуватись своєрідні фільзофія — і для чого це потрібне — нести бабуні вечерю? Хіба в неї нема вечері? Вона живе в теплій хаті й має кутю, пироги й узвар, а... а тато сидить в холодній землянці й не має нічого, то чому мама не каже занести йому вечерю? Вона напевно думає, що Василько ще малий і може в лісі заблудити й замерзнути. Але він уже не малий, він має аж 8 років і дуже добре знає ліс, бо кожного літа пасе там худобу. Отже він і справді може занести татові вечерю, але як він скаже про те мамі, то вона його напевне не пустить (ті мами чомусь ніколи не слухають своїх дітей і люблять робити їм наперекір), а тому... тому, він мамі нічого не скаже, візьме вечерю й понесе, ніби до бабуні.

Василько мухою злетів з печі й почав убиратися, а мама взяла білу хустину й почала лагодити для бабуні вечерю. Одягаючись, Василько посміхався — ото буде для мами несподіванка, як він повернеться й скаже, що був у тата в гостях! Треба тільки швидше збиратися, щоб своєчасно вернутися... ось ще тільки одягнути кожух, взяти шапку... і раптом погляд Василька зупинився на вузликів з вечерю — той вузлик видався йому нікчемно маленьким. Василько з тривогою заглянув до середини. Там була кутя, циріжки, медяники і яблука.

— Ма... а... чи то не буде мало? — спитав тихим голосом Василько, —

може б ще щось туди покласти,... щоб бабуня могла добре наїстися...

— Мало? — здивувалася мама, та ж ве черю несять тому, що так велить звичай, а не для того, щоб нею наїстися. Бабуня має що їсти, не журись, бери оте, що там зав'зане та вже неси. Та не сиди в бабуню довго, поспішай додому, — додала мама, взяла відерце й пішла доїти корову.

Василько стояв серед хати, тримав у руках шапку й похмуро дивився на вузлик — так, для бабуні тієї вечері цілком вистачить, але для тата... ні, він мусить ще щось докласти. Його очі побігли по хаті — на припічку стояла велика ринка, з якоїсь щось смачно пахло. Василько кинувся до неї, заглянув — смажена ковбаса! і за хвилину кілька шматків тієї ковбаси вже були у вузликові. За ковбасою помандрували до вузлика ще кілька пиріжків з м'ясом, за ними з десяток вареників зі сливами, добрий шматок шинки й нарешті половина свіжого пшеничного калача. Від того всього вузлик дуже роздувся і став непомірно великий, але тепер Василько був ним цілком задоволений. Насунувши на вуха шапку, взяв у руки вузлик і, непомітно, щоб не завважила мама, побіг з хати.

Сонце вже сідало. Мороз на дворі був лютий і під чобітьми Василька дзвінко рипів твердий сніг. Дорога до бабуні була не дуже далека — за кілометр від села знаходився на дорозі малий місток, коло якого дорога повертала ліворуч і вела просто до хутора, де жила бабуня. З правого ж боку містка, за кількадесят метрів від дороги, починався ліс.

Плян Василька був зовсім простий — дійти до містка і замість піти ліворуч, повернути праворуч до лісу.

Малюючи собі в уяві зустріч з татом, Василько вже був на половині дороги, як раптом побачив, що від містка йдуть йому назустріч два озброєних москалі. Зауваживши Василька,

вони наближались до нього швидкими кроками, підозріло поглядаючи на вузлик. Василькові стало страшно — москалі були здоровенні, озброєні, один рудий, а другий чорний з вузькими очима. А що, як вони його повернуть назад і він не зможе занести татові вечері?

— Ей, куда йдеш, малиш? — гукнув один з москалів і заступив Василькові дорогу. Василько зупинився. Його сині оченята зі страхом дивилися на ворогів, а маленьке серце тріпотіло в грудях спійманою пташкою. І в тій хвилині пригадав собі свого батька — треба бути таким, як тато — відважним, подумав собі, глянув з під лоба на москалів і помалу сказав:

— Іду до бабуні...

— А где она, ета самая бабуня? — запитав косоокий.

— Он там, на хуторі, — показав рукою Василько, — за отим містком... Москалі уважно подивилися туди, де показував Василько.

— Ага. Харашо. А что несешь?

— Несу бабуні вечерю... Сьогодні Святий Вечір...

— Какою такою вечерю? Ану показивай! — гукнув рудий москаль.

Василько поставив вузлик на сніг і почав його розв'язувати. За хвилину перед очима москалів з'явилися рум'яні, підпечені пиріжки, кутя, калач, шинка й запахла смажена ковбаса.

Москалі якусь хвилю мовчали, дивлячись на те все голодними очима.

— Да, — нарешті вимовив рудий, глянув на свого товариша й обидва разом проковтнули слину.

— Гм, — сказав той і обидва подивилися на Василька.

Василько зі страху захолов — а що, як ці голодні волоцюги заберуть в нього вечерю? І вмить йому прийшла до голови щаслива думка — він взяв шматок ковбаси й пиріжок і подав москалеві.

— Прошу, — сказав, прошу їсти... Москаль з несподіванки широко від-

крив очі й ніби завагався, але ковбаса виглядала так привабливо й так апетитно пахла, що він взяв і зараз почав їсти. З жалем в серці, Василько дав те саме й другому москалеві, думаючи про те, що ту ковбасу й пиріжки дуже добре міг би з'їсти його тато. Потім зав'язав вузлик і навіть не глянувши на москалів, рушив своєю дорогою. Москалі не сказали нічого, лише подивились Василькові вслід і пішли собі до села, смачко заїдаючи ковбасу з пиріжками.

А Василько весело підстрибував і дучи дорогою й уявляв собі, як він розповідатиме татові про свою пригоду. Незабаром дійшов до містка, став і оглянувся назад. Москалі вже доходили до села й Василько виразно бачив на їх плечах цівки рушниць, що поблискували в останніх проміннях сонця. Озираючись ще раз навкруги, Василько кинувся бігти через поле, в напрямі лісу. Але його малі ноги відразу ж почали грузнути в глибокому снігу й він міг тільки помалу посуватися вперед, притиснувши до себе обома руками вузлик з вечерею. На щастя, ліс починався недалеко від дороги й за короткий час, Василько був уже за пару кроків від лісу.

А москалі, тим часом, облизуючись після смачної їжі, помалу підходили до села, розмовляючи між собою.

— Вот, какой здесь народ тьомний, — сказав рудий, — нікак не может жить без етих поповских забобонов... видумали какой то святой вечер, носят какіе то вечері... просто смех!

— Да-да, — замислено протягнув його товариш, — народ действительно, очень тьомний, а... вот, пірожкі у него, всетакі, очень хорошіе...

— О, да, нащот пірожков оно конечно... і колбаса тоже замечательная, ето да, — з захопленням відповів рудий і з тими словами оглянувся назад, вертаючись в думці до малого хлопчика з його смачними пиріжками.

— Сматрі! — раптом вигукнув він,

показуючи рукою в напрямі лісу. Другий москаль швидко обернувся й глянув — полем посувалася до лісу маленька постать, скидаючись здалека на чорну крапку на білому снігу.

— Ах, ти ж сволочь! — зависла в повітрі лайка рудог москаля, — такой малый, а уже так ч подлий, а гаваріл же «іду до бабуні»... так вот где у него сидіт бабуня...

А чорна крапка була вже коло самого лісу. Ще хвилинка й вона щезне між деревами. В ту ж мить косоокий москаль приклав до плеча рушницю й дзвінкий постріл розірвав тишу морозного вечора. Чорна крапка зупинилась, припала до снігу й зосталась нерухомою. Москалі дали в тому напрямі ще кілька пострілів й пішли в село, де їх мали змінити інші вартіві.

А Василько лежав втиснувшись у пухкий сніг і боявся ворохнутись. Перша куля свиснула зовсім близько над його головою й застрягла в найближчому дереві. Василько миттю впав, пам'ятаючи татову науку, що в таких випадках завжди треба падати й лежати нерухомо. Пролунало ще кілька пострілів, ще кілька куль застрягло в снігу навколо Василька, нарешті все затихло, а він все лежав з заплющеними очима й шепотів молитву. Нарешті обережно підвів голову й глянув навколо себе. На дворі западав присмерк, ліс стояв мовчазною чорною стіною й навкруги було тихо й безлюдно.

Василько підвівся, вскочив поміж дерева, обтрусився зі снігу й радісно зітхнув — тепер він уже не боявся москалів! Взяв у руки вузлик і бадьоро рушив лісом. А тим часом, повстанський загін, залярмований пострілами, зарядив бойове поготівля й вислав на узлісся свою розвідку. Нечутно пересувались між деревами одягнені в біле вояки, тримаючи на поготові автомати. А Василько йшов все далі. Сніг позамітав усі стежки, в лісі було вже зовсім темно й Василькові враз стало страшно — а що буде, як він не

знайде тата?

Але ж він паневно є тут, в цьому лісі, може зараз навіть стоїть на стійці, десь тут недалеко й не знає, що Василько його шукає. Може треба гукнути? Василько зупинився й прислухався — навкруги стояла мертва тиша.

Тату! — гукнув Василько, — тату, це я, Василько, несу тобі вечерю! Де ти тату? — Відповіді не було. Василько хотів гукати знову та в тій хвили з-за дерева висунулась біла постать і стала перед Васильком, гримаючи в руках зброю.

— Стій! Хто ти? Що тут робиш? — обзвувалась постать рідною мовою.

— Це я, — скрикнув Василько, — це я, Василько, а... ви хто?

Постать мовчки нахилилась і заглянула Василькові в обличчя — не впізнав мене хлопча? — почувся лагідний голос.

— Це ви, дядьку Остапе? — зрадів

Василько пізнавши свого сусіда, а я... я приніс татові вечерю... Де мій тато?

Твій тато в землянці, ходім я заведу тебе до нього, — відповів дядько Остап. А чи тебе хто бачив, як ти йшов сюди? Що то була за стрілянина?

До них підійшли ще два вояки. Василько розповів про свою пригоду з москалями. — Погані, з'їли ковбасу й пиріжки, а потім ще й стріляли на мене, — з обуренням закінчив Василько. Вояки стояли мовчки, замислені.

— Ходім, Васильку, до тата, — сказав дядько Остап. Він взяв Василька разом з вузликком на руки й поніс до землянки. Стійковий перед землянкою відчинив їм двері. Дядько Остап увійшов до середини й обережно поставив Василька на землю. Василько побачив кількох вояків і між ними тата, що сидів за столом.

— Христос рождається! — сказав повагом, стигаючи з голови шапку.

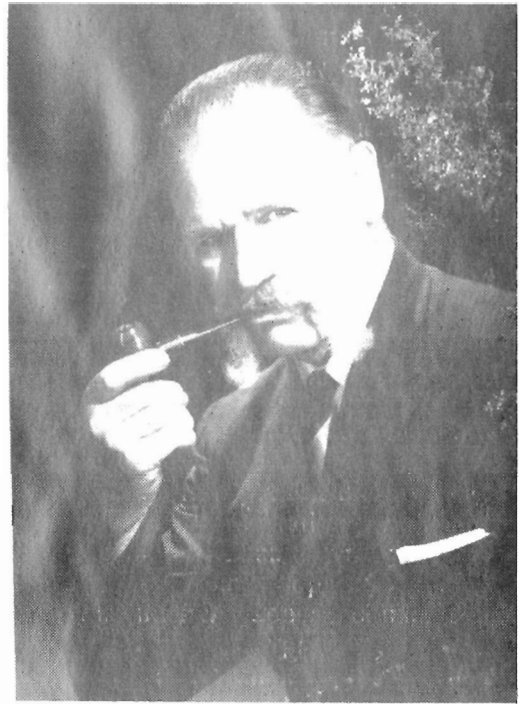
**СЛАВНА КОЗАЦЬКА ФОРТЕЦЯ, т. зв. «ТУРЕЦЬКА»
в Кам'янці Подільському**

СТАРШИНИ УВК УЧАСНИКИ ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ

Сотник УВК Інж. Євген В. Курилюк
Секретар Генеральної Управи УВК
Кол. Старшина 1-го Гарматного полку
УСС, Старшина УНРА-ІРО в р. 1945-50

Осаул УВК Петро Поржи-Олексієнко
Отаман Куреня ч. 16 ім. Генерала Ми-
хайла Омеляновича - Павленка, Ди-
ректор Українського Архіву - Музею
в Денвері, ст. Колорадо, ЗСА

УКРАЇНСЬКЕ ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО МАЄ БОРОТИСЬ ЗА ДЕРЖАВНЕ
ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ, А НЕ ЗА ПОЛІТИЧНУ ВЛАДУ.

(Слова Генерал-Бунчужного УВК Івана Омеляновича Павленка)

Володимир Засадний

МАЗЕПИНСТВО В АМЕРИЦІ

Невмирущий дух великого Гетьмана Івана Мазепи, дух боротьби за волю свого народу, став свого часу таким популярним в Європі, що дав надхнення письменникам і поетам багатьох народів присвячувати свої твори його імені та його ідеї. Його ім'я стало синонімом боротьби за незалежність і державність поневолених народів і тому перенеслось і за океан до Америки. Тут воно втілилось навіть в назві міста в стеїті Мінесота, де 1854 року було засновано місто під назвою МАЗЕПА.

В 1955 році було врочно відзначено 100-річний ювілей того міста. Часопис «Мазепа Журнал» з 24 червня того року був подав обширні інформації про історію міста та про тих перших піонерів, які осіли в преріях тоді ще дикої країни серед індіан. Цікаво, що заснували це місто не українці, а англійці, виходці з Англії, що були переслідувані в своїй батьківщині за релігійні переконання. Провідником цієї групи втікачів був Іра Сілей, який ще за молодих літ, читаючи поему Байрона «Мазепа», захоплювався героїською боротьбою нашого гетьмана за визволення. Прибувши з гуртом знайшов таке місце в степах тодішньої Мінесоти. Остановивши свою вадку, він сказав: «Тут буде місто Мазепа...»

втікачів і блукаючи в преріях у пошуках за місцем, де б осісти, Іра Сілей

Це місто процвітає і розростається і в теперішніх часах з широким розвитком внутрішнього культурно-громадського життя та має свій часопис «Мазепа Журнал», завдяки якому ми й змогли подати повищу замітку та дві знімки.

* * *

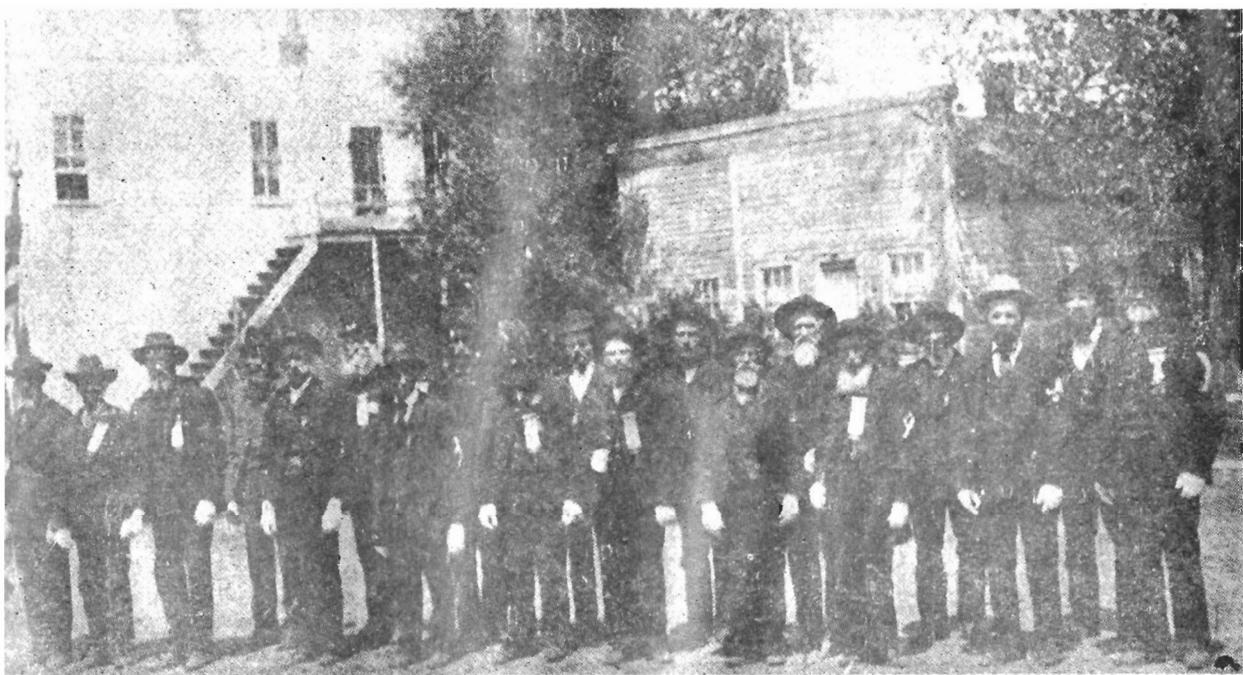
Володимир Засадний
Кол. Секретар «Лицарів Мазепи», Те-
пер член Генеральної Булави УВК

Щоб возвеличити ім'я Гетьмана Мазепи та його ідею пізніші молоді українські переселенці до Америки заснували в Чикаго в 1930 році організацію під назвою «ЛИЦАРІ МАЗЕПИ». Організатором її був сл. н. Осип Саек. Членів тієї організації популярно називали просто «мазепицями». Головою «Лицарів Мазепи» був Богдан Катамай, секретарем Володимир Засадний а скарбником Павло Гринчишин. В роках 1931-32 це Товариство видавало свій журнал під назвою «Голос Мазепинців». Цього журналу вийшло десять чисел в чотирьох зошитах великого формату в кольорових обкладинках.

«Голос Мазепинців» був призначений в першу чергу для української молоді і видавався силами самої української молоді. Як сказано в передовиці 1-го числа журналу, - «Цей перший орган української молоді генерації, котра хоче захвати та розвивати у серці своєму ширю любов до народу рідного та його великої традиції, вона хоче зорганізувати свої молоді сили під ДЕРЖАВНИМ ПРАЦЮРОМ ГЕТЬМАНА МАЗЕПИ, щоб у відповід-

Місто **МАЗЕПА** в стейті Міннесота, ЗСА, засноване 1854 року.

Учасники заснування міста **Мазепа** в Міннесоті, ЗСА.

ний час могла подати свою поміч рідній вітчизні Україні... Напрямок ми вибрали такий, який дав би нам спромогу виїхувати хоч би лише МАЛЕНЬКИЙ ГУРТОК МОЛОДІ на дійсно хосенних та мужніх людей... Стійте твердо при своїй ідеї! Стійте твердо і непохитно! Хай Вас не смутить те, що в нас нема великих сил... Коли ж упадемо, то не як слабодухи, але як дійсні герої. Пам'ятайте, що Мазепа також не встояв... але постать Його та Ідея Його стоять нині перед нами у повній величі і силі...

Віримо, що добре діло, роблене в добрім замірі, стрічає все добре прийняття у добрих людей.

Знеємо, що добре діло, роблене хоч би в найліпшім замірі, стрічає упередження, чорні обвинувачення і засуди у нещирих людей... (Чи ж не те приходить і нам терпіти від ворогів та своїх неприхильників нашої організації УВК та напряду журналу «УК»?!! Примітка Редакції «УК»):

Журнал «Голос Мазепинців» друкувався латинськими буквами. Причину цього редакція «Г. М.» пояснювала такими мотивами:.. «для нас американських українців, український алфавет не вигідний ще тим, що наша молода генерація відвертається від нього, уважаючи його як утотожененого з хінським та жидівським... Нам можуть закидати, що ми через прийняття латинки зірвали би всяку звязь зі старим краєм. Такий закид був би фальшивим, бо по суті річі ми вже і так на пів мертві для сторого краю, а дуже скоро зникнемо безслідно, якщо не виховаємо нашої молоді генерації в українському національному дусі.»

В 1932 році «мазепинці» урочисто відзначили 300-ліття з дня народження свого Патрона. З тої нагоди було передано на хвилях етеру радіостанції ВЦФЛ доповідь про Гетьмана Мазепу: в англійській мові д-р М. Сіменович, в українській Богдан Котлявич. Крім доповіді на радіо виступили катедри

св. о. Миколая.

Дальша праця «мазепинців» показала, що їм таки удалося спасти, кажучи словами їхнього журналу, - «невсликий гурток» від «безслідного счезнення». Багато з членів організації «Лицарів Мазепи» стали дійсно ідейними та жертвенними українськими патріотами, активними учасниками українського організованого життя. Прикладом таких патріотів з гуртка «мазепинців» в Америці можуть бути теперішні члени старшого вже українського суспільства, як Павло Гринчишин, Богдан Кагамай, Мирон Черномаз, Тарас Шпікула, Семен Чуба, Володимир Засадний, Володимир Бас, Іван Пацлавський, та інші, імена яких вже не можу пригадати.

* * *

Щоб показати ідейний шлях, яким простувала національно - виховна чинність «мазепинців» в Америці, подамо уривки з їхньої програмової статті під назвою «Ідеал Мазепинців» поміщеної в ч. 1 «Голосу Мазепинців» стор. 3-4 Чикаго 1931 року.

«Ми, приймаючи патронат Гетьмана Мазепи, приймаємо Його самого як Ідеал, як світло сонця, що освічує нам шлях до волі, до гідности імени синів Великого Українського Народу, нащадків славного Козацтва колись вільної і могутньої України...»

Мазепа, як приватна людина взиває нас творити зі себе мужів чесних, високоморальних, вірних своїм ідеалам. Ці прикмети винесли особу Гетьмана Мазепи на висоту, з котрої сонцем світить уже віки і вічно світитиме нам вартістю одної людини для цілого народу чи народів. Тому ми, Мазепинці, бажаємо наслідувати Мазепу як приватну людину, щоб за прикладом його, кожний з нас міг стати цінним членом нашої нації; а будемо цінними коли кожний з нас стане сонцем у своїй родині, в товаристві та в цілій громаді...

ЗАПОРІЗЬКА СІЧ
УКРАЇНСЬКЕ ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО
(Рисунок і композиція Інж. Євгена В. Курілюка)

Легенда до графіки

Герб Війська Запорозького це гравюра з книги 1622 р. Б. — «Вірші на жалостний погреб зацного лицаря Петра Конашевича Сагайдачного».

Розети по боках герба — з титулової сторони Козацького Реєстру року Божого 1649-го за Гетьмана Богдана Хмельницького.

Над гербом Війська Запорозького поміщено рисунок Хреста Українського Козацтва для відзначення видатних громадян і борців за волю України та збереження в пам'яті нащадків згадку про славетну боротьбу У. В. К.

Печатки: Славного Війська Запорозького Низового та Самарської паланки — після Літопису Величка з «Ілюстрованої Історії України» Михайла Грушевського, Київ р. Б. 1914-го.

Письмо — після скоропису Козацького Реєстру з 1649 р. Б.

Під гербом Війська Запорозького поміщено список 38-ми Куренів Запорозької Січі, а під печатками Самарської Паланки й Славного Війська Запорозького Низового — список 8-ми Паланок Запорозьких земель - «Вольностей Запорозьких», а під ними назви 30-ти Куренів Українського Вільного Козацтва за порогами Батьківщини в році Божому 1974-му, (які поділено також на 8 Паланок).

Назв'язи Куренів і Паланок Славного Війська Запорозького подано на підставі таких праць: Адриян Кашенко — «Оповідання про славне військо Запорозьке Низове», Катеринослав - Ляйпціг, 1917 р.; Микола Аркас — «Історія України», Краків, 1912 р.; Лев Окіншевич — «Значне Військове Товариство в Україні - Гетьманщині ХУІІ - ХУІІІ ст.» Мюнхен, 1948 р.

Внизу, між рисунками козака Мамаєва і нападу козацьких чайок на турецьку галеру, поміщено рисунок відзнаки Українського Вільного Козацтва з шаблюкою піднесеною вгору і булавою.

ЗАПОРІЗЬКІ ПАЛАНКИ

Всі запорозькі землі «Вольности Запорозькі» було поділено на паланки, або, як сказати по сучасному, — на повіти, що були базами для постачання на Січ предметів господарської потреби. В кожен паланку призначалось невеликий відділ війська на чолі з паланковим полковником та іншою полковою старшиною. В районі кожної паланки існували козацькі хутори села й більші пункти поселення жонатого козацтва. До 1764 р. було п'ять паланок.

На правому боці Дніпра: Буго - Гардовська, з осередком у Гарді на річці Буг, біля устя Сухого Ташлику; Інгульська — між річками Інгульцем та Дніпром, з осередком в Кам'янці; та Кодацька, угору Дніпра до річки Омельника з осередком у Старому Кодаку.

На лівому боці Дніпра були: Самарська паланка між річками Орелью та Конкою, та Кальміуська од верхів'я ріки Вовчої до ріки Кальміусу, Берди та Азовського моря.

Року ж 1764-го Кошовий Отаман Пилип Хведорів (Лантух) виділив з Самарської паланки, що вже досить залужена, ще дві паланки: Орельську та Протовчанську по річках Орель і Протовчі, та, опріч того, по згоді з Кримським ханом упорядкував нову паланку - Прогноївську, на Кинбурзькій косі, поміж Чорним морем та Дніпровим лиманом, де з давніх часів українські чумаки та запорозькі козаки брали сіль з Прогноївських озер.

Кодацька
 Самарська
 Орельська
 Проповчанська
 Ди. Байди-Вишневецького
 Івана Омельяновича Павленка
 Івана Мазепи
 Богдана Хмельницького
 Тилипа Орлика
 «22. Січня»
 Івана Богдана
 Петра Кальнишевського
 Мирона Тарнавського
 Володимир Святий
 Ярослав Мудрий
 о. Августина Волошина
 Якова Кухаренка
 Івана Цапка
 Петра Конашевича Сагайдачного

Квцївський
 Лоповичівський
 Васюбинський
 Ірклійівський
 Щербинівський
 Титарівський
 Шквринський
 Квренівський
 Незамайківський
 Богівський
 Корсунський
 Калниболоцький
 Зманський
 Деревянківський
 Нижен-Стєблівський
 Верхне-Стєблівський
 Джерелівський
 Переяславський
 Полтавський

Мишастівський
 Мінський
 Тимошівський
 Величківський
 Левашківський
 Пластунівський
 Дядківський
 Бреховецький
 Ведмедівський
 Платишівський
 Пашківський
 Батюшинський
 Канівський
 Криловський
 Донський
 Сергієвський
 Конєлівський
 Іванівський
 Кисляківський

Інгольська
 Прогноївська
 Кальмізька
 Богогардівська
 Михайла Омельяновича Павленка
 Параса Чпиринки
 Михайла Кричевського
 Павла Скоропадського
 Симона Петлюри
 Павла Полуботка
 Богдана Шашкевича
 Михайла Сороки
 Святої Ольги
 Данила Печая
 о. Агапія Тончаренка
 Святослава Завойовника
 Петра Болбочана
 Лицарів Базаря
 Костя Тордієнка

Запорізька Січ і Українське Вільне Козацтво, кврені і паланки.

**НАЙГОЛОВНІШІ ПАМ'ЯТНІ РОКИ З ІСТОРІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ КОЗАЧЧИНИ**

- 1492 — Перші звістки про козаків, записані в хроніках та літописах.
- 1510-1535 — Перші організатори козацтва: Остап Дашкович, староста Канівський та Черкаський і Предслав Ляндкоронський староста з Хмельника на Поділлі.
- 1550 — Заснування першого Козацького Коша на Дніпрі. Вибір першого Кошового Отамана Запрозької Січі — Князя Дмитра Байди - Вишневецького.
- 1575 — Похід Кошового Богдана Ружинського на татар.
- 1578 — Геройська смерть славного Кошового Івана Підкови у Львові.
- 1583 — Вибір Кошового Самійла Зборовського.
- 1590 — Вибір Кошового Христофора Косинського.
- 1594 — Вибір Кошового Северина Наливайка, абсолювента Острозької Академії.
- 1595 — Похід Наливайка на Молдавію, Галичину, Волинь і Білорусь.
- 1616 — Вибір Петра Конашевича - Сагайдачного, абсолювента Острозької Академії на Кошового Січі та на Гетьмана України.
- 1626 — Гетьман Михайло Дорошенко.
- 1628 — Гетьман Тарас Трясило.
- 1631 — Гетьман Іван Петражицький - Куляга.
- 1637 — Гетьман Василь Томиленко.
- 1637 — Гетьман Павло Бута - Павлюк.
- 1638 — Гетьман Яцко Острияниця і його похід на поляків.
- 1648 — Вибір Гетьмана Богдана Хмельницького і його перемоги над поляками.
- 1657 — Вибір Гетьмана Юрася Хмельницького.
- 1658 — Вибір Гетьмана Івана Виговського.
- 1659 — Перемога Виговського над москалями під Конотопом.
- 1659 — Другий вибір на Гетьмана Юрася Хмельницького.
- 1663 — Гетьман Правобережжя Павло Тетеря, а Гетьман Лівобережжя Іван Брюховецький.
- 1665 — Гетьман Правобережжя Петро Дорошенко.
- 1668 — Гетьман Лівобережжя Дем'ян Многогрішний.
- 1687 — Гетьман Іван Мазепа.
- 1672 — Гетьман Лівобережжя Іван Самійлович.
- 1709 — Бій під Полтавою: смерть Гетьмана Мазепи в Галаці.
- 1709 — Гетьман Іван Скоропадський.
- 1709 — Гетьман на еміграції Пилип Орлик.
- 1711 — Похід Гетьмана Орлика на Україну.
- 1722 — Наказний Гетьман України Павло Полуботок.
- 1727 — Гетьман Данило Апостол.
- 1750 — Гетьман Кирило Розумовський.
- 1775 — Москва зруйнувала Запорозьку Січ.
- 16 жовтня 1918 — Універсалом Гетьмана усієї України і Військ Козацьких Павла Скоропадського відновлено і узаконено станове Козацтво, організоване в восьми кошах та 112 полках.

Мазепа як лицар-воїн взиває нас до хоробрости і витривалости в боротьбі за волю нашої Батьківщини... Бути воїном - бути свідомим борцем, котрий приймає дисципліну як засіб оборони що дає йому змогу вийти з війни побідником... коли ж і наложить головою, то зі святим спокоєм душі, бо він віддав усе, що міг, за Добро, Волю, Честь і Славу Батьківщини...

Мазепа сам своїм тяжким зусиллям доказав, що союз між Україною і Московщиною ніколи нездійснимий... Тому, маючи цю велику і много разів повторяему науку, кажемо: Геть з Московою і з її союзом! Геть зі всіма союзами всіх пануючих над нами та межуючих з нами ворожих нам держав!..

Українська молодь мусить зрозуміти, що клясова боротьба це внутрішня боротьба самого українського народу, що має провадитись шляхом еволюції без проливу крові і без помочі сусідніх «клясових союзників»... Тому ми кажемо: Провідники наші ті, що ставлять кличі: Угольний камінь Незалежності Української Держави лежить у союзі клясовім, становім і партійнім усіх мешканців української землі, а не в союзі з чужинцями! І не кляса, стан чи партія, а Держава понад усе!..

Нині слава України знівечена, наші

Князі, Гетьмани, за часів котрих український нарід був могутнім і щасливим - осміяні, а їхні кости вороги з могил викидають, щоби знищити і сліди спомину, щоб не пагадували українцям тих часів, коли Україна не знала неволі ні невольників у себе, коли вона була твердиною Європи перед дикими азійськими ордами.

Але даремні зусилля ворогів! Не викинули вони українського духа, не викинули з нашої груди любови до славної традиції українського народу. Прийде час, коли українська молодь відновить ті славні традиції і на них збудує Нову Вольну Українську Державу...»

Така була провідна ідейна програма для виховання молоді «американських мазепинців» в Чикаго 43 роки тому назад. Вона виховала таких стійких патріотів, що вони були вірними тим ідеалам аж до самої смерти або декого з них ще й тепер бачимо при щирій праці в українських громадських організаціях.

Ця програма не втрачає свого значення і на цей день і варто б було до неї приглянутись сучасним провідникам теперішнього підростаючого молодого нашого покоління.

«Громадська праця потребує сили й енергії. Той, хто спить на становищі, зраджує своєму обов'язку, як той, що переходить до ворожого табору».

(З китайської мудрости)

**КРИТИКА — ЦЕ ПІМСТА ЯЛОВИХ УМІВ НАД ТВОРЧИМИ
(З польських афоризмів)**

Андрій Гуменюк

ПРО КОЗАЦЬКІ ТАНЦІ.

(«Народне хореографічне мистецтво України», Видавництво Академії Наук Української РСР, Київ - 1963, ст. - 91 - 108).

В ХУІ ст. утворюється славнозвісна Запорізька Січ - Військо Запорізьке, яке й стало регулярною армією українського народу, грозою поневолювачів України. Запорізька Січ, яку визнавало і підтримувало все українське населення, поступово перетворювалась в політичний центр України. Виражаючи прагнення українського народу, Запорізька Січ не тільки мала вплив на життя всієї України, а й на міжнародні стосунки.

«В країні Запорізькій, - писав французький інженер Боплан, - ви знайдете людей умілих у всіх ремеслах: теслярів для спорудження будинків і човнів, стельмахів, ковалів, рушничників, чинбарів, шевців, боднарів, кравців і т. д. Козаки досить умілі в добуванні селітри, на яку багата Україна, а також у виготовленні гарматного пороху. Жінки прядуть льон і вовну, тчуть для власного користування полотно і сукна. Всі козаки вміють орати, сіяти, жати, косити, пекти хліб, готувати страви, варити пиво, гнати горілку та ін.» (Боплан, Описание Украины, СПб, 1832, стор. 5.)

Крім ремісників, серед Війська Запорізького були й такі, що поряд із списом або шаблею носили кобзу, не розлучаючись з нею ні в курені, ні в походах. Беручи безпосередню участь у боях і походах, кобзарі були провідною силою художнього життя козацтва. Під супровід бандури лунали пісні: «Засвітали козаченьки», «Ой, на горі та жінці жнуть», на привалах по селах звучали думи про козака Голоту чи Самійла Кішку... В них розповідалося про подвиги козацтва в боротьбі з турками й татарами, тяжке життя в турецькій неволі, втечу хоробрих воїнів додому. В походах

і в боях часу для веселого дозвілля було мало. Закони Запорізького Війська забороняли козакам у воєнних умовах розважатись, пити спиртні напої тощо. За порушення їх винних суворо карали. Але повернувшись з походу на Січ, козаки багато часу проводили у веселощах, танцях та різноманітних розагах.

«Особливо весело бувало у них після повернення з воєнних походів. Коли козаки, прибувши в Січ, кілька днів ходили по вулицях, тішились безперервними гарматними і мушкетними громами, весело гуляли і співали, водили за собою величезний натовп музикантів і січових півчих - школярів, всюди розповідали про свої воєнні подвиги й удачі безустанно танцювали і в танцях викидали всілякі фігури». (Д. Яворницький - Історія запорожських козаків, т. 1, СПб, 1892, ст. 295).

На жаль, автор не розкриває того, які саме «фігури» (танцювальні рухи) в своїх танцях виконували козаки. Не згадує він і назви танців, які прикрашали художній побут Війська Запорізького. Правда, в іншому місці, описуючи дозвілля козаків, Яворницький перелічує народні інструменти, на яких грали козаки до танців, показує їх безмежну любов до цього виду мистецтва і певною мірою розкриває характер танцювальних рухів, що були основою козацьких танців. З цього приводу він пише: козаки... збирались у невеличкій гуртки і по - своєму веселились: грали на кобзах, скрипках, ваганах, лірах («релях») басах, цимбалах, козах, свистіли на сопілках - свистунах, - одним словом, на чому попало, на тому і грали, і тут же танцювали. А танцюють, бувало так, що проти них ніхто на всім світі не танцює: весь день музика буде грати, весь день будуть і танцювати та ще й приказувати:

*Грай - Грай! От закину зараз ноги
аж за спину,
Щоб світ здивувався, який кожик
вдався.*

Коли ж музика перестає грати, то вони беруть в руки лавки, з одного кінця візьметься один, а з другого другий, стануть один проти одного і ганцюють». (Д. Яворницький, ст. 292 - 293.)

Закидаючи «ноги аж за спину», козаки виконували всякі стрибки, виявляючи свою кмітливість, спритність і вправність, винесену ними з бойових походів і війни. Ця на перший погляд, незначча деталь дещо проливає світло на характерні особливості танців, які побутували серед Війська Запорізького.

Намагаючись правдиво відобразити життя народу, класики української літератури глибоко вивчали його побут, обряди, звичаї, пісні, танці і т. д. Все це знайшло живе втілення в їхній творчості.

В творах Т. Шевченка не раз згадується, які саме танці любили танцювати запорожці.

*«Кобзар вишварив, а козаки -
Аж хортиця гнеться -
Метелиці та гопака
Кругом обдирають...»*

(Т. Шевченко, Кобзар, 1956, ст. 54.)

Як відомо, танець «Метелиця», що має глибокі зв'язки з хороводами... виникла ще до утворення української народності. Була занесена в побут козацтва тому, що певною мірою відповідала волелюбному характерові козаків. Виконуючи «метелицю» запорожець міг утнути дотепний жарт, викинути якесь «колінце». Проте вона не є корінним танцем козаків, який виник у їхньому середовищі. Інша справа - гопака. Цікаві рядки про цей танець знаходимо у славнозвісній «Енеїді» І. Котляревського:

*«Еней і сам так розходився,
Як на аркані жеребець,
Що трюхи не увередився,*

*Пішовши з Гандзею в танець.
В обох підківки забряжчали,
Жижки от танців задрижали,
Вистрибовавши гопака (гопака-А.П.)
Еней, матню в кулак прибравши,
І не до соли примовлявши,
Садив крутенько гайдука.»*

Відомо, що гопака був одним з улюблених танців козаків і, як буде показано нижче, виник саме в їх середовищі. В цьому танці, як уже зазначалось, відображається героїзм, мужність, сила, спритність запорожців, виявляється фізична загартованість виконавців.

В минулому виконували його виключно чоловіки. Як бачимо із змісту, в гопаку виявляються найістотніші риси характеру запорізьких козаків.

Котляревський у процитованому вірші говорить, що Еней «садив крутенько гайдука». У танці гойдуком називають різноманітні присядки. Цей танцювальний рух згадується в поемі геніального Шевченка «Гайдамаки»:

*«І Галайда
З Гонтою танцює.
А Залізняк бере кобзу:
«Потанцюй, кобзарю,
Я заграю»
Навприсядки
Слітий по базару
оддиратє постоломи,
Додає словами.
«Ой гои гопака!»*

*Полюбила козака,
Та рудого, та старого —
Лиша доля така.»*

Виконуючи присядки, кобзар в пісні, яку він співав до танцю, згадував ще про рухи, які мають назву «вигрутаси» і «вихиляси». Зауважимо, що всі варіанти присядок, як і різноманітні стрибки, виконуються чоловіками і становлять в сукупності найхарактерніші риси української народної хореографії. Ці танцювальні рухи (різноманітні присядки та стрибки) є основою гопака. Саме тому слід думати, що творцями гопака є козаки. Танцювальні рухи, безперечно, відтворю-

ють їх військове життя... Як же виконуються проста присядка, широко застосована в різноманітних народних танцях і тепер?

Вихідне положення ніг - перша позиція. На «раз» - з невеликого підскоку рвучко опуститися у глибоке присідання на півпальці обох ніг. Носки поставити нарізно, підборіддокупи, коліна відкрити в сторони. На «два» - з невеликим підскоком трохи підвестися з глибокого оприсідання і винести одну ногу вперед. Далі все спочатку.

Варто просту присядку виконати кілька разів підряд - і вона збудить у вашій уяві образ хвацького вершника - козака, який, підстрибуючи в сідлі, нестримно мчить на ворога. Ось - ось він наздожене ненависного бусурманина і гострою шаблюкою зітне йому голову... Знову натрапляємо на характерну деталь, яка знайшла відображення в іншому варіанті присядки під назвою «розтяжка вниз».

Вихідне положення ніг - перша позиція. На «раз» - з легенького підскоку різко опуститися в глибоке присідання. Коліна і носки відкрити в сторони, підбори - звести. На «два» - невисоко піднімаючись з глибокого присідання, проковзнути на каблуках в широку другу позицію. Коліна - витягнути, носки - підняти вгору, корпус - прямий.

Як бачимо, танцюрист певною мірою імітує рухи козака, який наздогнавши ворога, підіймається на весь зріст, сильно упираючись ногами в стремена, бо в такому положенні зручніше рубати шаблею чи колоти списом. Так виник новий варіант присядки.

Характерний для української народної хореографії і танцювальний рух, який називають «повзунцем».

Вихідне положення ніг - шоста позиція. На «раз» - трохи підскачовши, але не підіймаючись з глибокого присідання, зробити перескік на півпальці лівої ноги. Права нога підіймається вперед, випрямлюючись в коліні, підйом витягнутий, але не напружений. На «два» не підіймаючись з глибокого присідання, зробити перескік на півпальці правої ноги. Ліва нога підіймається вперед, випрямлюю-

чись в коліні, підйом витягнутий.

Як і сама назва танцювального руху, так і техніка його виконання свідчать про те, що він утворений на основі того повзунка, яким воїни - козаки непомітно для ворога пересувались по фронті з місця на місце. Очевидці боїв Війська Запорізького з захопленням розповідають про те, що козаки, як жодне військо в світі, з возів швидко організовували оборону, за допомогою якої могли затримати і розбити вщент значно сильнішого ворога. Вони свідчать, що безстрашні козаки, помітивши ворога поблизу своєї оборони, ризикуючи життям, яструбом накидалися і знищували його або захоплювали в полон. В українській народній хореографії існує танцювальний рух під назвою «яструб», який певною мірою відображає цей військовий маневр.

Вихідне положення ніг - третя або четверта позиція. На «раз» - з легенької присядки рвучко відштовхнутися обома ногами в повітря. На «два» - ноги в повітрі з розкритими широко в боки колінами підігнути якнайшвидше і звести їх підшвами. Руки відкриті в боки, корпус нахилений вперед. Зображується начебто політ яструба на памічену здобич.

Таких прикладів можна навести багато. Вони підтверджують, що гопак виник у військовому побуті запорізьких козаків.

Вище вже говорилося, що Запорізька Січ стала фактичним центром України, який мав вплив на її економічне і політичне життя. Козацьке військо захищаючи український народ від розорення та експлуатації іноземними загарбниками, було виразником його інтересів. Ось чому народ підтримував козаків, брав з них приклад, засвоював їхній побут та звичаї, приймав, як своє, їх культурне надбання. Сильного, відважного, спритного парубка чи чоловіка народ ще й тепер з гордістю називає козаком або козарлюгою. Тому й не дивно, що корінний козацький

танець гопак став найпоширенішим серед українського народу. Мало того, він став основою для виникнення нового танцю, який український народ на честь запорізьких козаків назвав «Козачком»...

Гопак, козачки, а також метелиця стали найпопулярнішими танцями як на Україні, так і далеко за її межами.

Танцювальні рухи, характерні для гопака, козачка і метелиці, становлять основу танців центральної України. В західних українських землях народ пам'ятав танці східної України, особливо гопак і козачки, часом вносячи в них нові елементи. Так створився «Гопак - колом». За хореографічною композицією він мав багато спільного з коломийкою, бо виконувався колом, звідки й походить його назва. Але ця назва свідчить про те, що український народ, не зважаючи на утиски, асиміляцію, нав'язування культури іншого народу, дотримувався національних традицій і в цих важких умовах життя продовжував їх розвивати, збагачувати.

Хіба не цікавий факт, що у відрваних від України областях створюється змістовний, жартівливий танець «Козак - голяр», або ж те, що другу частину гуцулки називають козачком.

Про характер виконання козачка в Гуцульщині В. Шухевич пише так: «Козака танцюють як коломийку, тільки скоріше і перемітують ногами більше, як коли хто хоче і в усі боки». (В. Шухевич - «Гуцульщина» стор. 80.) Причому в тих танцях («Гопак - коло», «Козак - голяр», друга частина гуцулки) майже ті ж самі танцювальні рухи, що й в однойменних танцях на сході України, але в іншій композиції і де-що в іншому характері виконання, зокрема застосовують дрібушки, кружляння, присядки тощо. З приводу цього Р. Гарасимчук пише, що танець козачок є ґрунтом, на якому виріс та-

нець гуцулка. (Р. Гарасимчук. «Гуцульські танці» стор. 82).

Цікаво відзначити й те, що в сюжетних танцях, в яких відбивається народність героїка («Аркан», «Опришки» та інші) застосовуються танцювальні рухи, властиві гопаку: різноманітні присядки, стрибки, кружляння, використання топірців, які колись були зброєю, тощо... і т. д.

Від Редакції «У. К.»

З повищої розвідки Андрія Гуменюка про українське хореографічне мистецтво, яку ми подали в деяких другорядних місцях скорочено, але дослівно без жадної зміни змісту, речень, висловів і окремих слів автора, бачимо, що і в тематиці про танці відживає в Україні образ українського козацтва як оборонця волі Рідного Краю від всякого займанця. (Просимо ВШановних Читачів порівняти нашу статтю «Під московським караулом у тюрмі» в ч. 3(29) «У. К.», 1974 р.)

Шкода, що автор розвідки не уділив чомусь уваги, (а може того було б уже забагато в умовах існуючої під Москвою цензури) деяким характерним жанровим танцям, що є також козацькою хореографією. Тут їх коротко назвемо для вішанування їхніх, свого часу завзятих виконавців - теперішніх членів Куреня УВК ч. 19 в Чикаго: Марії Козачук - Лилик, її чоловіка Петра Лилика та їхніх дітей - юнаків УВК Ганусі, Олі й Андрійка Лиликів.

«Козачок Подільський» - ілюструє залицання козака до дівчини. «Гонта» - стилізований танець повстанця проти неволі Рідного Краю. Він зарубує шаблюкою, не вагаючись, навіть двох своїх невірних синів, нагортає шаблюкою над ними могилу, а потім, мучений совістю батька, вбиває сам себе. «Запорожець» - військовий танець характеризує бойову поставу козаків, що по мистецьки рубаються шаблями, аж іскри з них крешуться.

Юнак, що вважає себе козаком, оборонцем своєї віри й Батьківщини козацької повинен уміти добре танцювати «Запорожця». «Гайдамаки» - завзятий бойовий танець пімсти над ворогами за неволю України, а разом з тим справжня наука як рубати шаблюкою вогорів.

С. Савицький

Б У Л А В А

Степи широкі сумували —
Не стало в світі козака,
Його історію украли
і обернули в кріпака.
В степу виднілася могила —
Гернами густо зоросла, —
Козачий скарб в собі таїла,
До неї й стежка заросла.

Знайшлися люди, прорубали
Тернами стежечку нову,
В ночі могилу розкопали
Й знайшли козацьку булаву.
Пісень веселих степ співає,
Сміється зеленню трава;
Козацтву вільному світає —
Над ним вже сходить булава.

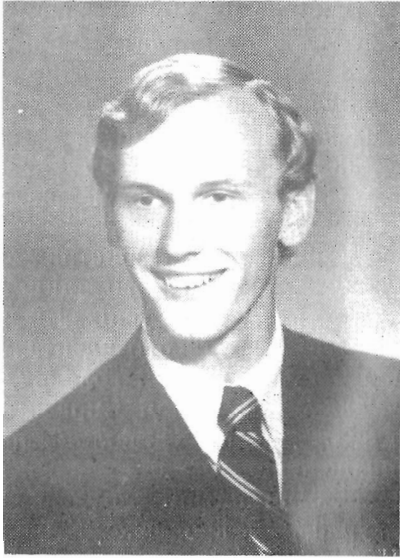

Клятва повсталих

Ілюстрація А. Базилевича в книжці М. Киценка — «Хортиця в героїці і легендах», видавництва «Промінь», Дніпропетровськ 1972 року, що вийшла в УССР двома накладами по 50.000 примірників.

НАША ЗМІНА

«КОЗАЦЬКОМУ РОДУ НЕМА ПЕРЕВОДУ»

Ця старовинна наша приповідка має і до тепер своє оправдане значення і то в ширшому розумінні, не тільки в зміслі продовження козацького родо-воду нашої зміни, але й для означення поступу, піднесення здібностей і нових успіхів молодшого українського покоління, такого покоління, що не лише наслідує своїх предків вдачаю і характером, але й подає надії та докази дальшого інтелектуального поступу і нових досягнень.

Такого здібного й талановитого юнака маємо Петра Феценка - Чопівського. Його дід по мамі Константин Клепачівський, прямиий нащадок Запорозького козака Клепача з Полтавщини, є вельми заслужений український патріот і громадський діяч в Україні, був директором Українського Державного банку за часів новітньої Української Держави 1917 - 20 рр. Він був значним державним урядовцем в фінансових справах, співучасником встановлення української національної валюти та організації державної банків-

ської справи. Тепер - Адмін. Сотник Українського Вільного Козацтва куреня ч. 1, ім. Кнзя Дмитра Байди Вишневецького.

Його дід по батьковій Іван Феценко - Чопівський заслужений за тих же часів відродження Української державності інженер технолог, член Української Центральної Ради, керманч Промислового департаменту, потім міністер Торгу й Промисловости, а пізніше - міністер Природного Господарства і заступник Прем'єр Міністра. На еміграції - професор Варшавської Політехніки на кафедрі металургії а потім професор тієї ж кафедри Краківської Гірничої Академії; автор 140 наукових праць на різних мовах.

Яким же владяв їхній внук козацький та які шляхи й залюби в науці стеляться цьому пресимпатичному, чемному красуню Петрові?

Народився він 18 жовтня 1952 року в Чикаго - син д-ра медицини Юрія Феценка - Чопівського і Софії з дому Клепачівської. Має він ще таких же здібних і багатонадійних двох братів Юрія й Андрія та сестричку Ліду.

На протязі 4-х років «гайскулу» в Зайоні, с. Зайоні, був відмінним учнем і «резидентом» шкільних клубів, спортивного, атлетичного й латинського. Представником табору «Болло стейт», де серед між 1,200 хлопців був вибраний «зразковим громадянином». П'ятистейтова Комісія педагогів, Огайо, Індіана, Айов і Ілліной і Вісконсин вибрала з 800 найкращих учнів 25 особливо найздібніших під кожним оглядом і серед них - Петра. Клуб бнесменів округи в брав Петра на своє «хлопця 1970 року». Два роки він був допсучачем на шкільні теми до місцевого американського часопису в місті його мешкання Зайоні, Ілліной

та редактором спортової сторінки в шкільній газеті. Як найкращий грач у кошиківці був вибраний до почесної дружини стейту Іллиной. У квітні 1970 р. під час «Студентського Дня» в місті Зайоні, коли гімназійна молодь «перебрала в свої руки» міський уряд, Петро виконував обов'язки голови міста Зайону. В тому ж році він першим і найкращим по успіхах закінчив «гайскул» з 456 абітурієнтів. Тому він мав честь виголосити прощальну промову на тему «Як сплатимо довг?»...

Петра прийнято до Пристонського каледжу і тут він для одержання титулу бакалавра наук вибрав два предмети: біологію і словянознавство. Курс словянознавства закінчив з відзначенням. З приводу відмінно виготовлених рефератів по біології Петро був запрошений і став членом наукової організації «Сігма Ксай». Рік-річно факультет запрошує 5 найкращих студентів виголосити перед професорським збором свої праці. Серед тих п'ятьох був Петро і з успіхом доповідав свою наукову працю, над якою працював два роки. На протязі чотирьох років Петро умів уділяти час ще й для праці в Пристонському поправному домі для хлопців у віці 13 до 16 років. По закінченні школи в 1974 році Петро дістав від Стейту подяку «сертифікат» за ту працю в Поправчому домі.

Тепер, в 1974 році Петра було прийнято до шести медичних шкіл для продовження науки. Він вибрав медичну школу Університету Жорж Вашингтон у Вашингтоні. До цієї школи зголосилось 8.500 кандидатів на прийняття на ці університетські студії. Прийнято ж було тільки 150 студентів і серед них наш Петро Фещенко - Чопівський, який вже успішно студіює перший семестр університету: анатомію й біохемію...

Така коротка характеристика юнака козацького роду в його здібностях, любові до праці та в успіхах в науці, як певно її майбутнього адепта. Коли до цього додамо ще й головну, потрібну для Української Справи, його характеристику, що він володіє належно українською мовою в слові й письмі і є свідомий патріот та уважний читач журналу «Українське Козацтво», то наша приповідка - «козацькому роду нема переводу» має взірцевий приклад в найширшому і сучасному її розумінні...

Щасти ж, Боже, Тобі, дорогий і любий українському сердцю, Петре, достойний внуче й сину та гордість Твоїх славних Предків і Високодостойних Родичів! Ти ж бо є син майбутньої Вільної України!

Т. Торський

Про запорожців говорили, що як запорожець випростає вуса, то не ввійде в двері, що Грицькові Горбатуму прислужували аж три чорти, що в цю найдужчі запорожці стримували віддих, щоб попа з ніг не зб... Сірко родився з зубами, що коли христили майбутнього а... того, насипали до купелі пороху...

Др. Дмитро Донцов

КАПІТАН ЛЕТУНСТВА СТЕФАН ОЛЕК

Поручник летунства Стефан Н. Олек уповноважений старшина для запроєктування відзнаки для відділу «66С», (48 студентів летунів) проголосив, що його пропозиція **одногосно** прийнято й український Тризуб став відзнакою зраданих летунів і **воини** будуть називатись «Літаючі Козаки».

Після закінчення окремого летунського вишколу капітан Стефан Н. Олек USAF - Літаючий Козак підчас В'єтнамської війни був два рази висланий на фронт й виконав 552 боевих завдань. В червні 1968 був придільний до виконання окремої 7-ми годинної місії перевезення літаками психічно хворих і полонених. За боеві дії був нагороджений «летунським хрестом».

Капітан летунства Стефан Н. Олек народився в Клівеланді, Огайо, ходив до української католицької школи в місті Парма, потім закінчив Лен технічну школу в Чикаго. В 1954 р. закінчив високу комерційну школу і був

рівночасно підвищений до поручника американського летунства. Після того закінчив окремі вишкіл суперсонічних літаків у відділі «Літаючі Козаки». Він належить до Укр. кат. Церкви св. Гіосифа в Чикаго і є членом Українського Пар. Союзу. Капітан Стефан Олек, народжений в Америці, проте з гордістю все і всюди признається, що він українець Козацького роду. Папству Николі і Олені Олек, родичам Стефана належить честь і пошана за те, що вони гарно виховали свого сина й навчили його любити Україну й свій славний козацький рід.

Иван Сарвалдій

«ЛІТАЮЧІ КОЗАКИ»

Перед нами чепурний альбом, на обгортці якого з лівого боку бачимо український тризуб, на право через числа (66С) дві стрілки закінчені літаками прямують в гору. Під тим напис «Флаїнг Козакс» (Літаючі Козаки).

В передмові між іншим сказано: ... Український Тризуб завше був улюбленою відзнакою на однострої підчас безчисленних боїв в обороні західного світу, він був надією, символом свободи й самостійности.

З глибоким почуттям обов'язку й пошани до традицій тризуба також відноситься лезо тризуба відділу 66С; тевер він носить на собі підчас приготування для продовження оборони ідей які він символізує.

Відділ американського летунства 66С з респектом просить про цей річний Звіт американцям українського роду.

ДЛЯ КОЗАЦЬКОГО ЮНАЦТВА

ЗВИЧАЇ ЧЕМНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Чемність є одна з найкращих видимих прикмет культурної людини, що її створено по образу і подобию Божому, а не по образу нижчої істоти. По тому, як поводить себе дана особа, судять про її вихову, судять про її родичів і про ту націю, з якої вона походить. Можна з певною твердістю сказати, що чим вище культура якогось народу, тим вище стоять у нього звичаї чемности.

В старому грецькому й римському світі велику увагу зверталось на зовнішнє виховання громадян, а особливо молоді. Східня а в тому магометанська культура, відзначається високим розвитком також головно зовнішньої форми громадського життя. Християнська ж культура принесла в світ найглибші по своєму змісту звичаї чемностевого поведіння зі своїми ближніми, повні любови та душевно добрих побажань.

Український християнський нарід відавна славиться своєю високою культурністю. А одною з ознак тієї культурности стоять і високо розвинені форми виховання й поведінки між людьми, то є — звичаї чемности.

В першу чергу, українець чистої душі й гарної вихови віддає пошану Богові і всьому тому, що Боже. Проходячи коло церкви, українець знімає шапку і хреститься. Те ж робить, коли зустріне церковну процесію. Вітає священика, навіть тоді, коли священик є убраний у цивільну одіж.

Годиться привітати при зустрічі і кожного старшого від себе чоловіка чи жінку, особливо коли то є знайомі люди, а тим більше належить привітати громаду чи гурт людей до яких наближаєшся.

Батькові, матері, братам та сестрам повинно віддавати пошану по заповідях Божих і по людських добрих зви-

чаях.

У хату мужчина не сміє входити з накритою головою.

Не годиться в хаті курити тютюн. По традиції з козацьких часів господина, що по народній приповідці «тримає три кути в хаті», має право випросити геть з хати не тільки свого чоловіка, але й гостя, коли той осмілюється запалити в хаті люльку чи цигарку...

Коли їсте хліб чи п'єте воду, то треба зняти шапку і перехреститися, бо у розумінні наших людей хліб є «святий».

Тому ознакою крайньої невихованости буде, коли хто відважиться сісти «по американському» на стіл, бо ж на стіл «хліб святий кладеться»...

Коли дівчина чи хто інший дає напитися води, або навіть лише побачить, що старша людина п'є воду, то годиться побажати: «Доброго здоров'ячка пивши!» На це має дістати подяку: «Дякую (спасибіг) — Будь і ти здорова!» чи — «здоровий!».

При зустрічі вітаються в той спосіб, що мужчины неодмінно знімають шапки чи капелюхи і схиляють голови, а жіноцтво чи дівчата вклоняються. Вітаючи при тім такими словами: «Добридень! Добрий вечір! Дай, Боже, здоровля!» А коли в той день буває свято чи неділя, то поздоровляється із святом. Наприклад: «З неділею святою!». А ще є гарний християнський звичай у наших людей вітатися так: «Слава Ісусу Христу!» і відповідати: «Навіки слава!»

При прощанні говориться: «Бувайте здоровенькі! Прощайте! Дай, Боже, здоровля! Добраніч!», тощо...

Коли хто проходить побіля працюючої людини, то по привіті неодмінно належить додати побажання: «Боже, поможи!» або: «Помагай Біг!». В Га-

личині кажуть також дуже гарно: «Дай, Боже, щастя!» або: Боже помагай!»... От пригадаймо, як у пісні співається: Їхав козак з України, мусів шапку зняти. Мусів шапку зняти, «Добрий день!» сказати. Помагай Біг, дівча моє тобі жито жати!»...

Коли хто вітає людей при їді, то говорить до них: «Хліб та сіль!» А в Галичині бажають: «Смачного!». На той привіт дістають запрошення: «Просимо й Вас — частуйтеся, чим Бог послав!»...

Ісус Христос, як пише Євангелист Матвій (гл. X. ст. 24) навчав, що: «ученик не старший від учителя свого, ані слуга від пана свого»... Цими словами сам Спаситель дав нам вказівку, що треба належно почитати старших від себе в житті чи в службовому становищі, чи взагалі старших у віці... По українському звичаю чемности, коли хто звернеться до старшого від себе, то до імени належить додати слова, що відповідали б вікові того, до кого говориться. Отже, наприклад, так: «Діду (або й — «Дідусю) Максиме!» чи: «Бабо Мокрино!», «Дядько Прокопе!», «Тітко Маріє» і т. п.

У старовину, що подекуда затрималось досі, при відношенні до других осіб, як видно із пісень та інших народніх словесних творів, є поширено додавання звеличних слів: «пан» чи «пані». От у колядках співається: «Добрий вечір Тобі, Пане Господарю!» і т. д.

І по козацькій традиції, коли отаман звертається до своїх товаришів і навіть підлеглих собі, то каже: «Панове»... «Ой що ж бо нам, Панове молодці, за пригодонька буде? «А вонти, навіть не звертаючися особисто до нього, навіть тільки згадуючи про свого отамана, звать його Паном... «Поховали Пана Отамана в сиру землю глибоко»...

Як відомо, побратими - козаки заборозці зверталися один до другого також величальними словами: «Пане - брате!»

Постарому звичаю до тих людей,

що їх величають як батька чи матір треба звертатися по правилах чемности додаючи ці слова: «Панотче», «Паніматко»... В пісні співається: «Підеш до вінця, покинеш Панотця» — це також вірєць з народньої пісні...

До священика також належить звертатися — «Панотче», а до його дружини — «Паніматко».

При відвідуванні чужих людей, або, коли хто повертається до дому з далекої дороги, то старий звичай приносити домашні подарунки, так звані — «гостиці». Цей стародавній звичай перейшов до нас мабуть через стару Грецію із Сходу. Відомо бо, що «Тріє царі» принесли «Христу дари»...

Коли хто виїжджає з хати на довгий час, то йому належить «взяти прощення» чи «попрощатися» з ріднею й сусідами... «Ой поїхав з України козак молоденький... Виїжджавши шапку знявши, низенько вклонився: Ой прощайте, слоботжани — може з ким сварився». Так співається про це в пісні...

Усіх тих звичаїв колись, а подекуда й до останніх часів дуже пильно дотримували наші люди. Не триматися їх уважалося гріхом перед Богом і перед людьми.

З усього тут коротенько й лише частково наведеного виходить, що в нашій народі дуже високо розвинені власні звичаї чемности, в яких відчувається вроджене почуття делікатности до собі подібної пошани до них, але що не перешкоджало мати й почуття власної гідности.

Ми маємо чим завадитися перед чужинцями. Рідко маємо ж нашого дорогого доброго звичаю переймаймо злих чужих звичаїв і не будемо грубо - матеріалістичної культури навіяної переходячою тим часом епохою упадку віри в Бога і в гідність людської істоти.

Тримаймося міцно міцно своїх гарних звичаїв, щоб і чужі люди шанували нас та не мали за гірших ніж ми є!

Ант. К.

АНТИ - ХРИСТИЯНСЬКИЙ ЗНАК

Тисячі людей молодих і старших з гордістю носять його на грудях, а зокрема деякі студенти «прикрашують» себе цією відзнакою, яку ми не раз і в нашій Церкві можемо бачити на одягу молоді. Цю модну злочинну відзнаку можна побачити додану до рисунків, прапорів і на телевізії. Коли ми ближче приглянемося хто цю відзнаку поширює, то довідаємося, що поширюють її всякі марксистки, соціалісти, анархісти, анти - християне, комуністи. Всі вони обдурюють молодь тим, що подають неправдиве значіння відзнаки, називаючи її «символом миру», «символом свободи», «релігійної свободи», «вільної любови».

Правдиве значіння цієї відзнаки ось

такі: в середньовіччю цією відзнакою користалися всі анархісти, та всі ті, що боролися й переслідували християн. Сьогодні цією відзнакою користуються всякі темні сили для поширення антихристиянських дій й нищення християнської культури та цивілізації. В основі фінансування й поширення цієї антихристиянської відзнаки переводять інтернаціональні багаті.

В середньовіччю цю відзнаку називали «вороняча нога» або «нога відьми» і вона представляє нам ЗЛОМАНИЙ ХРЕСТ повернений вниз до землі з гаслом: «убивай і нищ християн і все що християнське».

Іван Сарвадій

ДЕСЯТЬ ПРАВИЛ ЯК ВИХОВАТИ ДИТИНУ НА ЗЛОЧИНЦЯ

(З летючки одної американської консервативної церкви.)

1. Зачинається від немовляти, даючи дитині все чого забажає. В той спосіб вона виростатиме з переконанням, що світ належить їй і зобов'язаний забезпечити її життя.
2. Якщо дитина уживає непристойних поганих слів, погладьте її по головці й смійтеся, а вона буде думати, що то є гарно й тим заохотите її ще більше до уживання таких поганих слів і фраз.
3. Ніколи не давайте дитині духової науки й не посылайте її до рідної Церкви, не поправляйте її поведінку - нехай вона сама рішає, що добре і що зле для неї. Оминайте слово «недобре» бо в неї може витворитись почуття «комплексу», що ви є проти неї. Коли в школі за поганий вчинок покарають і чи пізніше арештують її, то завше запевнюйте її, що вона напевно невинувата, тільки учитель, поліція і суспільство чомусь є проти вашої дитини.
4. Піддержуйте вашу дитину - юнака чи юначку у всяких справах і непорозуміннях з учителем чи з сусідом, бо,

5. мовляв, вони ставляться до неї з упредженням.
5. Вдома позбирайте й упорядкуйте все, що юнак чи юначка залишить около себе - книжки, черевики і одяг. Зробіть для неї все чого бажає, щоб вона вже від юних літ привчилася всьому відповідальність перекидати на інших.
6. Лишіть його нехай ночами блукає по вулиці, а вдома читає все, що хоче, нехай дивиться на телебачення й ходить у кіно на все що показують.
7. Давайте своїй дитині - юнакові стільки грошей на «дрібні видатки» скільки вона хоче. Ніколи не заставляйте її працювати в хаті і коло дому, бо чому вона мала б мати тверду молодість, яку ви сами мали.
8. Турбуйтеся завжди тим, щоб ваше срібне начиння, шклянки і меблі світилися красою, але ніколи не звертайте уваги на духову чистоту своєї дитини.

9. Задовольняйте вашу дитину - юнака всілякими його бажаннями - вибагливою поживою, напитками та примхами. Доглядайте щоб всілякі її бажання були виконані, бо інакше вона буде почувати себе нещасливою.

10. Всякі родинні непорозуміння чи сварки переводить в приявності своєї дитини. До своєї Церкви ходить рідко і тільки на великі свята. Завше критикуйте все українське — звичаї, тра-

диції й культуру.

Якщо ви батьки - українці Козацького роду виховуєте своїх дітей такими чужими нехристиянськими методами, то приготуйтеся на життя повне жалів й тяжких родинних ударів, бо виглядає так, що ваша дитина буде мати тяжке життя. Ані ви, ані вона, як також українська спільнота не будуть мати з неї потіхи.

Подав Іван Сарвадій

«Нас у всьому гноблять, але ми не доведені до краю. Ми в скруті, але не тратимо надії. Нас переслідують, але ми не гинемо. Нас хочять повалити, але ми не падаємо.»

(З Послань Св. Ап. Павла)

«Хто за вітчину не хоче воювати, той з вітчиною мусить загинати».
(З вірша Костя Сайковича, виголошеного на погребі Сагайдачного.)

«Козацький епос прагне, щоб давня козацька слава розпустилась всюди, як перами пава, щоб зацвіла знову, як рожа в літі.»

Др. Дмитро Донцов

Альбом ПРО КУЛЬТУРУ

в якому подається про її роль в народі і в минулому у війську в боротьбі за волю, а в сім. столітті її тріумфальний концертний похід на поля культури здобув загальне признание і славу народові...

Альбом буде великого формату: 10 1/2 x 12 1/2" з золотими відтисками, понад 300 стор. і коло 120 світлин.

Альбом вийде цього року. Після його видання ціна буде \$25, а тепер в передплаті тільки \$15.

В альбомі на привітальних сторінках можна подати за оплатою оголошення, як подано в рекомендації ПАТРОНАТУ, який на бажання буде висланий кожному. **ЗАМОВЛЕННЯ СЛАТИ:**
Maestro P. Konoplenko-Zaporozetz
1053. Alfred Av. Winnipeg R2X0V5. Canada.

ГОДИТЬСЯ ЗНАТИ

В цьому розділі редакція «У. К.» подаватиме різні відомості та організаційні приписи проводу УВК загального та засадничого характеру, що їх було б доцільно знати кожно-

му членові й прихильникові Козацького Руху для поширення особистої поінформованості та для піднесення ідейності й організованості нашої Козацької Громади.

ВІСІМ ЗАКОНІВ ПРО ДЕРЖАВНИЙ ГЕРБ УКРАЇНИ ТРИЗУБ

Перший закон, в якому було вказано про належне зображення тризуба, видав Виконавчий Комітет Української Центральної Ради, так званна, Мала Центральна Рада — 18 січня 1918 року. По цьому закону тризуб на українському морському прапорі був очолений хрестом. Цей закон видано на домагання Української Морської Ради, бо без хреста українські моряки Чорноморської військової фльоти відмовились вийти в море. (Про це описав Заступник Голови УЦРади проф. Дмитро Дорошенко в «Історії України» 1917-1923» том I. стор. 384, Ужгород 1932).

Другий закон видала також УЦРада 1 березня 1918 року. Тим законом ухвалено герб Української Народньої Республіки, за який було прийнято — «родовий знак династії Володимира святого, т. зв. тризуб, який бачимо на монетах Володимира, Ярослава та інших великих київських князів». (Ці відомості подав проф. Д. Дорошенко за «Вісником Ради Народніх Міністрів УНР» ч. 14, Житомир 1918 р. на стор. 331 «Історії України»). Отже, в наведеному тексті нема дослівної вказівки про саме зображення тризуба а тільки сказано, що то мав би бути «знак Володимира святого».

Третім державним законом, що його видала також УЦРада 22 березня 1918 року, було лише затверджено рисунок тризуба як герба України по проекту мистця В. Кричевського. Тризуб було зображено без хреста на ньому. Дослідник старовинних українських монет нумізмат Орешників наводить одне читке зображення тризуба на монеті Володимира святого, на якому середній зуб завершено хрестом. Це вказує на те, що цю монету карбовано після прийняття християнства. Він доказує, що якраз цей тризуб, найкращий рисунок між усіма тризубами Володимира Великого, було скопійовано на рисунку, що його затвердила УЦРада, але при неідентичному копіюванні не зрисовано хреста. Бо ж закон той видано за революційних подій, що розвивалися під проводом соціалістичних ідей більшості членів УЦРади у яких значення хреста не було «в моді»... (Відомості про досліді Орешникова подано за працею відомого геральдика д-ра Романа О. Климкевича — «Християнська символіка державних інсигній України» в календарі «Провидіння» за 1958 рік).

Четвертий закон про наш державний герб видано за Української Держави Гетьм. Скоропадського 18 липня

1918 року під чис. 192-44. В ньому, властиво, було підтверджено перший закон УЦРади в справі морського прапора про тризуб з хрестом на ньому, але з підкресленням, що цей знак «являється однією емблемою нашої держави». Той закон підписав Морським міністром Генеральним Бунчужним Рогозою. (Відомості про цей закон подаємо за такими джерелами: С. Шрамченко «Піднесення українського прапора в Чорноморській флотії» див. «За Державність» збірник 2-й стор. 96, 97 і 124, Каліш 1930 р. та тож автор — «День свята Української Державної Флотії» - див. «Літпис Червоної Калини» ч. 6 стор. 13-15, Львів 1933).

П'ятий закон було оголошено наказом Морському Відомству 17 вересня 1918 року. Він має особливо важливе, провідне й принципове значення, бо відповідає вимогам міжнародної традиції. Цей закон встановив прапори посла та послащика Української Держави. За цим законом прапор посла — це національний прапор, в центрі якого є біле коло, обведене вузькою золотою смугою; посередній ко-

ла — золота печатка Св. Володимира тризуб з хрестом. Прапор посла — теж національний прапор, у лівому верхньому куті якого на білому полі є золота печатка Великого князя Володимира святого тризуб з хрестом. (Ці дані позичено з праці С. Шрамченка — «Закон про державну українську флотію та його виконавці» - див. «За Державність» збірник 5-й, стор. 128, вид. Українського Воєно-Історичного Товариства, Каліш, 1935 року).

Авторитетний знавець справи і співтворець вироблення того закону С. Шрамченко пояснює, що в справі державного прапора по всіх державах світу єдиним міродайним чинником є морське відомство. Але у виробленні цього закону в дотичну комісію входили, крім морських старшин, два представники від Військового міністерства та по одному від міністерства Закордонних справ, Фінансів, Політ і Телеграфів і т. д. (С. Шрамченко — «Морська термінологія та суходільна психіка» - див. «Новий Шлях» ч. 53, стор. 3, Вінніпег, 5 липня 1957 р.).

Прапор Посла Української Держави

Шостий державний акт в тій справі видано після повалення Гетьманату. Це був «Наказ по Морському Відомству 3 січня 1919 року, Київ. Чис. 10-1 по Морському Генеральному Штабу». В тексті того акту сказано: «Наказую лічити прапором Военної Фльоти Української Народної Республіки прапор, затверджений 18 липня 1918 року». Цей наказ підписав «Головний Отаман Військ і Фльоти Української Народної Республіки Петлюра» і «Морський Міністр Старший Лейтенант Фльоти М. Білінський». Отже, Головний Отаман Симон Петлюра офіційно підтвердив закон з 18 липня 1918 року, що його видано за Гетьмана Павла Скоропадського, який ми хронологічно зазначили як четвертий закон, що в ньому вказувалось про тризуб з хрестом. («Літопис Червоної Калини» ч. 6, стор. 13-15, Львів, 1933 р.).

Найцікавішим є сьомий офіційний документ — закон про «Український Военний прапор», в якому докладно вказано про герб — тризуб з хрестом, що має бути вмішений на прапорі. Цей закон затверджено Директорією УНР 25 січня 1919 року чис. 79 і поміщено у «Віснику Державних Законів УНР», випуск 5-й в 1284-й статті «Своду Военно - Морських Постанов». З того документу робимо наступні висновки, що напевно будуть цікаві для наших Шановних Читачів:

«Военний прапор — білий з синім хрестом, який ділить прапор на чотири рівні частини... В крижі ж, відступивши 1/8 ширини хреста від його боків міститься гюйс — національний прапор держави (складений з синьої і жовтої горизонтальних смуг), в центрі якого міститься золотий тризуб з хрестом, такої ж ширини, як хрест і в 1 і 1/2 рази вищий своєї ширини...»

В згаданих чотирьох останніх законах маємо підтвердження, що в них іде мова про український державний герб тризуб з хрестом, що по змісту тих законів його зобов'язані вживати

не лише послы, а й інші державні установи, а також не лише у фльоті, а й взагалі в українському війську, бо ж закон Директорії 25 січня 1919 року говорить про «Военний прапор». Та й чи ж існує в якійсь державі таке, що у державного посла в закордонній амбасаді зображення герба його держави мало одну форму й рисунок, а всередині його держави чи у різних частинах державного війська чи в різних установах те зображення державного герба була інакше і різнилось би в важких деталях рисунку. Або чи можна логічно уявити, що фльота наша матиме герб тризуб з хрестом, а піхота чи артелерія, чи летунство боронятимуть нашу державу під тризубом без хреста. Таке допущення є абсурдним і не відповідає існуючим останнім законам приписам, в яких подано опис нашого герба тризуба св. Володимира з хрестом зверху.

Для повноти переліку законів, виданих українськими державними владами УЦРади (Проф. М. Грушевський), за Гетьманської Держави Павла Скоропадського і за Директорії УНР (Симон Петлюра), подамо ще восьмий закон Союму Карпатської України 15 березня 1939 року чис. 1-ше, арт. 6-й, в якому сказано: «Державним гербом Карпатської України є дотеперішній крєєвий герб: медвідь у лівім червонім півполі і тризуб Св. Володимира з хрестом на середньому зубі». (Д-р Ст. Росоха — «Союм Карпатської України» ст. 79-81, Вінніпег, 1949 р.). Правда, що цей закон зобов'язує лише громадян цієї славної й героїчної Української Держави за Карпатами. Але його видано напевно не лише в інтенції підкреслення християнської традиції українського народу, а й за аналогією з останніми, і то — з більшістю, законів виданих урядами Української Соборної Держави 1918-19 років. Бо ж з семи законів у п'ятьох, і то в останніх чотирьох говориться про тризуб з хрестом.

Закопи, видані нашою державною владою на Україні, жадна українська установа на еміграції не є компетентна змінити. Тому вони лишаються для нас в правній силі. Про це каже не лише привіччя правосвідомости, але й логічне думання.

До того ж, за вимогами правил геральдики, прийнятої в міжнародньому світі, а зокрема в більших, старіших і культурніших державах, НЕ ДОЗВОЛЯЄТЬСЯ ЗМІНЯТИ ЖАДНИМ І НАЙМЕНШИМ СПОСОБОМ РИСУНОК (ТИТЛО) ДЕРЖАВНОГО ГЕРБА, А ТАКОЖ ЙОГО, ТАК ЗВАННОЇ, «ГОЛОВНОЇ» або «ВЕРХНЬОЇ» БАРВИ (НА НАШОМУ ГЕРБІ ЗОЛОТОЇ — ЖОВТОЇ) А ТАКОЖ «НИЖНЬОЇ»

БАРВИ, ТО Є — ЦИТА (ТІА) (У НАС БЛАКИТНОГО). ЛИШЕ ЦИТ (тло) НА ЯКОМУ МІСТИТЬСЯ ТИТЛО (У НАС ЗОЛОТИЙ ТРИЗУБ З ХРЕСТОМ) МОЖЕ МАТИ ВІЛЬНУ, АЛЕ ЧИМ ПРОСТИЦЮ ФОРМУ. Інші зображення (рисунок) тризуба хоч трохи змінені в формі чи в барві є лише емблемами, що їх собі присвоїли по своїй вподобі ті чи інші організації чи установи, часом навіть чужі й ворожі ідеї української самостійницької й соборницької державности. Для прикладу можемо навести рисунок тризуба без хреста, що є відзнакою російського «Народного Трудового Союзу», який вважає Україну Малоросією і невідомою частиною Мос-

**ИЗДАНИЕ
РУССКАГО ВОЕННО-НАУЧНАГО ИНСТИТУТА
И
ВОЕННЫХЪ СЕКЦІЙ НАЦИОНАЛЬНО-ТРУДОВОГО
СОЮЗА НОВАГО ПОКОЛѢНІЯ.**

За Росією!

Бѣлградъ.
1939.

ковської імперії. Другий приклад - тризуб без хреста, але в кігтях орла, що є відзнакою 2-го Лодзинського полку польської армії, встановлену як символ перемоги поляків над українцями на Волині в 1918-19 роках.

Тому ж, що ми тимчасово тепер не маємо своєї самостійної держави, то не маємо і езекутивного органу, який би слідкував за дотриманням останніх законних приписів, в яких вказано про форму державного тризуба. Тому на еміграції наші установи й організації вживають різні форми тризу-

ба, а часом і різної барви, хоч, як всюди водиться в світі, що державний герб мав би існувати тільки в одній приписаній формі.

Ця поширена у нас неоднорідність відносно уживання форми, рисунку й барви державного тризуба пояснюється не тільки тим, що ми не маємо державної екзекутиви. Є ще інші слідуючі причини, які являються пережитками і їх треба б було поступово забувати, як прикмети нашої неосвідомленості або відсталості. Тут їх наведемо.

1) Не всі українці знають про існування приписів міжнародної геральдики.

2) Не всі українці, а в тому й провідні особи нашого організованого життя на еміграції, знають про існування всіх названих нами законів нашої влади за часів державного існування України 1918-1919 років. Зокрема є мало відомі закони видані за Директорії УНР в 1919 році, бо то був час перерви нашої боротьби за волю й державу й час відходу наших військ і влади УНР на еміграцію.

3) Дехто вважає цілком доцільно про необхідність уніфікації виданих приписів у аж семи-восьми законах та

оформлення їх в одному законі по всіх правилах міжнародної геральдики. Але ж це зробити матиме право лише наша законна державна влада, що постане на рідних землях після звільнення їх від окупанта.

4) Партійно - групова тенденційність у міркуваннях поодиноких осіб про видані закони та навіть неузнавання правосильності деяких законів, виданих на Рідних Землях.

5) Брак у поодиноких осіб або належної правосвідомості, або національної дисципліни або християнського світогляду.

□

Українське Вільне Козацтво, що стоїть на засаді дотримання правопорядку й ідеологічного напрямку, зазначених в статуті УВК та, вважаючи зображення хреста за провідний і найголовніший символ у сучасну епоху боротьби України проти нехристиянської Москви, повинно твердо і з глибоким переконанням правної сили дотримуватись останніх українських державних законів про державний герб — тризуб з хрестом, бо в справі знамені хреста між християнами не може бути жадного компромісу.

Антін Кушинський

ЯК РОЗМІЩУВАТИ ПРАПОРИ: ДЕРЖАВИ, В ЯКІЙ ПЕРЕБУВАЄМО, І НАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ

З нагоди різних свят, урочистостей та ювілейних і інших академії постає важливе питання: на якому місці належить вивісити, поставити чи як інакше примістити прапори, що є символами держави, нації чи організації? На це подамо тут поради й правила, що традиційно існують в міжнародньому світі і є обов'язкові в практиці культурних держав.

В умовах перебування українців на еміграції і в розсіянні по вільному світі є обов'язком при зазначених нагодах шанувати в першу чергу прапор тієї держави, яка нам уділила право

азилу. Тому на «першому» й «головному місці», з «правого боку» має бути приміщено цей прапор.

Щоб определити те головне місце, належить обернутись спиною до того будинку, на якому хочемо вивісити прапор, чи до сцени, на якій маємо поставити прапор. Отже, «головне» місце буде з того боку, де буде тоді наша права рука, і там є місце для державного прапора країни нашого побуту. А з того боку, де наша ліва рука приміщується наш національний прапор.

При тому, по правилах шанування

прапорів, наш національний прапор не може бути по своєму розміру більшим ніж прапор держави в якій перебуваємо, а також не може бути поставлений чи прикріплений так, щоб знаходився вище згаданого державного прапору.

У випадку влаштування внутрішніх організаційних імпрез не публічного характеру, у власному приміщенні даної нашої організації, то тоді на сцені чи на стіні з правого боку, określеного таким способом, як подано вище, має бути приміщений український національний прапор, а з лівого — прапор організації.

Подані тут правила існували і їх завжди дотримувано на українських землях за часів нашого державного існування лише з одним винятком від-

носно церкви, про який тут подамо. Цього винятку у нас на Україні суворо дотримувалось.

Коли розходилося про приміщення прапорів на зовні церковної будови, то подане правило оприділення де є правий а де лівий бік, лишалося в силі так, як і при кожній іншій будові. (див. вище).

Коли ж це питання торкалося приміщення прапорів внутрі церкви перед іконостасом, то правим боком вважається та сторона іконостасу, де є образ Ісуса Христа і з того боку, в умовах нашого перебування на чужині, належало б ставити прапор держави, на теренах якої маємо церку. Наш же національний український прапор має стояти перед іконостасом з того боку, де є образ Пресвятої Богородиці.

НА ДОБРУ ПАМ'ЯТКУ

ПОЧЕСНІ ОТАМАНИ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА

- 1917 - 1918 — Професор Михайло ГРУШЕВСЬКИЙ, Голова Української Центральної Ради.
- 1919 - 1926 — Головний Отаман Української Армії Симон ПЕТЛЮРА.
- 1926 - 1954 — Гол. Отаман Військ УНР на чужині Микола ЛВИЦЬКИЙ.
- 1960 - 1962 — Генерал-Бунчужний УВК Іван ОМЕЛЯНОВИЧ - ПАВЛЕНКО, Кошовий Отаман Слобідського Козацтва в 1918 р.
- Від 1969 року — Генерального Штабу Генерал - Кошовий Павло ШАНДРУК, Командир Української Національної Армії в Другій Світовій Війні.

ВІЙСЬКОВІ ОТАМАНИ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА

- Квітень 1917 — Нашадок козацького роду Смоктій зорганізував в с. Гусаковій на Звенігородщині перший відділ УВК.
В тому ж році Повітовий З'їзд УВК в Звенігородщині обрав на Кошового Отамана також нащадка козацького роду Семена Гризла.
- 6 жовтня 1917 — Всеукраїнський З'їзд УВК в Чигирині вибрав на першого Військового Отамана УВК нащадка козацького й гетьманського роду, генерала Павла Скоропадського.
- 1920 - 1932 — Військовим Отаманом УВК Полковник Іван Остриця, обраний на Козацькому З'їзді в Мюнхені.
- 1932 - 1942 — Військовим Отаманом УВК Полковник Іван Бірчак - Волошин, обраний на Козацькому З'їзді на Волині.
- 1942 - 1944 — Військовим Отаманом УВК Генерал - Полковник Михайло Омелянович - Павленко по постанові Генеральної Управи УВК в Празі.
- 1944 - 1945 — Т. ч. вик. об. Військового Отамана УВК Полковник Павло Терещенко.
- 1946 - 1952 — Критичні часи УВК.
- 1952 - 1965 — Військовий Отаман УВК Генерал - Хорунжий УВК Проф. Інж. Іван Цапко, по постанові Генеральної Управи УВК.
- 1965 - 1966 — Наказний Військовий Отаман Полк. Інж. А. Кушинський.
- 1966 - 1967 — Військовий Отаман Генерал - Хорунжий УВК Іван Цапко.
- 1967 - 1971 — Військовим Отаманом УВК Генерал - Значковий Інж. Віктор Дяченко, обраний на те становище Великою Козацькою Радою.
- 1970 — Наказним Військовим Отаманом УВК Полковник Константин Мандзенко.
- Від 1971 року — Військовим Отаманом УВК Генеральний Значковий УВК Інж. Антін Кушинський, обраний Великими Козацькими Радами в рр. 1971 і 1973.

НА 58-МУ РОЦІ ІСНУВАННЯ УВК

УКРАЇНСЬКЕ ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО КУРЕНЯ ч. 17,
ім. Ген. ТАРАСА ЧУПРИНКИ

в Аделаїді, Південна Австралія, з нагоди свята Покрови й посвячення Козацького прапора. В центрі о. Митрат Іполж. УВК Никодим Плічковський і оперова співачка козачка Галина Андреадіс. Сидять з ліва: Чотовий Федір Сліпченко, Сотник Микола Висоцький (Отаман Куреня), Сотник Михайло Лесів. За ним стоїть Хорунжий Михайло Добриденко а ліворуч від нього - Осаул Гончаренко. (Прізвища інших не подано).

СВЯТО 17 - го КУРЕНЯ УВК ІМ.

Для 17 - го куреня УВК в Аделаїді, Південна Австралія, день ПОКРОВИ Пресвятої Богородиці був подвійним святом в цьому році. Перше, як традиційне свято українського козацтва і друге - ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРУ КУРЕНЯ.

Ще в 1972 році на Покровських сходинах куреня побратим Ф. Сліпченко підняв питання про прапор для куреня і тут же сам зложив 15.00 дол. на його придбання. Капелян куреня о. Н. Плічковський добрий почин побратима Сліпченка підтримав і теж зложив 15.00 дол. Разом в той вечір було зложено чи задекларовано понад 150.00 доларів. Але пізніша резиґнація отамана куреня сотника М. Висоцького

ГЕН. ХОРУНЖОГО Т. ЧУПРИНКИ.

зі свого становища привела до загального застою життя куреня, про прапор ніхто не турбувався. Лише з поверненням на початку 1974 року сотника М. Висоцького на становище отамана куреня, життя останнього оживилося і разом з тим було порушено питання про прапор.

Завдяки енергійним заходам отамана куреня сотника М. Висоцького і його заступника підхорунжого А. Онішка та скарбівника побратима Ф. Сліпченка, прапор було виготовлено згідно принципів статуту. В день свята Покрови всі, хто не був перешкоджений, побратими прибули до церкви св. Покрови. По закінченню урочистої святочної служби і молебня до храму заноситься

козацький прапор. Капелян куреня підполковник УВК о. Нікодим Плічковський посвячує прапор і приймає на ньому присягу козацтва. В храмі паує урочиста тиша. Всі присутні члени куреня підходять до прапору, цілують його і хрест в руках капеляна.

По зкінченні чину освячення всі члени куреня і вірні св. Покровської парафії з почесним гостем на цьому святі, дочки славного Запоріжжя, світової слави оперової співачки ГАЛИНОЮ АНДРЕАДІС відходять до церковної залі на обід. По благословенню капеляна і короткої перекуски хорунжий УВК М. Добриденко зачитав наказ і привіти від козацьких і громадських організацій Австралії, а потому отаман станиці сотник МИКОЛА ВИСОЦЬКИЙ виголосив коротку, але змістовну доповідь на тему: «Покрова, Козацьке Свято і наші завдання сьогодні».

Присутні вислухали її з непослаб-

леною увагою. По доповіді пан отаман М. Висоцький підніс Г. Андреадіс журнал «УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО», з підписами побратимів і посестер станиці ім. ген. Чупринки, та просив Галину передати генералу А. Кущинському палкий козацький привіт від цілого куреня. Пані Галина теплими словами подякувала за милу несподіванку для неї та обіцяла «дуже скоро» передати привіт ген. Кущинському, а одночасно передасть і свій подив організованости козацтва в Аделаїді. Спільним фотографуванням присутніх побратимів разом з капеляном куреня і дорогою гостею Галиною Андреадіс закінчено свято, яке пройшло в надзвичайно милій, не вимушеній по вояцькому родинній атмосфері. Цьому не в малій мірі сприяла присутність такої щирій українській жінці, гості з ЗСА ГАЛИНИ.

Капелян митр. прот.
Нікодим Плічковський
Пполк. УВК.

ПРИВІТАННЯ ПОЧЕСНОГО ОТАМАНА У. В. К.

Трентон, ЗСА, дня 13. жовтня 1974 р.
До Пана Отамана Курія ч. 17. УВК в Австралії, Сотника М. Висоцького.
Дорогий Ппане Сотнику!

Пересилаю на Ваші руки, Дорогий Ппане Сотнику, щирі побажання дальшого розвою безперервної діяльності Курія для збереження традиції боротьби Славного Українського Козацтва за нашу Дорогу Батьківщину.

Посвячений прапор нехай служить до маніфестування при відповідних нагодах наших національно - державних прагнень.

Дорогому Побратимству Курія бажаю Родинного щастя, здоровля та спокійного в надії життя.

Павло Шандрук
Генер. Штабу Генерал - Кошовий

ПІД ПАТРОНАТОМ МІЖКОМБАТАНТСЬКОГО КОМІТЕТУ В ЧІКАГО

Достойно і спільно відзначили свято Покрови такі Курені УВК місцевої Паланки: ч. 2 ім. Генерала Омеляновича Павленка, ч. 19 ім. Гетьмана Павла Скоропадського Першого Військового Отамана УВК, ч. 26 Юнацький ім. о. Агапія Гончаренка і ч. 29 ім. Лицарів Базару. При тому відбулося посвячення Козацького прапору Куренів ч. 16 - юнацького і ч. 29 - їхніх батьків.

В неділю 20 - го жовтня 1974 р. о. протопресвітер М. Литваківський при іподіякону Михайлові Притулі відслужив урочисту Святу Літургію під час якої співав хор під орудою о. Ігоря Зботанова. На Службі Божій крім парафіян взяли участь визначні громадяне обох віровизнань між ними був Кошовий Отаман інж. Антін Кущинський, Ген. писар УВК проф. Павло Бабяк, представник військового ресорту УНР Полк. Константин Мандзенко, Полк. М. Отрешко - Арський - Голова Краєвої Управи Союзу Українських Ветеранів, Іпор. Богдан Кашуба Голова Міжкомбатантського Комітету, Володимир Засадний, представник УГОА, інж. Юрій Артюшенко і інші.

Проповідь виголосив о. протопресвітер М. Литваківський. Він пригадав, що свято Покрови ще у першій половині 11-го століття стало нашим державним святом, бо наш володар Ярослав Мудрий під покров Богородиці віддав свою державу і своє військо. Пізніше Пресвята Покрова стала опікункою українського Козацтва і військ. На Запорізькій Січі козаки в пошану до Богородиці збудували Козацьку церкву св. Покрови. Наші Гетьмани Пилип Орлик і Павло Скоропадський встановили празник Покрови державним святом. За новітньої визвольної війни в 1947 р. Командир Української Повстанської Армії ген. Чупринка встановив Покрову святочним днем. На кінець о. Литваківський попросив ми-

рян разом помолитись за спокій душ Козаків і Козачок, які відійшли у вічність.

Після молитов повільним входом до Церкви внесено Козацький Прапор для посвячення. На вишиваній подушці був тризуб з хрестом, її ніс чотовий Іван Горошко, по боках ленти тримали двоє маленьких дітей. За ними ішов Отаман 29-го Куреня Бунчужний Арсен Вознюк і писар Адм. Хорунжий Григорій Рена. Свідками посвячення Козацького Прапору крім згаданих гостей були представники українських комбатантських організацій зі своїми прапорами: Іван Стадник від Союзу Українських Ветеранів і Осип Ковальчук від Братства кол. вояків 1-шої Української Дивізії. По закінченню посвячення Козацького Прапору Отець дає Прапор доо цілування і потім віддає на руки Отаманові 29-го Куреня Арсенові Вознюкові, а він - хорунжому Григорію Рені. Отець Протопресвітер запрошує всіх на гостину в залі при церкві, де Сестрицтво чекає з обідом. Гостину розпочав о. М. Литваківський, він щиро привітав всіх гостей, а зокрема: Кошового Отамана, Ген. Писаря, представників українських комбатантських організацій, членів Козацьких Куренів. Дальше щиро з пошаною привітав недавно висвяченого о. Ігоря Зботанова й побажав йому обильних Божих ласк та успіхів у Христовому Винограднику, на це Сестрицтво піднесло о. Ігореві китицю квітів. Побр. А. Вознюк привітав від себе і мирян о. Ігоря, а дальше ведення гостини передав побр. Іванові Сарвадізві, Отаманові Паланки.

Побр. Сарвадій попросив до слова Кошового Отамана А. Кущинського, який передав привіт Почесного Отамана УВК ген. П. Шандрука і прочитав Наказ Українському Вільному Козацтву з нагоди свят Покрови. Потім Ген. Писар Павло Бабяк в асисті Ота-

мана Паланки Івана Сарвадія перечитав і роздав декрети про підвищення в Козацьких Званнях: о. Протопресвітера Полковника Капеляна Миколу Литваківського в генерал хорунжі, а о. Ігоря Зботанова ветерана корейської війни в сотники та кількох побратимів в підстаршинські степені, що прийнято з оваціями

Після смачого обіду і гутірки Побр. Й. Сарвадій подякував Сестрицям Парафії за приготування доброго обіду. Далше представив гостей які сиділи за почесним столом таких: Отець Протопресвітер Генерал - Капелян УВК Микола Литваківський з його Паніткою, чотовою УВК Наталією, Кошового Отамана Інж. А. Кущинського з його вірною Дружиною, підхор. Василюною, Полк. УНР Отрешко - Арський, Голову Краєвої Управи Союзу Українських Ветеранів, Підпоручник Богдан Кашуба, Голова міжкомбатантського Комітету, хор. Володимир Засадний, Представник Української Гетьманської Організації, та інших ьзначних гостей: майора УНР Інж. Артюшенка, Івана Стадника, представника СУВ і Осипа Ковальчука від Братства кол. вояків 1-ої укр. Дивізії. Адм. Осаул мгр.. Василь Іващук з дружиною Євгеннією. Побр. Іващук передав привіт з найкращими побажаннями Куреням з нагоди посвячення їхнього Козацького Прапору від Кредитової Кооперативи «Самопоміч» від Товариства Професіоналістів та Купців, від Батьківського Комітету української школи при церкві св. Володимира і від себе як директора цієї школи.

Відтак всі гості виступали з відповідним словом і привітами для Куренів

і свята Покрови. Отець іподіякон Михайло Притула щиро вітав о. Протопресвітера Миколу Литваківського з бажанням, щоб Церков Святої Тройці стала Козацьким Собором в Чикаго.

Юнаки 29-го Куреня ім. Агапія Гончаренка зробили приемну несподіванку тим, що продеклямували вірш «Під Покровом Богородиці», який написав Лицар Козацького Хреста проф. Роман Завадович. Деклямували юначка Ліза Білер, брати Тарас і Володимир Попович та Віктор Богдашевський. Далше виступив з деклямацією Побр. Іван Горшко чотовий УВК. Він колишній багач - селянин, що пережив знущання від марксистичної погані, наминає не забувати наших братів в Україні. Оба виступи приявні нагородили довгими оплесками, а Отаман Паланки подякував за гарні виступи.

На кінець Отець Протопресвітер щиро подякував всім учасникам свята і просив, не забути підписатись до пропамятної книжки та вбити цвяшок у держак Прапору й провів молитву. На цьому закінчено гостинну, але братія Козацька й деякі гості далше забавлялися й полагоджували ділові справи.

И. С.

П. С.

Полковник К. Мандзенко з причини стану свого здоров'я не міг взяти участі в святочному прийнятті. Тому вибачившись за те, склав в імені Ресорту Військових Справ Вик. Органу УНР, привітання з нагоди Козацького свята Покрови на руки Кошового Отамана.

КОЗАЦЬКИЙ ПРАПОР КУРЕНЯ Ч.2 ІМ. ГЕН. ІВАНА ОМЕЛЯНОВИЧА - ПАВЛЕНКА

достойно репрезентувався на святкуванні Покрови Пресвятої Богородиці в соборі св. св. Володимира й Ольги в Чикаго. В той день ця парафія Української Католицької Церкви відзначала закінчення величавої, прекрасної своїм українським стилем, будови собору та посвячення парафіяльного будинку.

Серед прапорів численних комбатантських та молодечих організацій наш прапор особливо виділявся своєю пишнотою барв малинової і блакитно-жовтої та мистецьким образом Св. Покрови на ньому та зображеннями козацького хреста та іншими традиційними рисунками. Держак же прапору сяяв золотим християнським трузубом, що очолював його вершок.

Хоружим прапору був Осаул УВК Куреня ч. 2 Клим Черевченко, а його асистентами: Тарас Попович юнак Куреня УВК ч. 26 ім. о. Агапія Гончаренка та Андрій Лилик юнак Куреня УВК ч. 19 ім. Гетьмана Павла Скоропадського - першого Військового Отамана УВК.

А ЩЕ ВІДПОВІДНІШЕ ЗАРЕПРЕЗЕН- ТУВАВСЯ НОВИЙ КОЗАЦЬКИЙ ПРАПОР

спільний куренів УВК ч. 26 ім. о. Агапія Гончаренка і ч. 29 ім. Лицарів Базару на урочистій панахиді в Чикаго в катедральному соборі св. Володимира УІЦеркви 24 листопада 1974 р. за спокій душ 359 лицарів розстріляних москвинами під Базаром. Панахиду відслужив, виголосивши перед тим глибоко - патріотичну проповідь о. Протопресвітер Федір Білецький. Співав прекрасно хор під орудою о. Степана Позняка.

Місце постою цього прапору є далеке від собору св. Володимира, але делегація згаданих куренів в особі

прапороносця Адмін. Хоружого Григорія Репи та почесної асистенції-Сотника інж. Григорія Бабіїва й Курінного Отамана Буцужного Арсена Вознюка прибула вчас, щоб своєю участю гідно віддати пошану героям Базару.

Крім Козацького прапору згаданих Куренів, належну пошану урочисто поминаємим 359 Лицарям віддали прибувші делегації таких комбатантських організацій: Союзу Українських Ветеранів, Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії УНА та Товариства вояків Української Повстанської Армії.

Присутній

П.С.

При цій нагоді слід відзначити, що провід Куренів УВК ч. 26 і 29 дуже дбає про належну охорону й пошанування свого прекрасного малинового й жовто-синього прапору і дня 10-го листопада своїм прапором вшанували і свято 1-го Листопада, що відбулося в аудиторії осередку СУМА ім. М. Павлушкова. Персональний склад обох Куренів (26-го юнацького і 29-го їхніх батьків) є православні українці парафії Св. Тройці УАІЦеркви. Характеризуються вони соборницько-патріотичним наставленням та активністю свого проводу.

ІДЕЙНА АКТИВНІСТЬ ОТАМАНА КУ- РЕНЯ УВК Ч. 23 ІМ. ІНЖ. МИХАЙЛА СОРОКИ

Як довідуємось з часопису «Українська Думка» ч. 36 з 29 серпня 1974 р. Побратим Хор. УВК Лев Рись, Отаман Куреня УВК ч. 23 ім. інж. Михайла Сорочи в Редінгу, Англія, спричинився до великого ідейного успіху відбутої там 10 серпня м. р. протестаційної маніфестації проти переслідувань українських політичних в'язнів в ССРСР. На підготовчому з'їданні дотичного організаційного комітету він, як представник УВК виголосив палку промову-доповідь, у якій підкреслив, що «од-

ним із найважливіших завдань українців у вільному світі є ширення правди про тяжкі страждання українського народу під окупацією, жалів та про нелюдські довгороченцеві засудження українських діячів науки, мистецтва і тих, що підносять голос протесту проти нахабної русифікації України та порушення елементарних прав людини. Теж нашим обов'язком є застерігати народи вільного світу про те що Москва шаленими темпами отується здійснити своє історичне прагнення стати 3-м Римом — володаркою світу. За 55-тирічне перебування України під московсько - комуністичною окупацією Україна втратила понад 20 мільйонів людності. Завдяки колоніальному визиску Москва забирає щороку 5 мільярдів рублів, а в додатку збіжжя, мясо, масло, сир, яйця та багато інших харчевих виробів та багатства з земляних надр: газ, нафту, вугілля, руду марганець, золото й електричну енергію на більйони карбованців річно, а за ці багатства Москва відплачується терором, увязненням і русифікацією. Нашим священним обов'язком є допомогти нескореним борцям за Українську Правду, які несуть важкий хрест. Коли б ми відмовили нашим борцям моральної допомоги у в'язничних, кацетних і психіатричних стражданнях, тоді ми були б негідні поставити ім'я українця - члена нації, як потрібно й завзято, вже понад 50 років бореться з московським варварством.

Побр. Л. Рись, крім того, урочисто дого осідку 20 жовтня м. р. вранні своєї станиці УВК виголосив доповідь на тему «250 річниця мученичої смерти Гетьмана Павла Полуботка» і ту доповідь мав запрошений повторити в Свідону.

Щиро гратуємо ВШановному Побратимові за таку ідейно - патріотичну діяльність, що підносить в суспільстві і добру славу імені УВК!

З ДІЯЛЬНОСТІ 24 - го КУРЕНЯ УВК В КАРЛЬСРУГЕ, НІМЕЧЧИНА.

Кажуть, що «до булави треба голови». Курінь УВК ч. 24. ім. Великої Княгині Ураїни Св. Ольги в Карльсруге, Німеччина, не придбав ще вправді «булави», але має голову в особі Отамана Куреня Значкового УВК ІВАНА КАРАБІНА, що гідно репрезентує Курінь УВК і українську громаду в Карльсруге, виконуючи совісно обов'язки Курінного Отамана та кожночасно звітує з проробленої праці в Курені і громаді так під оглядом організаційним як і касовим та з муравлиної праці в Карльсруге і окрузі.

20 - го жовтня б. р. під проводом Отамана Куреня відбулось свято вшанування Патрона Куреня ім. Великої Княгині Ураїни Св. Ольги враз з посвяченням Прапора Куреня, що його перевів о. Протопресвітер Демид Бурко з Штутгарту в приявності 50 осіб - членів УВК і гостей. Після полудня о год. 5 - тій, Капелян УВК о. Сот. Володимир Гаргай, Заступник Отамана Куреня, відправив Молебень до Пресвятої Богоматері, Олікунки Українського Народу, а після Молебня відбулось свято, що його відкрив Отаман Куреня Іван Карабін, вітаючи членів УВК і гостей та виголошуючи рівночасно доповідь про Велику Княгиню Ураїни Патронку Куреня св. Ольгу.

Ечерги п. А. Вагнер, проф. Музичного Інституту в Мюнхені відіграла на фортепіяні кілька українських пісень а композитор п. Стефан Спех відспівав кілька пісень при супроводі фортепіяна. Відтак промовляв п. Кушнір з Штутгарту, громадський діяч там же і голова Відділу Українського Християнського Руху, висказуючи при цьому подив для малої української громади в Карльсруге і Значкового УВК Отамана Куреня Івана Карабіна за їхню працю в Козацтві й окрузі та насвітлюючи у своїй доповіді геройські чини козаків у минулому. Усіх виконавців концертної частини і доповідачів при-

явні нагороджували щирими оплесками.

Зчерги Отаман Куреня удекорував козацькими відзнаками Побратимів: Івана Боровецького і Генадія Бойгу-

ловича.

Після закінчення свята члени УВК і гості ще довго розважались гутірками аж до пізньої ночі!

П. Б.

ПРО РІД ПОБРАТИМА РУДОЛЬФА ФЕДОРОВИЧА

Підхорунжий УВК Куреня ч. 19 Рудольф Федорович, приславши свій черговий дар на пресовий фонд «У. К.» від себе та від своїх синів Руді й Олександра на вшанування пам'яті своїх покійних Родичів, подав в листі до редакції з 6 жовтня 1974 року короткі інформації про своє козацьке походження, що їх тут занотуємо на шпальтах нашого журналу.

Мати Р. Федоровича бл. п. Текля з роду Стеців (померла 28 серпня 1963) за Визвольної Боротьби України була мед - сестрою в м. Липовець на Київщині та в повтанських загонах Отamana Юрка Тютюника.

Батько бл. п. Йоан Федорович (помер 4 серпня 1958 року) походив зі славного роду Юрія Федоровича, якого внуки після Полтавської трагедії опинились на еміграції в Молдавії. На підставі родинних архівних записів та оповідань діда й батька Побратим Р. Федорович пише, що його пре за Гетьмана Пилипа Орлика був в

ланий в дипломатичних справах до Польщі для переговорів в справі рятуння частини козацького війська, що відступило за кордон. В результаті частина козаків тоді виемігрувала з Молдавії до Польського Королівства.

Закінчуючи такі короткі, але цінні інформації побратим Р. Федорович з глибокою пошаною згадує своїх славних козацьких предків, що віддавали свій труд народнім справам та «незрадливо й вірно служили Україні по заповітах Гетьманів Богдана Хмельницького, Івана Мазепи та Пилипа Орлика. Хай ніколи вони не будуть забуті! А Родинам хай канадійська земля легкою буде — їм вірним мазепинцям».

Лист підписав: «Рудольф Федорович сини з дружинами та внуки й правнуки. Козак однорічник, колишній розвідчик згід Крут і славного війська Запорозького, ветеран Канадійської армії у Другій світовій і Корейській війні».

УРИВКИ З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

...«Доброго здоров'я Вам, Шановні Побратими й Сестри козаки в день старовинного Козацького і всього війська українського свята Покрови! Знаю - це свято буде велике у вас козаків, але мені жаль, що я не можу бути на такому святі, бо живу далеко сам в Індіані стейті, бо дуже старий маю 87 років та й до того хворий... Зараз висилаю Вам два доляри: 1 доляр на пресфонд а 1 доляр на свічки - поставте перед Божою Матір'ю Святої Покрови. З великою пошаною до Вас Ваш побратим Михайло Козленко, 7 жовтня 1974 р.

(Примітка Редакції: Побратим М. Козленко

був співробітником першого відділу УВК в Звенигородському повіті разом зі сл. п. Семеном Гризлом, Ф. Симаніком та Василем Швачкою в 1917 році.)

* * *

...«Належитья Вам щира подяка за прекрасного редагований журнал — за дуже цікаві й цінні статті. Здаю собі справу тільки це Вас коштує жертвенної праці. Бажаю Вам - кращого здоров'я на майбутнє!

З вояцьким - дружнім привітом, Др. Василь Паливдор». Нью Йорк, 7. XI. 1974.

* * *

...«На мою думку журнал під кожним оглядом — прекрасний. Високодостоїнній Редакційній Колегії та Адміністрації гратуюю, та бажаю дальших успіхів у Вашій так відданій праці для росту журналу, для добра цілої нашої української спільноти. З належною до Вас пошаною та щирим вояцьким привітом Микола Алексевич.»

Філадельфія, 29-го листопада 1974 р.

* * *

...«тепер дуже тяжко продавати не лише «У. К.», але взагалі нашу літературу. Ось Вам приклад: Одній педілі у серпні ц. р. відбувся в нашій околиці «Українсько - Американський День», я був при одній з кас, де продавав «чипси» на алькоголемі напитки. На столику, де я ті «чипси» продавав — розложив я кілька книжок до продажі. За неповних 3 години часу продав я «чипсів» на суму одну тисячу сто одинадцять дол. і шістьдесят п'ять цент. і ні однієї книжки! Про це я написав одній знайомій, а вона мені відповіла, та при цьому склала віршика, який звучить:
«Дайте «чипсів» на горілку,
Люди справу мають,
А книжки відсуньте далі -
Хай не заваджають!»

Тому на будуче посилати мені лише по 10 прим. «УК» до кольпортажу, які я таки буду старатись якось розповсюджувати...»

Н. Н.

* * *

А далі на невідступні прохання палких приятелів нашого журналу містимо за браком місця хоч уривки їхніх стихотворних листів на шанування Шевченкових ідей.

Примітка Редакції.

* * *

Григорій Венке

ПОКЛІН ТАРАСОВІ

Тарасе, Батьку наш!
Ти живеш між нами!
Ти вскіпив в наші серця
Боротьбу безмежну,
Щоб здобути Україну
Вільну Незалежну.
Поклін Тобі на чужині
Приносим тимчасом,
Як повернем на Вкраїну
З поклоном всі разом
Отоді то Твій монумент
Виросте під хмару
Щоб здалеку було видно,
Що ти все є з нами.

Семен Німець

ДУМА ЕМІГРАНТА

Гей у поді могила
З вітром говорила
Як би ви все знали, що в ній лежить...
За що ми вмчали, за що в ній лягли
За славу козацьку, за честь України
Пехай москаль робить що хоче -
України він не зітре
Козаки сердяги що могли то дали
Щоб Україна була соборна держава.

* * *

ВІД РЕДАКЦІЇ «У. К.»

На нашу адресу з нагоди минулорічного свята Покрови Пресвятої Богородиці було одержано дуже багато сердечних привітань та щедрих побратимських побажань здоров'я щастя й дальших успіхів у праці для Козацької Ідеї. Автори тих, направду теплих висловів і щирих виявів дружнього відношення до Проводу УВК і нашої редакції, часто поіменно називали всіх нас, починаючи від імені нашого глибокошанованого Почесного Отамана Генерального Штабу Ген. Павла Шандрука, згадуючи всіх відповідальних побратимів за провідну службу в УВК.

Не маючи можливості своєчасно відповісти всім тим дорогим Побратимам за таку щирю увагу, висловлюємо їм тепер за ті побажання нашу палку подяку на цьому місці, на шпальтах новорічного числа нашого журналу.

Дай Боже, всім Вам також багато щастя й здоров'я та успіху у Ваших плянах життя й праці для України!

В імені і з доручення згаданих
Редакція «У.К.»

* * *

ВІДЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

ОСАУЛ ІНЖ. МИКОЛА ЮЗЕФОВИЧ

Ію довшій тяжкій сердечній недузї упокоївся в Чікаго дня 29 листопада 1974 року вельми заслужений та щиро відданий Козацькій Ідеї і службі бл. п. Осаул УВК Інж. МИКОЛА ЮЗЕФОВИЧ, на 62-му році життя, Генеральний Контролер УВК. Тлінні останки Покійного поховано 2 грудня 1974 року на цвинтарі Елмвуд в Чікаго.

Ця болюча подія сталася в час, коли це число «У. К.» було вже в друку. Тому некролог про св. п. нашого Побратима буде поміщено в слідуючому числі.

На вшнування св. п. Покійного Його Високодостойна Вдова, Посестра УВК, Марія Юзефович передала на Видавничий фонд «Українського Козацтва» чотириста долярів (400.00), дарованих жертводавцями на добродійні цілі замість квітів на Його свіжу могилу.

Поіменний виказ дарів буде подано в наступному числі нашого журналу.

За цей королівський дар Редакція «УК» складає найширшу подяку.

* * *

Сотник Інж. ВІКТОР ВАКУЛОВСЬКИЙ

Дня 26 листопада 1974 р. в Філядельфії відійшов у вічність наш прецінний співробітник бл. п. Інж. ВІКТОР ВАКУЛОВСЬКИЙ, Сотник Української Армії, учасник Зимового Походу і Лицар Залізного Хреста, член Куреня УВК ч. 19 імени Гетьмана Павла Скоропадського.

Похорон Покійного відбувся 30 листопада 1974 р. на цвинтарі Св. Андрія в Сант Бавид Бруку, Н. Дж., ЗСА.

Ця гірко - сумна вістка надійшла, коли це число «У. К.» було вже змонтовано. Вдячну згадку на вшанування св. п. Покійного помістимо в черговому числі нашого журналу.

ІЛАРІОН КРИЛОВЕЦЬКИЙ

Осаул Куреня УВК ч. 15 ім. Геть мана Петра Сагайдачного
(*21. X. 1891 †2. V. 1974)

Народився Іларіон Криловецький 21 жовтня 1891 року на хуторі Парасковея на Полтавщині, а помер по тяжкій хворобі на рака 2 травня 1974 р. в Кліфтоні, Н. Дж. ЗСА.

Покликаний до військової служби царській армії, брав участь в Першій світовій війні, зокрема — при здобуванні фортеці Перемишль. Тоді зустріч з українським населенням Галичини піднесла його національну свідомість. Після розвалу царської тюрми народів Покійний переїхав з Полтавщини на Катеринославщину і там вступив в Українське Вільне Козацтво, отаманом якого там був Павло Чорниця. В складі УВК бл. п. Криловецький брав участь в боях з більшовиками та ватагами Махна. Потім відділ УВК Чорниці приділено до Чорноморського коша в Ніжені в склад Кінного полку. Той полк в бою за Переяслав втратив упавшим на полі слави свого отамана і полк названо «Чорномлицький Кінно - Козачий полк ім. Павла Чорниці» В цьому полку Побратим Криловецький брав дальшу участь в боєвих акціях УВК проти червоних московських військ аж до переходу його в склад «Запорізької Січі» отамана Божка. Дальше службовий реєстр Покійного показує Його бойову службу в Мазепинському полку тієї «Січі» а ще пізніше — в Спільній Юнацькій Школі. Поворотний тиф і то в тяжкій формі перервав на якийсь час військов службу, яку Він потім продовжував в 14-му курені 3-ої Стрілецької дивізії. В бою під Джуґастрою Криловецький відзначився надзвичайною хоробрістю і в ранзі Хорунжого с т а в Командиром сотні. З відступом Української армії опинився за дротами в таборі інтернованих в Польщі в селі Пікуличах біля Перемишля. Слідували: Вад-

виці, Каліш і відносна воля, бо польська влада викинула його з Галичини і Покійний опинився на Поліссі. Тут займався малюванням покоїв, був агентом фірми збирання зел. У боротьбі за життя для себе та родини (був жонатий, , мав три доньки) застала Його Друга світова війна. Людина великої енергії, він вірив, що ця війна принесе волю Україні й вже 1939 року кидає рідню, щоб кинути-ся у вир воєнних подій, які закінчилися для Нього табором у Німеччині. Та він непосидючий мусів щось робити. Працював в ІМЦ-і, щоб помагати своїм людям.

Прибувши до Америки в 50-их роках, остаточно постійно жив в Кліфтоні. Тут Покійний працював заледве кілька тижнів, впавши жертвою фабричного випадку й опинився на соціальному забезпеченні. Якою популярністю втішався на цьому терені, показалося в неділю 5-го травня, коли на панахиду прибула численна громада. Покійний лежав в уніформі УВК, а на труні — тризуб та його вояцькі відзначення. Панахиду відправляли три священики: о. настоятель церкви св. Вознесіння — поланковий капелян о. Мих. Перетятко, укр. кат. священик з Ньюарку та курішний капелян о. М. Коханський, Почесну варту тримали ветерани наших армій. Біля труни прапор УВК та УСС. Співав хор під батутуою проф. О. Головінського. В понеділок похоронні відправи служив о. Протопресвітер Форостій в асисті о. М. Коханського Над могилою в Банд Бруку до панахиди станули ще голова Консисторії о. протопресвітер А. Селепина, о. Митрат Ф. Шпаченко, о. настоятель та о. Коханський. Голова Консисторії в імені владки Мстислава прощав теплим словом Покійного.

Ред. П. Ямняк прощав як сердечного приятеля від себе, своєї родини і родини Покійного, ген. Валійський прощав від Военного Ресорту УНР. Віддаючи честь покійному промовляв Паланковий Отаман УВК Сотник Богдан Дацківський, як і Отаман місцевого Куреня УВК Сотник Іван Стецькович. Ще по панахиді військовий салют віддав д-р І. Козак і І. Стецькович. По похоронній відправі на цвинтарі відтрубів вояцький салют проф. О. Головацький.

На тризні в Бавнд Бруку промовляв о. настоятель Протопресвітер Т. Фостій, який з волі Покійного зайнявся Його похороном, а той похорон був дуже величавий. Промовляли ще о. митрат Ф. Шпаченко, о. М. Коханський, майор Лютий - Лютенко, полк. Бакун, а накішці промовив проф. О. Головацький, в домі якого Покійний жив. Промовляв дуже зворушливо, заявивши, щояк дивізійник шанував

Покійного як старого військового старшину і просто як рідного батька.

Отаман Паланки Сотник Б. Дацківський і Отаман Куреня УВК Сотник І. Стецькович занялися збіркою, яка принесла 140 долярів і її відповідно призначено на церкву в Бавнд Бруку та на видання УВК.

Як член УВК та член ОбВУА, Покійний читав всю військову пресу, читав багато книжок, все його цікавило. Був вірним своїй Церкві.

(За некрольгом, що його подав Петро Ямняк в «Америці» 19.VI.74.)

ПРИМІТКА АДМІНІСТРАЦІЇ «У. К.»

Згадана в повищому некролозі частина збірки на тризні «на видання УВК, бо покійний любив читати», до нашої каси не поступила. Запитані в цій справі Шановні Побратими збірщики відповіли (Побратим Б. Дацківський), що всю суму збірки «було повністю передано Консисторії УПЦ в ЗСА на закуп нової теригорії (будинки і площа)».

РЕДАКЦІЯ «УК» ОТРИМУВАЛА В 1974 РОЦІ:

Журнали:

«АБН-КОРЕСПОНДЕНЦЕ» — бюлетень Антибольшевицького Бльоку Народів. Мюнхен.

«АВАНГАРД» — журнал української молоді. Брюссель.

«БІБЛОС» — журнал української бібліографії. Нью Йорк.

«ВІРА Й НАУКА» — український релігійний журнал. Вест Гартфорд.

«ВІСНИК» Світового Конгресу Вільних Українців, Торонто.

«ВІСНИК СВ. ВОЛОДИМИРСЬКОЇ УКР. АВТ. ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ». Лос Анджелес.

«ГОЛОС ЛЕМКІВЩИНИ» — газета присвячена справам лемків. Йонкерс.

«ГОМІН ЗАПОРІЖЖЯ» — бюлетень 7-ої Ст. УВК і СУК. Перт, Зах. Австралія.

«ГУЦУЛІЯ» — кварталник Конференції Гуцульських Т-в в Чикаго.

«ДЗВІН» — видає Братство Св. Покрови УАПЦ в Аргентині. Буенос Айрес.

«ЄВАНГЕЛЬСЬКА ПРАВДА» — видає Михайло Фесенко, Торонто.

«ЖИТТЯ І ШКОЛА» — видає Д-р Василь Луців, Стайт Кол. Па.

«ЖІНОЧИЙ СВІТ» — видає Організація Українок Канади ім. Ольги Бесарабової. Вінніпег.

«КАЗАК» — орган Казачього Національно - освободительного движениа. Нейль, Франція.

«КАЗАЧЬЕ СЛОВО» — журнал Казачього Національного Представительства. Клівленд.

«ЛІТОПИС БОЙКІВЩИНИ» — видає Т-во «Бойківщина». Філядельфія.

«МИ І СВІТ» — видає Микола Колянківський, Ніагара.

«МОЛОДА УКРАЇНА» — журнал Української демократичної молоді. Торонто.

»НОВИНКИ З ПАНСЬОНУ ім. І. ФРАНКА». Торонто.

«ПРАВДА» — видає В.во «Добра Книжка». Торонто.

«ПРАВОСЛАВНИЙ УКРАЇНЕЦЬ» — журнал УАПЦеркви у вільному світі. Чикаго.

«РІДНА ЦЕРКВА» — український православний церковно - релігійний журнал. Новий Ульм.

«САМОСТІЙНА УКРАЇНА» — орган Центральної Управи ОДВУ. Чикаго.

«ТРИЗУБ» — орган Української Національно - Державної Думки, Нью Йорк.

«УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ ВІСНИК» — орган УПЦ в Америці. Ямайка.

«УКРАЇНСЬКА КНИГА» — орган Бібліографічної Комісії НТШ, Т-ва Бібліотекарів, Т-ва Книголюбів. Філядельфія.

«ФОРУМ» — орган УРСюозу для молоді. Скрантон.

«ЦЕРКВА І ЖИТТЯ» — орган Українського Православного Братства ім. Митрополита Василя Липківського. Чикаго.

«ЦЕРКОВНИЙ ВІСНИК» — двотижневик Укр. Кат. Парафії Св. Володимира і Ольги. Чикаго.

Часописи:

«АМЕРИКА» — щоденник СУК «Провидіння». Філядельфія.

«БАТЬКІВЩИНА» — орган Української Консервативної Думки. Торонто.

«ВІЛЬНЕ СЛОВО» — часопис національної єдності. Торонто.

«ВІСНИК» — український православний часопис. Вінніпег.

«ГОМІН УКРАЇНИ» — суспільно - політичний тижневик. Торонто.

«КОЗАЦЬКА ВОЛЯ» — бюлетень станиці УВК ч. 5 у Волей 6. К. Канада.

«МЕТА» — орган Української Національно - Державницької Думки. Мюнхен.

«НАША МЕТА» — укр. кат. часопис. Торонто.

«НАШ ГОЛОС» — орган Асоціації Українців Америки. Трентон.

«НОТАТНИК» — український бюлетень.

«НАШ КЛИЧ» — орган української колонії в Аргентині. Буенос Айрес.

«УКРАЇНЕЦЬ В АВСТРАЛІЇ» — незалежний двотижневик. Вест Бронсвік.

«УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ» — тижневик в Едмонтоні.

«УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ СЛОВО» — орган Української Народної Помочі в Америці. Піттсбург.

«ЦЕРКВА І ЖИТТЯ» — суспільно - громадський тижневик «Просвіти». Норт Мельбурн.

«Одна, Єдина, Нероздільна, Вільна Самостійна Україна
від Карпат по Кавказ!»

Микола Міхновський («Самостійна Україна» 1900 р.)

**ХТО ПОМАГАЄ ВИДАВАТИ НАШ КВАРТАЛЬНИК
(Крім точних кольпортерів, передплатників і післяплатників)**

**ВИКАЗ ПОСТУПЛЕНЬ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД
від 15 травня до 30 листопада 1974 р.**

23-й Княжий Дар уділило Ощандо-Позичкове Т-во «Певність» в Чикаго в сумі 100 доларів.

24-й Княжий Дар склав Полк. УВК Д-р Юрій Поддуський, доплативши 50 доларів. (Загальна сума 101 доларів.)

25-й Княжий Дар склав Пполк. УВК Осип Семотюк, доплативши 5 доларів. (Загальна сума 100.95 дол.)

Доповнив свій Княжий Дар Осаул Каленик Лесюк, приславши 50 доларів. (Загальна сума 350 доларів.)

26-й СВІЙ ДРУГИЙ КНЯЖИЙ ДАР склав Полк. МИКОЛА ЯНОВ, приславши з нагоди Козацького свята Покрови і з нагоди 10-ї річниці 25 жовтня 1974 року смерті Його Дружини бл. п. НІНІ — 40 доларів. (Загальна сума його дарів на прес. фонд дол. 271.00.)

27-й СВІЙ ДРУГИЙ КНЯЖИЙ ДАР склав Підхорунжий РУДОЛЬФ ФЕДОРОВИЧ, приславши зі своїми синами з нагоди свята Покрови та на пошану св. пам'яті своїх Родичів — 50 доларів. (Загальна сума його дарів на прес. фонд дол. 261.00.)

28-й Більший КНЯЖИЙ ДАР склав Пполк. УВК ЯКІВ РІЗНИК з Дружиною ЄЛИСАВЕТОЮ, дослаши — 10 дол. (Загальна сума дарів на прес. фонд дол. 162.72.)

29-й Княжий Дар склали Вельмишановні Посестра МАРІЯ і Побратим КОНСТАНТИН КЛЕПАЧІВСЬКІ, склавши — 34 долари. (Загальна сума їхніх дарів на прес. фонд дол. 139.00.)

З нагоди свята Покрови і посвячення свого прапора Курені УВК: ч. 26 ім. о. Агапія Гочаренка і ч. 29 ім. Лицарів Базару склали на прес. фонд «У. К.» дол. 50.00

З нагоди свята Покрови Отаман Куреня ч. 16 ім. Ген. Мих. Омеляновича -

Павленка Осаул УВК Петро Поржи - Олексієнко заініціював збірку і прислав на прес. фонд: П. Олексієнко дол. 10. — М. Антоненко 10. —, о. Т. Діателович 3. —, Ів. Овечко 5. —, В. Мошницький 5. —, і П. Клименко 5. Разом дол. 38.00.

З нагоди посвячення пам'ятника на могилі бл. п. Полк. Ів. Миколаєнка на цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку склали на прес. фонд: Б. Дацківський 5. —, Д. Вашків 5. —, і В. Безсонів 5. Разом дол. 15.00.

На видавничій Фонд Ювілейної Книжки Куреня УВК ч. 19 зложили: о. Т. Фінь 4, Гр. Репа 15, А. Вознюк 10, А. Деменко 5, Д. Попович 5, П. Склярєнко 5, Гр. Безпалко 5, С. Лобойко 5, П. Ярмач 2, Ст. Душенко 5. Разом по цьому списку 61 доларів. (Разом з попереднім виказом 289.00 доларів.)

З нагоди свого 70-річчя Пполк. УВК Яків Різник прислав 31.18 дол. (Нераховано з австралійської валюти.)

Інші дари на Пресовий Фонд «УК» (в доларах в хронологічному порядку поступлень): С. Магмет 4, Гр. Венке 8, Ів. Семенов 1, М. Лапка 0.74, П. Клименко 20, Н. і М. Котис 4, Т. Олесюк 4, О. Суховій 10, К. Черевченко 3, М. Котульський 3, Апт. Пелесей 4, Д-р М. Головатий 4, В. Ткачук 4.50, Я. Загородний 3, М. Юзефович 2, Р. Забродська 1, В. Толінський 1.12, Л. Бенцель 1.50, Гр. Грицюк 1.50, Ю. Панченко 2.50, Д-р М. Коленський 9, С. Котляревський 5.70, К. Медвідь 11.27, Ст. Сокач 4, П. Мулик 0.75, М. Висоцький 7.42, А. Скрилов 2, Ів. Карабін 12, П. Порж - Олексієнко 5, М. Антоненко 5, Д-р. І. Овечко 3.50, Д-р М. Зарицький 14, Ф. Кравець 6.50, В. Васьків 25, П. Ярмач 4, о. М. Федорович 4, Л. Пили-

пенко 14, В. Іващук 2, В. Мудрий 8, М. Китела 2, М. Лепак 3, М. Козленко 2, о. П. Ковальчик 2, А. Біловус 5, К. Галат 7, інж. Р. Степаняк 10, Т. Костриба 1, Л. Коваль 1, М. Бабій 1, о. М. Перетятко 15, Б. Гарасевич 2.75, Ів. Малаюк 1.50, Т. Цимбал 3, М. Кашук 6.50, Ст. Пауш 6, М. Чемний 4, Ів. Дзядів 4, Б. Шарко 6, інж. А. Швець 15, С. Левченко 2.32, В. Гладич 20, Курінь УВК ч. 9 при вирівнанню рахунків 0.15. М. Роменська 20, Курінь УВК ч. 17 ім. Ген. Тараса Чупринки 14, Д-р І. Карапінка 4, Гр Домашовець 4, М. Козленко 3, В. Левицький 1, М. Лепак 7.50, о. М. Литваківський 15, В. Полівкан 6, Д-р Ю. Рабій 11, К. Черевченко 3, Г. Грушецька 5, Н. і М. Котис 14, М. Кульчицька 5, Ів. Рудакевич 4, М. Висоцький 2.40, Л. Зозуля 6, А. Скрило 2, К. Гусак 7.50, Ст. Берегулька 1, Ю. Тамарський 2, Л. Невердовський 3.50, Р. Іваницький 8, Ст. Душенко 8.50, Ст.

Кологривенкова 1, В. Миська 2, В. Божик 4, М. Босаків 3, С. Німець 4, П. Казанівський 10, В. Полідвор 4, П. Коноplenко - Запорожець 6, Ю. Гавалешка 4, М. Алексевич 8, М. Гураль 6, М. Тополів 2, Гр. Репа 5, і С. Гаєвська 10. Разом по цьому списку дол. 571.72.

А всіх дарів на нашу видавничу чинність за відчитний період шести з половиною місяців поступило \$ 1.105,90.

Крім того, на потреби Генеральної Канцелярії УВК — (Організаційний Фонд) прислали: М. Лепак 8, Ів. Карабін (Курінь УВК ч. 24) 16.25, М. Висоцький 7.42, В. Толінський 30, М. Козленко 2, К. Черевченко 2, В. Васьків 25 долярів. Разом дол. 90.67.

Всім ВШановним Жертводавцям щиро - сердечне побратимське Спасибі!
Редакція «УК» і Генеральна Булава УВК.

Звернення Дослідного Інституту УКРАЇНКА (Д.І.У.)

Ми вже повідомляли раніше що однією із головних цілей Інституту є уможливити українським студентам і молодим професіоналістам, і всім зацікавленим, примінне їхніх професійних і наукових вмілостей в систематичній праці в ділянці УКРАЇНКИ.

Згідно з цим пляном Інститут відкрив спеціальний архів праць на теми зв'язані з українською проблематикою (історія, політика, культура, і т. д.) з метою їх послідовної публікації в журналах або у формі монографій

Тому закликаємо всіх зацікавлених українських студентів і професіоналістів вислати до архіву «УКРАЇНКИ» свої есеї, розвідки, праці, тощо, на вище окреслену тематику

Кожна надіслана праця буде окремо розглянена видавничою комісією Інституту, і якщо виповнить тематичні і якістьні вимоги Інституту буде опублікована за письмовою згодою і договоренням з її автором.

Дирекція Д.І.У.

Ucrainica Research Institute
 83 Christie St., Toronto, Ont. M6G3B1

ДОРОГИЙ НАШ ЧИТАЧУ!

Закінчуючи це Різдвяне й Новорічне число «Українського Козацтва» на порозі 12-го року нашого видавництва, посилаємо Вам ще одну давню, давню колядку та просимо Вас прийняти її так широко й сердечно, як ми Вас щедро вінчуємо щастям, здоров'ям та всяким добром на многі, многі й многі літа!

*А за сим словом в звоночки звоним,
В звоночки звоним, тобі ся клоним,
Тобі ся клоним, славний господар,
Тобі ся клоним, тебе шануєм,
Тебе шануєм, тебе вінчуєм,
Житієм добрим і віком довгим...*

*Чи є, чи нема господар дома?
В стодолойці є, житейко віє.
Ходімо ми му заколядуймо,
Чи не дасть він нам по коробойці.*

*Чи є, чи нема господинейка дома?
В світолойці є, хлібойко пече.
Ходімо ми їй заколядуймо,
Чи не дасть вона нам по кукілойці,*

*Чи суть, чи нема его синойки дома?
В стаєпойці суть, коники чешуть.
Ходімо ми їм заколядуймо,
Чи не дадуть нам по коникові.*

*Чи суть, чи нема его донейки дома?
В світолойці суть, золото прядуть.
Ходімо ми їм заколядуймо,
Чи не дадуть нам по золотій нитці.*

Printed by:

UKRAINIAN - AMERICAN PUBLISHING and PRINTING CO., INC.
2315 West Chicago Avenue

— Chicago 22, Ill., USA —

Telephone: AR 6-0066

